

نظام مهندسی پیمان استرستان

شماره ۴۰ خرداد و تیر ۹۰ دوره پنجم سال پانزدهم

بر سر تناظر شهر چه می آید؟

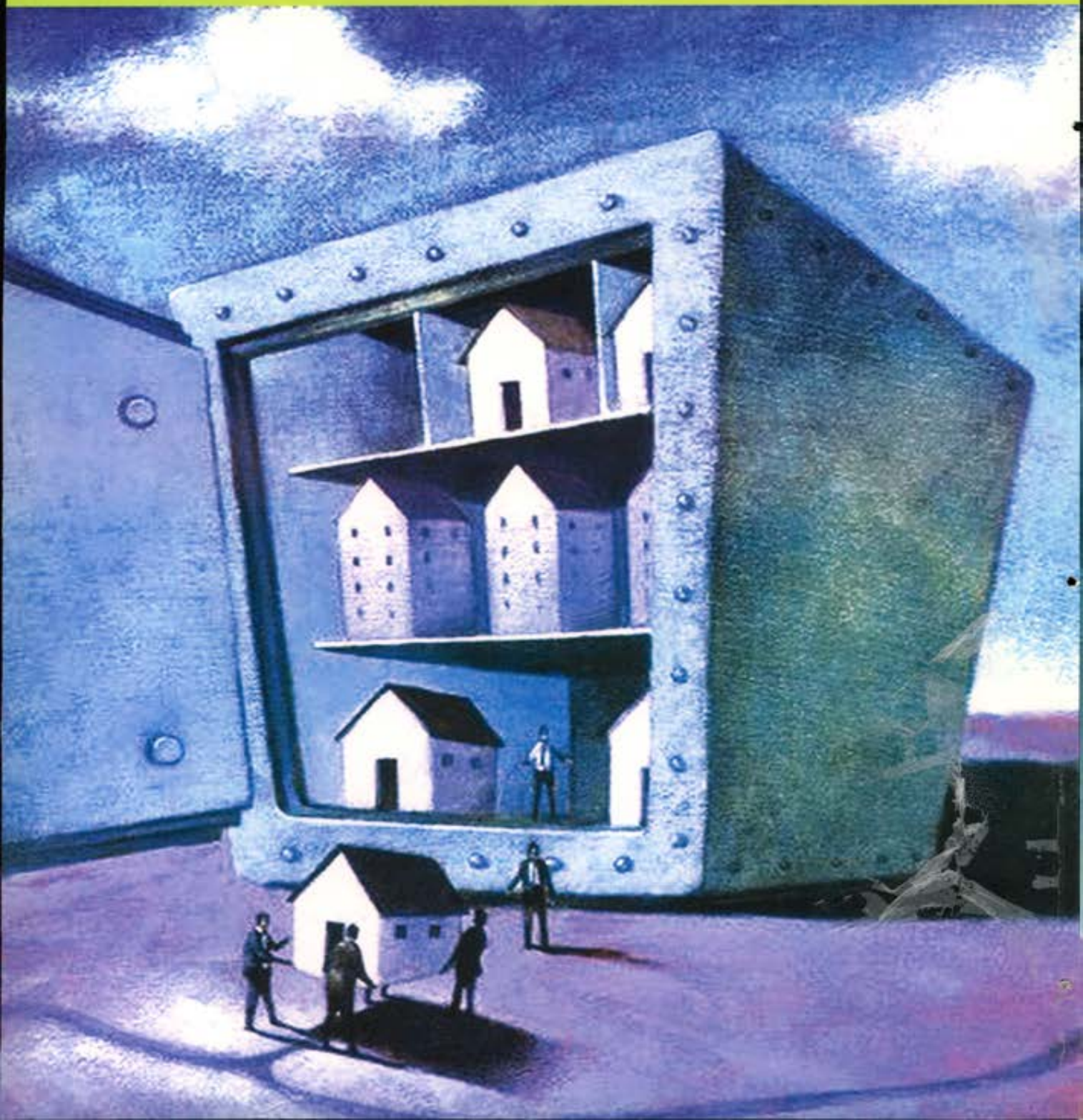
جهاد اقتصادی در بخش ساختمان

طراحی نمای ساختمان با توجه به شهروندان

تعرفه دستمزد کارشناسان رسمی دادگستری

تفاوت " تضمین کیفیت " با " کنترل کیفیت "

چهاردهمین اجلاس هیات عمومی نظام مهندسی ساختمان در تهران

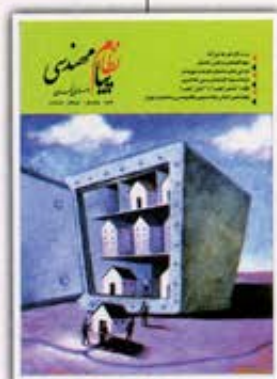

نظام مهندسی

پیمان مهندسی

استان تهران

شماره ۴ خرداد و تیر ۱۳۹۰ دوره پنجم سال پانزدهم

۲	سخن اول: جهاد اقتصادی در بخش ساختمان علی تر کاشوند
۴	تفاوت "نظسین کیفیت" با "کنترل کیفیت" محسن بهرام نظاری
۶	مقاله مجمع عمومی منوچهر شیبانی اصل
۱۴	طراحی تمامی ساختمان با توجه به شهروندان ساناز افشارزاده
۲۲	پادوره به یاد داشتن مهدی بیات مختاری
۲۴	در طول ۳ ماه، بوستان ولایت جای پادگان قلعه مرغی را گرفت محبوبه پوردوستار
۲۸	بر سر تاتار شهر چه می آید؟ حیات ریسنه گروه تخصصی معماری
۳۸	Litracon بتن عبور دهنده نور فرهاد آذری
۴۴	دکل های چوبی و شاین، اشباح سرزمین طول ها منبع اینترنت
۴۸	الگوی کمی که از ایران به اروپا رفت؛ کاشت درخت در حاشیه خیابان شهرزاد شیرازی
۵۰	چهاردهمین اجلاس هیات عمومی نظام مهندسی ساختمان در تهران محبوبه پوردوستار
۵۴	قطعه نامه اجلاس چهاردهم هیات عمومی سازمان نظام مهندسی ساختمان دیدار از گروه صنعتی البرز
۵۶	سودابه قیصری
۵۸	گزارش بزرگداشت روز معمار و جایزه معماری میرمیران
۶۰	گزارش السبباز ورزشی سازمان های نظام مهندسی کشور
۶۱	گزارش سومین کنفرانس بین المللی گرمایش، سرمایش و تهویه مطبوع
۶۲	گزارش دومین کنفرانس بین المللی معماری و سازه و سومین کنفرانس ملی سازه های فضاکار
۶۴	معرفی کتاب
۶۶	تعارف دستمزد کارشناسان رسمی دادگستری
۷۲	دستورالعمل خوداظهاری درآمد مشمول مالیات و مالیات عملکرد سال ۱۳۸۹
۷۶	اخبار و اطلاعیه ها

به نام معمار هستی

سازمان نظام مهندسی ساختمان استان تهران

صاحب امتیاز:

سازمان نظام مهندسی ساختمان استان تهران

مدیر مسوول:

علی تر کاشوند

حیات تحریریه:

انوش اسماعیل نژاد / عباس اکبر پور / فرشاد امیر خانی
بهنام امینی / مهدی بیات مختاری / علی تر کاشوند
مهدی حاجی قاسمی / عسگر خسروی فر / منوچهر شیبانی اصل
محمدرضا عطرچیان / هوشنگ کاتب احدی / دژود مجدینیا

مهیاب ملکی / شمس نوبخت دودران

دبیر تحریریه و مدیر اجرایی:

سودابه قیصری

خبیر نگار:

محبوبه پوردوستار

طراحی و صفحه آرایی:

وحید محمدخانی - نوید محمدی شکیب

مسوول آگهی ها:

مزدک محبوب نژاد - همراهِ ۰۹۱۲۱۳۸۷۲۴۸

نشانی: شهرک قدس (غرب) - فاز یک - خیابان ایران زمین

خیابان مهستان - ساختمان نصر ۱۰ - طبقه ششم

تلفکس دفتر نشریه:

۸۸۰۸۵۶۸۶

تلفن: ۴ - ۸۸۰۸۵۵۹۰ - داخلی ۲۱۵

Email: payam.nezam@gmail.com

سازمان نظام مهندسی ساختمان استان تهران

تلفن: ۴ - ۸۸۵۷۷۰۰۴ - ۳ - ۸۸۵۷۷۰۰۰ - ۱ - ۸۸۰۸۵۰۰۱

فاکس: ۸۸۵۷۷۰۰۵

آدرس سایت سازمان:

www.tceo.ir

صندوق پستی: ۱۹۹۲۵/۵۷۵

شمارگان: ۴۰۰۰۰

چاپ و لیتوگرافی: سرزمین سوس ۰۲۱-۶۶۸۱۸۱۶۸

شرایط ارسال مقاله

نشریه نظام مهندسی از مقالات، آثار تحقیقی و ترجمه های مفید محققان و نویسندگان استقبال می کند.

لطفا جهت ارسال مقاله ها به نکات زیر توجه فرمایند:

- مقاله ها به صورت تایپ شده و روی یک طرف کاغذ یا ذکر تلفن تماس فرستاده شوند.
- در صورت ارسال ترجمه، اصل مطلب به پیوست ارسال شود.
- عکس ها، شکل ها و نمودارها به صورت مجزا به همراه CD ارسال شود.
- نشریه در ویرایش و کوتاه کردن مطالب آزاد است.
- اصل مقاله ارسالی برگشت داده نمی شود.
- از پذیرش مقالاتی که قبلا چاپ شده است معذوریم.

• سازمان هیچگونه مسوولیتی نسبت به مفاد آگهی های منتشر شده ندارد.

• مقاله های مندرج الزاما بیاترگر مواضع و دیدگاه های سازمان و نشریه

پیام نیست و نویسندگان شخصا مسوول مندرجات مطالب خود

هستند.

• روی جلد شماره پیش سال انتشار نشریه به جای پانزدهم، چهاردهم درج شده بود که بدینوسیله تصحیح می شود.
• عکس مربوط به گزارش همایش مقرررات ملی ساختمان صفحه ۵۹ - شماره ۳ - فروردین ۹۰ توسط آقای امیررضا حسین معمار گرفته شده است.

سخن اول

جهاد اقتصادی در بخش ساختمان

مقام معظم رهبری سال جاری را به نام سال جهاد اقتصادی نامگذاری فرموده‌اند. یکی از بخش‌های مهم اقتصادی که در تحقق این فرموده می‌تواند موثر افتد، بخش ساختمان است. همه ساله سرمایه‌های چند صد میلیاردی در این بخش به گردش در می‌آید و این بخش از نظر صنایع اصلی و مرتبط با این صنعت و تعداد اشخاص شاغل و خانوارهای وابسته جایگاه مهمی در اقتصاد کشور دارد.

اهمیت توجه به جهاد اقتصادی در این بخش به حدی است که در بیان اهداف مقررات ملی ساختمان در ماده ۳۳ قانون نظام مهندسی و کنترل ساختمان مصوب ۱۳۷۴ نیز «صرفه اقتصادی» به عنوان یکی از اهداف مقررات ملی ساختمان لحاظ شده است.

جهاد علمی، جهاد فرهنگی، جهاد سازندگی و... در ۳۲ سال اخیر به تاسی از حکومت اسلامی نصب العین مردم و مسوولان بوده است، اما در مقایسه ابعاد مختلف پیشرفت هر کشور با کشورهای دیگر، حوزه اقتصاد و شاخص‌های مربوط به آن دارای اهمیت بسزایی است و نهادهای بین‌المللی نیز این عامل را به عنوان مهمترین عامل توسعه برمی‌شمارند. از این نگاه نامگذاری دو سال اخیر توسط مقام عظمای ولایت به نام‌های سال کار مضاعف، همت مضاعف و سال جهاد اقتصادی که با تدبیر و خردمندی کامل صورت گرفته و آمیزه‌ای دقیق از مبانی اعتقادی مقدس و امور جاری مسلمانان است که به زیبایی مسائل معنوی و مادی یا به عبارت دیگر حسنه‌ی دنیا و حسنه‌ی آخرت را با یکدیگر هم راستا می‌سازد، برای اثبات کارآمدی نظام اسلامی در عرصه اقتصاد و اجتماع و سیاست، وظیفه بزرگی بر دوش پیشکسوتان و دلسوزان انقلاب اسلامی و فعالان

مهندس علی ترکشوند
مدیر مسوول

اقتصادی بویژه در بخش ساختمان نهاده است. توسعه صنعت ساختمان و جهاد اقتصادی در این بخش، از عرصه‌های مهم و تاثیرگذار اثبات این کارآمدی است. موضوعی که همه مردم آن را احساس می‌کنند و هر کسی کم و بیش در زندگی روزمره با آن سروکار دارد، زیرا زیست و کار انسان‌ها از تباطؤ لاینفکی با مقوله ساختمان و مسکن یا فته و با آن گره خورده است. بی تردید اثبات کارآمدی اقتصادی نظام اسلامی در بخش ساختمان و مسکن، تاثیر فرآیندهای در رضایت عمومی خواهد داشت.

جلوه‌های مختلف جهاد اقتصادی را در بخش ساختمان می‌توان در موارد بسیاری بر شمرد، در این مجال به چند مورد اشاره می‌شود:

ساخت و ساز نه تنها در رفع نگرانی اصلی خانواده‌های ایرانی یعنی مسکن موثر است و زمینه لازم برای بهره‌مندی مردم از خدمات مناسب در فضاهای آموزشی، بهداشتی، انتظامی، اداری، تجاری و غیره را فراهم می‌کند، بلکه نقشی مهم در افزایش اشتغال دارد و از طرفی اثر روانی آن در دو جنبه افزایش اعتماد به نفس و راحتی فکر مردم و افزایش غرور ملی قابل ملاحظه بوده و آثار هویت‌بخش آن بر شخصیت آحاد مردم نیز قابل توجه است.

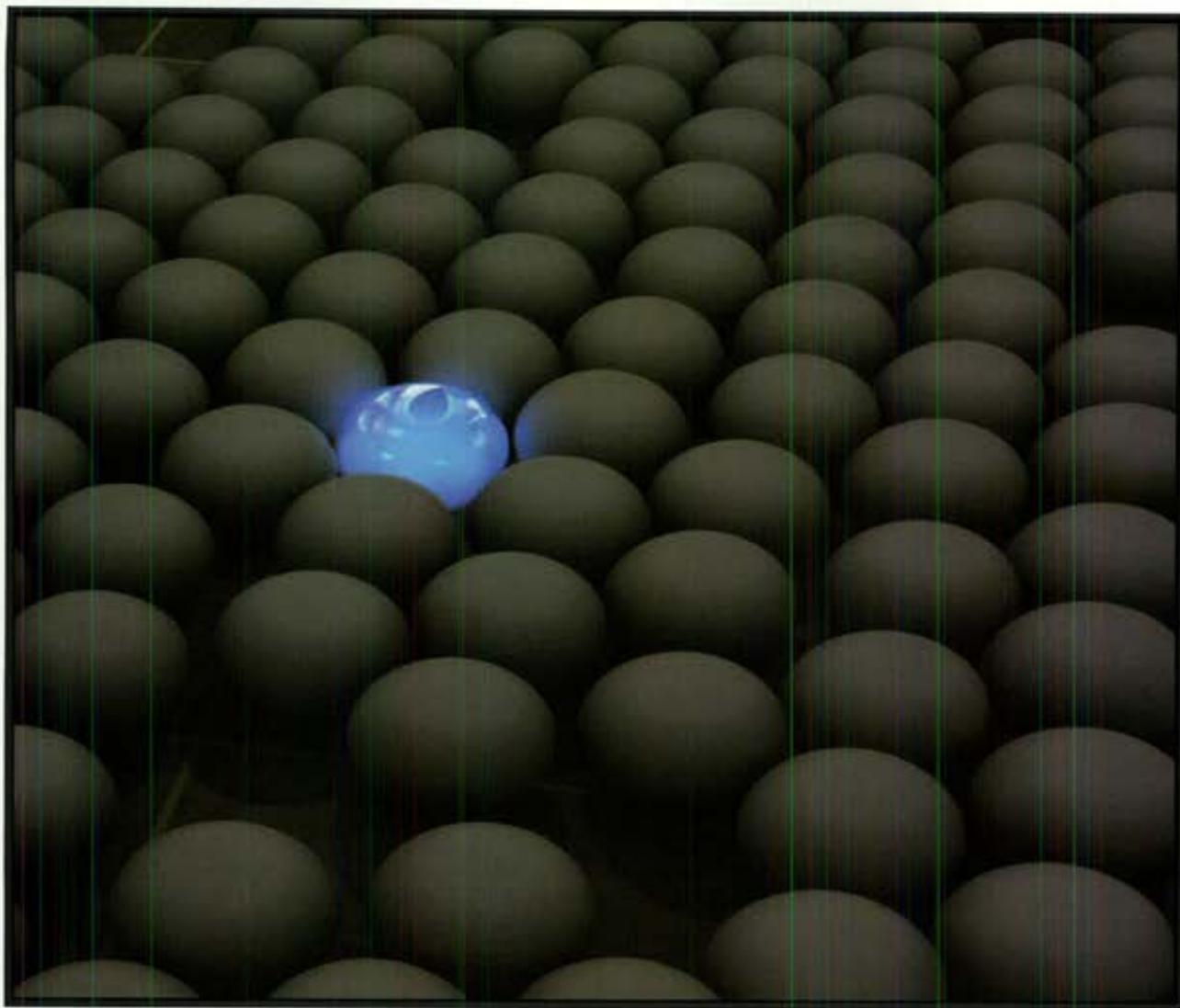
بخش ساخت و ساز به لحاظ گردش عظیم مالی درون خود، غولی اقتصادی است که اگر صرفه‌جویی در آن نهادینه شود، از اسراف به درست مصرف کردن تغییر مسیر خواهد داد و با مهار این غول، هر ساله مبالغ متناهی از هزینه‌ها کاسته خواهد شد، امری که در صدر آموزه‌های اسلامی نیز قرار دارد. هدر ندادن منابع، پیشگیری از هزینه‌های زائد و برنامه‌ریزی اقتصادی در زمینه ساخت و ساز می‌تواند به اندوخته‌ها و ذخایر ملی بیفزاید و توزیع منابع را تا حدود زیادی عادلانه کند.

گرچه ممکن است در برخی پروژه‌ها به صورت موردی

صرفه‌جویی‌هایی به انجام رسد، اما ساخت و ساز ما نیازمند نهادینه شدن روش‌های درست مصرف کردن است و در وهله اول لازم است با ادغام دو نظام فنی و اجرایی کشور و نظام ساخت و ساز شهری و روستایی، نظام واحد و جامع ساخت و ساز تدارک دیده شود که این مهم، خود موجب صرفه‌جویی‌های فراوان و جلوگیری از موازی کاری‌ها و دوباره کاری‌ها و سردرگمی‌های بسیار خواهد بود.

یکی دیگر از ابعاد مهم جهاد اقتصادی، ظهور خلاقیت‌ها و نوآوری‌ها و کارآفرینی است و این مهم مترادف با تولید ثروت از دانش است. خلاقیت‌ها و نوآوری‌ها و کارآفرینی در عرصه اقتصاد نیاز مبرم کشور ماست تا ما را از وابستگی به نفت و منابع خدادادی به تولید و محصول دسترنج خود سوق دهد. آرزوی مقام معظم رهبری در این باره بارها توسط ایشان اعلام شده است که: «من آرزو می‌کنم روزی در جاهای نفت را ببندیم و بتوانیم زندگی کنیم.» خلاقیت‌ها و نوآوری‌ها و کارآفرینی اساس پیشرفت و توسعه است بویژه آنکه با ایمان و اعتقاد درونی همراه شود و در جهت تقرب به ذات احدیت و برای آسودگی مخلوقات او صورت گیرد. بخش ساختمان در کشور ما، پهنه‌ای وسیع برای خلاقیت، نوآوری و کارآفرینی دارد، از کاربست معماری اسلامی تا روش‌های بومی ساخت و ساز که با فناوری‌های امروزی منطبق شود و از سوی دیگر بهره‌مندی از فناوری‌های مدرن در مقیاس ملی، می‌تواند چهره‌ای دیگر از شکوفایی اقتصادی در ساخت و ساز را جلوه‌گر کند.

جهت‌گیری برنامه‌ریزی دولت و نظام در حوزه ساخت و ساز و مهندسی ساختمان، باید به سمت و سوی جهاد اقتصادی باشد و در این راستا بیش از همه باید به نقش و اهمیت مهندسان توجه داشت. نیروی کارآمد و توانمندی که طبعاً می‌تواند در این حرکت بزرگ نقش اساسی و حیاتی را داشته باشد.

تفاوت «تضمین کیفیت» با «کنترل کیفیت»

وجود دارد. بنابراین ضرورت دارد تولید کنندگان محصولات و ارائه کنندگان خدمات و مصرف کنندگان، سفارش دهندگان و مشتریان تولیدات و خدمات به این تفاوت‌ها توجه کنند، بویژه بیش از همه لازم است که مهندسان و حقوقدانان به تفاوت این دو اصطلاح دقت کنند، زیرا آثار تعهدی که بر هر یک مترتب است با دیگری فرق دارد. در این نوشته بر تفاوت این دو از ۳ حیث مختلف تاکید می‌شود و علاوه بر آن وابستگی آن دو به یکدیگر نیز نشان داده می‌شود. به یاد داشته باشیم که در «تضمین کیفیت» کلمه‌ی تضمین

دو اصطلاح «تضمین کیفیت» و «کنترل کیفیت» در متون فنی و تجاری و اسناد و مدارک مربوط به فروش و تبلیغ کالا و خدمات به‌طور متناوب استفاده می‌شود. هر دوی این اصطلاحات، جدید است. اصطلاح «کنترل کیفیت» از سال ۱۹۳۵ وارد ادبیات تولید و مصرف کالا و خدمات شده ولی قدیمی‌ترین سابقه به کارگیری اصطلاح «تضمین کیفیت» به سال ۱۹۷۵ باز می‌گردد. بسیاری این دو عنوان را یکی می‌پندارند در صورتی که بین آنها از این جهت که منظور از هر یک چیست و بر چه فعالیتی دلالت دارد، تفاوت‌هایی

محسن بهرام غفاری
عضو هیات مدیره

سازمان نظام مهندسی ساختمان استان تهران

(Assurance) به مفهوم ضمانت جبران خسارت (Guaranty) نیست بلکه به معنای فعالیتی است که منتهی به ابراز اطمینان نسبتاً پایدار در مورد تولید مستمر یک محصول با کیفیت قابل قبول می‌شود (شبهه نشان استاندارد). این ابراز اطمینان از طریق صدور «گواهینامه تضمین کیفیت» صورت می‌پذیرد.

الف - تفاوت‌ها

الف-۱- از حیث رویکرد (Approach)

«تضمین کیفیت QA» یک سیستم فرایندگرا است. این سیستم ضمانت یا تصدیق می‌کند که فرایندی که برای تولید یک محصول یا ارائه یک خدمت انتخاب و به کار گرفته شده است، چنان است که محصول یا خدمتی که عرضه می‌شود به صورت ادامه یابندهای از کیفیت مطلوب برخوردار است. معنای این تصدیق آنست که محصول یا خدمت حاصل از این فرایند چنان است که به محض تحویل فاقد عیب است، به نحوی که به انجام کار مجدد برای رفع عیب و نقص نیاز ندارد. اما «کنترل کیفیت QC» محصول‌گرا است. به این معنا که محصول خروجی یا خدمت نهایی را کنترل می‌کند تا مطمئن شود مشخصات کیفی و کمی موردنظر تولیدکننده، سفارش‌دهنده یا مشتری را دارا است. در «کنترل کیفیت» براساس نتایجی که از کنترل به دست می‌آید، می‌تواند کارهای اصلاحی مناسب به وسیله کارکنان مسوول کنترل کیفیت انجام پذیرد در حالی که «تضمین کیفیت» در بردارنده اصلاحات محصول نیست.

الف-۲- از حیث ترتیب و توالی زمان انجام هر یک و نتایج (Sequences)

از دیگر تفاوت‌های بزرگ سیستم «تضمین کیفیت QA» با «کنترل کیفیت QC» زمان وارد شدن هر یک به روند تولید است. سیستم «تضمین کیفیت» قبل از شروع پروژه آغاز می‌شود در حالی که «کنترل کیفیت» پس از آنکه محصولی

تولید شد کار خود را آغاز می‌کند. علاوه بر این در سیستم «تضمین کیفیت» در خلال دیده‌بانی فرایند تولید، مشخصات موردنظر مشتریان تعریف می‌شود و فرایندها و سیستم‌ها براساس آن مشخصات مستقر شده و مستندسازی می‌شود. همه این کارها برای آن انجام می‌شود تا اطمینان حاصل شود که مشخصات موردنظر مشتریان در محصول وجود دارد. در حالی که چنین فرایندی در «کنترل کیفیت» وجود ندارد. کنترل کیفیت پس از ساخته شدن محصول نهایی انجام می‌شود و طی آن کارکنان بخش کنترل کیفیت بررسی و اعلام می‌کنند که آیا مشخصات موردنظر مشتریان و استانداردهایی که برای محصول نهایی تعیین شده یا در خلال فرایندهای «تضمین کیفیت» وضع شده در محصول نهایی وجود دارد یا خیر. به این ترتیب «تضمین کیفیت» یک فرایند پیشگیرانه برای جلوگیری از بروز عیب در محصول خروجی و محصول نهایی است، در صورتی که «کنترل کیفیت» یک نظام اصلاحی برای جستجو و کشف عیوب احتمالی محصول نهایی به منظور رفع عیوب احتمالی است. بنابراین توجه «کنترل کیفیت» به سوی عیب‌یابی محصول و رفع عیب است، نه اصلاح فرایند به نحوی که از بروز عیب پیشگیری شود.

الف-۳- از حیث اقدامات (Activities)

و مسوولان اقدام

بیشتر اقداماتی که در محدوده «تضمین کیفیت» انجام می‌شود به وسیله مدیران، مشتریان و ممیزان بی طرف (Third Party Auditors) صورت می‌گیرد. این اقدامات به طور معمول شامل مستندسازی فرایندها، تعیین استاندارد، بکارگیری چک لیست، انجام ممیزی داخلی، اجرای ممیزی خارجی، تحلیل مد خرابی (Failure mode analysis) و آموزش است. اما اقدامات مربوط به «کنترل کیفیت» را مهندسان، بازرسان و ناظران در محل تولید انجام می‌دهند و اقداماتشان شامل بازرسی، بازرسی نهایی،

بازرسی حین اجرا و جمع‌آوری گزارش‌های مربوط به این فعالیت‌ها است.

ب- وابستگی به یکدیگر

در کنار تفاوت‌های مذکور در ۳ بند فوق بین «تضمین کیفیت» و «کنترل کیفیت»، موارد وسیعی از وابستگی این دو به همدیگر نیز به شرح زیر وجود دارد:

بخش (دپارتمان) تضمین کیفیت اغلب بر بازخوردهایی که از بخش (دپارتمان) کنترل کیفیت می‌آید، تکیه می‌کند. مثلاً اگر مشاهده شود که از بخش کنترل کیفیت در مورد کیفیت محصول خروجی به‌طور مستمر عیب یا عدم انطباق با مشخصات و استانداردها گزارش می‌شود، بخش کنترل کیفیت به کارکنان دیده‌بان کیفیت (Monitoring) از بخش تضمین کیفیت اعلام می‌کند (بازخورد می‌دهد) که مساله‌ای در فرایند تولید بروز کرده که منجر به ایجاد مشکل در کیفیت محصولات شده است. براساس این اعلام بخش تضمین کیفیت مشکل را بررسی و ریشه‌یابی می‌کند و به منظور جلوگیری از بروز عیب در محصولات آتی، تغییرات لازم را در فرایند تولید اعمال می‌کند. در مقابل بخش کنترل کیفیت نیز دستورات و راهنمایی‌های بخش تضمین کیفیت را در مورد استانداردها و تامین مشخصات به اجرا می‌گذارد تا مطمئن شود که آیا محصول خروجی دارای مشخصات کیفی لازم هست یا خیر. به این ترتیب وجود هر دو فعالیت برای دسترسی و حفظ مرغوبیت محصول نهایی ضروری و بنیادی است.

در پایان یادآور می‌شود که اگرچه این دو فعالیت، فرایندهای متفاوت از یکدیگر هستند، اما به جهت وابستگی شدید به یکدیگر، مشکل بتوان مرز روشنی بین آن دو ترسیم کرد، زیرا در واقع خط باریکی قلمرو آن دو را از یکدیگر جدا می‌کند. در اغلب اوقات در برخی سازمان‌ها هر دو فعالیت را یک بخش (دپارتمان) انجام می‌دهد. شاید یکی از دلایل خلط بین دو مفهوم «تضمین کیفیت» و «کنترل کیفیت» همین وابستگی و یکی بودن دپارتمان‌ها باشد.

مجمع عمومی

سازمان نظام مهندسی ساختمان استان

چکیده:

مهندسی ساختمان استان محدود به موارد ذکر شده در این مقاله نخواهد بود، اما آنچه ضروری می‌نماید بازنگری در قانون نظام مهندسی و کنترل ساختمان است، شاید در آن هنگام مسایل موجود درباره مجمع عمومی سازمان نیز در چهارچوب تفکر سیستمی به گونه‌ای دیگر یا با روش‌های مناسب حل شود.

واژگان کلیدی:

مجمع عمومی، سازمان نظام مهندسی ساختمان استان، اعضای سازمان نظام مهندسی ساختمان استان

مقدمه:

سازمان نظام مهندسی ساختمان استان در قانون نظام مهندسی و کنترل ساختمان به عنوان نهادی حرفه‌ای اعتلایی و انتظامی و تا حدود اندکی صنفی پیش‌بینی شده است، گرچه بستر اصلی این سازمان براساس ماده ۳ قانون، تامین مشارکت هرچه وسیع‌تر مهندسان در انتظام امور حرفه‌ای خود و تحقق اهداف قانون در سطح کشور است، اما دو موضوع جداگانه، آشکارا در تضاد با این هدف "مشارکت" شکل گرفته است. نخست اجبار پنهان در ماده ۲۵ قانون، آنجا که می‌گوید: "مهندسان متقاضی پروانه اشتغال به کار مهندسی در رشته‌های اصلی مهندسی ساختمان و رشته‌های مرتبط، ضمن داشتن کارت عضویت نظام مهندسی

مجمع عمومی عالی‌ترین رکن سازمان نظام مهندسی ساختمان استان است، لذا برگزاری آن از نظر شکل و محتوا باید در شان و جایگاه رفیع چنین نهادی باشد. گرچه در قانون نظام مهندسی و کنترل ساختمان مصوب ۱۳۷۴ و آیین‌نامه اجرایی آن مصوب ۱۳۷۵ و اصلاحی ۱۳۸۱، موادی در تبیین نحوه دعوت، وظایف و اختیارات، تشکیل، اداره و تصمیمات و مصوبات مجمع عمومی ذکر شده، اما از سویی به علت ایرادات و سکوت موجود در این ترتیبات و از سوی دیگر عدم آشنایی کافی تعدادی از اعضای سازمان‌های نظام مهندسی ساختمان استان‌ها با این موارد و تشریفات حقوقی حاکم بر موضوع، همچنین تصور مافوق اختیارات قانونی آنان از مجمع عمومی، گاه چالش‌هایی به وجود می‌آید که آثار نامطلوب آن در صورت بی‌توجهی می‌تواند جایگاه حرفه مهندسی ساختمان، سازمان نظام مهندسی ساختمان و روابط اعضا و هیات مدیره را تحت الشعاع قرار دهد.

در این مقاله به طور عمده تلاش بر بیان برخی نکات مدیریتی مربوط به مجمع عمومی سازمان استان در بستر قانونی شکل دهنده آن بوده، اما در مواردی ناگزیر برخی از ایرادات و اشکالات موجود در ترتیبات فعلی نیز به رشته تحریر آمده است. طبیعتاً مسایل مربوط به مجمع عمومی سازمان نظام

منوچهر شیبانی اصل
عضو هیات مدیره سازمان نظام مهندسی
ساختمان استان تهران
دبیر کمیسیون حقوقی سازمان استان

استان مربوط و احراز شرایط یاد شده در آیین نامه ... و بدینسان عضویت در سازمان استان را برای اخذ پروانه اشتغال به کار مهندسی اجباری می کند، برخلاف قانون نظام مهندسی ساختمان مصوب ۱۳۷۱ که داشتن پروانه اشتغال به کار مهندسی را برای عضویت در سازمان لازم می شمرد. دوم تغییر مسیر سازمان در عمل و اجرا از اهداف عالی اولیه آن به نهدی اجرایی بدون تشکیلات و روند مقرر در قانون و پشتوانه های لازم که بر مبنای برخی تصورات نادرست به گمان واهی توسعه اقتدار سازمان صورت گرفته است. بنابراین ساختار پیش بینی شده با شرایط فعلی سازمان هماهنگی ندارد. ضمن آنکه علل دیگری نیز وجود دارد که این ساختار را در حال حاضر ناکارآمد کرده است و در آینده ناکارآمدتر خواهد کرد. به عنوان مثال می توان از تعداد اعضای سازمان های استان ها یاد کرد. تشکیل سازمان استان در الزام قانون تنها نیاز به ۵۰ نفر مهندس حایز شرایط در استان دارد. حال آنکه اکنون سازمان های استان ها هزاران نفر عضو دارند و تعداد اعضای برخی از آن ها بیش از ده هزار نفر است. سازمان استان تهران، قریب چهل و پنج هزار نفر عضو (با عضویت معتبر) دارد. اگر فرض شود که همه این اعضا یا نصف به اضافه یک آن ها در مجمع عمومی حضور یابند، محل برگزاری چنین مجمعی کجا می تواند باشد و اگر در هر موضوع حتی کمتر از یک درصد اعضای حاضر (یعنی چند صد نفر) تمایل به اظهار نظر داشته باشند، اداره جلسه و مدت برگزاری آن چگونه خواهد بود؟ رای گیری و شمارش آرا باید به چه نحوی صورت گیرد؟ اگر جلسه با محدودیت های تعداد و زمان نیز برگزار شود، خلاف حقوق اعضا و اصل مشارکت خواهد بود. این موارد و علل مترتب دیگر به روشنی مشکلات فراوان موجود در ساختار فعلی سازمان استان از جمله مجمع عمومی را مشخص می سازد، اما تا رسیدن به کمال مطلوب که مستلزم مطالعات زیر بنایی کافی بویژه از جنبه دانش مدیریت و اعمال تغییرات لازم در قانون و آیین نامه اجرایی آن است، در کنار بررسی مشکلات موجود، تشریح الزامات جاری نیز ضروری است تا برخی ابهامات فعلی روشن شود و از عملکرد احتمالی مغایر قانون در تشکیل و اداره مجمع عمومی پیش گیری به عمل آید.

الزامات قانونی:

قانون نظام مهندسی و کنترل ساختمان مصوب ۱۳۷۴، در ماده ۸ اشعار می دارد "هر سازمان نظام مهندسی ساختمان استان دارای مجمع عمومی، هیات مدیره، شورای انتظامی و بازرسان است." با توجه به سیاق نگارش این ماده و قیاس آن با ماده ۵ همان قانون، می توان چنین استنباط کرد که چهار نهاد یاد شده، در واقع ارکان سازمان نظام مهندسی ساختمان استان است.

به تصریح ماده ۹ قانون یاد شده، مجمع عمومی سازمان استان از اجتماع تمام اشخاص حقیقی عضو دارای حق رای سازمان که منحصر به دارندگان مدرک تحصیلی در رشته های اصلی مهندسی ساختمان و رشته های مرتبط است، تشکیل می شود و وظایف و اختیارات آن به شرح زیر است:

الف - انتخاب اعضای هیات مدیره
ب- استماع گزارش عملکرد سالیانه (سالانه) هیات مدیره و اعلام نظر نسبت به آن
ج - بررسی و تصویب ترانزنامه سالانه سازمان استان و بودجه پیشنهادی هیات مدیره
د- تعیین و تصویب حق ورودیه و حق عضویت سالانه اعضا و سایر منابع درآمد برای سازمان بر اساس پیشنهاد هیات مدیره
ه - بررسی و اتخاذ تصمیم نسبت به سایر اموری که طبق قوانین و آیین نامه های مربوط به عهده سازمان استان و در صلاحیت مجمع عمومی است.

وفق تبصره ۱ این ماده جلسات مجمع عمومی به طور عادی سالی یک بار و به طور فوق العاده به تعداد دفعاتی که توسط مجمع عمومی در اجلاس عادی تعیین می شود، به دعوت هیات مدیره تشکیل می شود.

هیات مدیره ملزم به دعوت از نمایندگان وزیر مسکن و شهرسازی جهت شرکت در جلسات مجمع عمومی است و جلسات یاد شده با رعایت سایر شرایط مشروط به انجام دعوت یاد شده رسمیت خواهد یافت.

همچنین در تبصره ۲ این ماده آمده است در صورت تصویب هیات مدیره سازمان استان، نمایندگان اشخاص حقوقی عضو سازمان می توانند به عنوان ناظر به جلسات مجمع عمومی دعوت شوند و در آن حضور یابند.

تبصره ۳ این ماده نیز در مقام بیان یکی دیگر از وظایف مجمع عمومی است به این معنا که بازرسان در اولین جلسه فوق العاده مجمع عمومی و به پیشنهاد هیات مدیره تعیین

می شوند.

در آیین نامه اجرایی قانون نظام مهندسی و کنترل ساختمان مصوب ۱۳۷۵، نیز ۶ ماده از ماده ۵۲ تا ماده ۵۷ به مجمع عمومی سازمان استان، اختصاص یافته است برخی از این مواد در سال ۱۳۸۱ توسط هیات وزیران اصلاح شده که به شرح زیر است:

در ماده ۵۲ این آیین نامه که از ماده ۹ قانون برگرفته شده، داشتن کارت عضویت معتبر و نحوه اعطای رای اعضا با عبارت "... که اصالتا یا وکالتا حق رای دارند..." قید شده است و تبصره ۱ آن در خصوص رای وکالتی اشعار می دارد: "اعضایی که حق رای خود را تفویض می کنند، باید کارت عضویت خود را نیز ضمیمه برگه اعطای نمایندگی نمایند و نمی توانند جداگانه در رای گیری شرکت کنند." تبصره ۲ این ماده مربوط به استان هایی است که سازمان نظام مهندسی ساختمان به موجب قانون آزمایشی در آن تشکیل نشده باشد که در حال حاضر موضوعیت ندارد.

ماده ۵۳ آیین نامه اجرایی در سال ۱۳۸۱، اصلاح شده است و متن آن به شرح زیر است:

"جلسات مجمع عمومی به دعوت هیات مدیره در موارد زیر تشکیل می شوند:

الف - جلسات مجمع عمومی به طور عادی سالی یک بار

ب- جلسات مجمع عمومی به طور فوق العاده به تعداد دفعات و در زمان هایی که در جلسه عادی تعیین می شود یا در مواردی که وزارت مسکن و شهرسازی یا بازرس (بازرسان) یا با تصویب شورای مرکزی یا دوسوم اعضای هیات مدیره یا حداقل بیست درصد اعضای نظام مهندسی استان تشکیل آن را از هیات مدیره خواستار می شوند."

در تبصره ۱ این ماده آمده است: "در مواردی که اشخاص و مراجع مذکور در بند (ب) در خواست تشکیل مجمع عمومی به طور فوق العاده نمایند، هیات مدیره مکلف است به فاصله حداکثر ۴۵ روز نسبت به تشکیل جلسه مجمع عمومی اقدام کند. در صورت استنکاف هیات مدیره از تشکیل جلسه مجمع عمومی در مدت مذکور بازرس (بازرسان) مکلفند با اطلاع وزارت مسکن و شهرسازی اقدامات لازم به منظور تشکیل جلسه مجمع عمومی به عمل آورند."

در ماده ۵۴ آیین نامه اجرایی نحوه دعوت

به مجمع عمومی و اعلام دستور جلسه ذکر شده است: "دعوت به تشکیل جلسات مجمع عمومی باید حداقل ۲۰ روز قبل از تشکیل جلسه از طریق دو نوبت آگهی در روزنامه کثیرالانتشار و در صورت لزوم از طریق دعوت نامه یا به وسیله رسانه های گروهی و جمعی دیگر به اطلاع اعضا برسد. در آگهی یا دعوت نامه یا اطلاعیه های مزبور باید روز و ساعت و محل تشکیل و دستور جلسه قید شود."

ماده ۵۵ آیین نامه اجرایی نیز که ناظر به رسمیت جلسات مجمع عمومی است در سال ۱۳۸۱ اصلاح شده و متن اصلاحی آن به شرح زیر است:

"جلسات مجمع عمومی با حضور حداقل نصف به اضافه یک نفر کلیه اعضا رسمیت می یابد و تصمیمات آن با رای موافق نصف به اضافه یک عده حاضر در جلسه معتبر است، در صورت عدم حصول اکثریت لازم برای رسمیت یافتن جلسه در نوبت اول، جلسه دوم به فاصله حداکثر ۲۰ روز پس از آن مجدداً تشکیل و با حضور هر تعداد شرکت کننده رسمیت خواهد یافت و تصمیمات آن با رای مثبت نصف به اضافه یک عده حاضر در جلسه معتبر خواهد بود."

ماده ۵۶ آیین نامه اجرایی نیز در سال ۱۳۸۱ اصلاح شده و با این اصلاحیه نحوه اداره جلسه مجمع عمومی که قبلاً توسط رییس هیات مدیره سازمان انجام می شد، دچار تغییر شده است:

"مجمع عمومی توسط هیات ریسه موقت مرکب از مسن ترین عضو به عنوان رییس سنی و جوان ترین عضو به عنوان منشی و دو ناظر که با رای اعضای حاضر انتخاب می شوند، تشکیل می شود. هیات ریسه اصلی مجمع عمومی از بین اعضای داوطلب و با رای اعضای حاضر در مجمع عمومی، با اکثریت نسبی انتخاب خواهند شد. هیات ریسه اصلی مجمع عمومی مرکب از رییس و یک منشی و دو ناظر خواهد بود.

از مذاکرات و تصمیمات مجمع عمومی صورت جلسه ای در سه نسخه توسط منشی تدوین و پس از امضای هیات ریسه مجمع عمومی، به رویت و امضای بازرسی (بازرسان) سازمان استان می رسد و نسخ آن به ترتیب به دبیرخانه نظام مهندسی استان، سازمان مسکن و شهرسازی استان و دفتر شورای

مرکزی ارسال می شود."

ماده ۵۷ آیین نامه اجرایی مصوب ۱۳۷۵، تکرار ماده ۹ قانون در باره وظایف و اختیارات مجمع عمومی (با قید اعم از عادی یا فوق العاده) با اضافات دیگر است. وظایفی که مصراحتاً در این ماده به عنوان وظایف و اختیارات مجمع عمومی اضافه شده است، عبارت است از:

* اتخاذ تصمیم در مورد پرداخت حق الزحمه اعضای هیات مدیره، بازرسان و اعضای شورای انتظامی استان

* تعیین روزنامه کثیرالانتشار برای اطلاعیه های نظام مهندسی استان

* شنیدن گزارش فعالیت های حرفه ای، علمی و فرهنگی و تصویب پیشنهادات مربوط به آن

* تقدیر و تشویق و اعطای جوایز به فعالیت های ارزنده انجام شده در سطح استان توسط اعضا و موسسات و نظایر آن

* بررسی و نظرخواهی در مورد موضوعات حرفه ای و مهندسی

* تعیین حداکثر دفعاتی که نیاز به تشکیل مجمع عمومی عادی به طور فوق العاده در طول هر سال خواهد بود در اولین جلسه عادی سالانه

مجمع عمومی عادی و فوق العاده

از آنجا که قانون نظام مهندسی و کنترل ساختمان، قانون خاص است، در موارد سکوت یا ابهام برای استنباط حکم موضوع می توان به قوانین عام رجوع کرد. در قانون تجارت - اصلاحی ۱۳۴۷ - تفصیل امور مجمع عمومی شرکت های سهامی بیش از مواد مقرر در قانون نظام مهندسی و کنترل ساختمان درباره مجمع عمومی سازمان نظام مهندسی ساختمان استان است که تا حدودی می تواند در موارد سکوت یا ابهام راهنمایی مناسب برای اتخاذ تصمیم یا استخراج حکم قضیه باشد.

در قانون نظام مهندسی و کنترل ساختمان، تنها مجمع عمومی عادی تعریف شده است که جلسات آن یا به طور عادی یا به طور فوق العاده تشکیل می شود. البته در این مورد ذکر "به طور فوق العاده" ضرورتی نداشته است. زیرا مجمع عمومی عادی هر چند نوبت تشکیل شود، مجمع عادی است و ذکر عبارت "به طور فوق العاده" آن را

جدا یا ممتاز نمی سازد. سازمان فاقد مجمع عمومی فوق العاده است. ماده ۹ قانون، تعیین تعداد جلسات عادی یا فوق العاده مجمع عمومی سازمان را در اختیار اجلاس عادی مجمع عمومی قرار داده است.

دعوت به مجمع عمومی

دعوت به مجمع عمومی در تبصره ۱ ماده ۹ قانون به عهده هیات مدیره قرار داده شده است. از سوی دیگر در ماده ۵۴ آیین نامه اجرایی مقرر شده است دعوت به مجمع عمومی باید حداقل ۲۰ روز قبل از تشکیل جلسه از طریق دو نوبت آگهی در روزنامه کثیرالانتشار و در صورت لزوم از طریق دعوت نامه یا به وسیله رسانه های گروهی و جمعی دیگر به اطلاع اعضا برسد و در این آگهی یا دعوت نامه یا اطلاعیه های مزبور باید روز و ساعت و محل تشکیل و دستور جلسه قید شود. این مهم مشخص می کند دعوت به تشکیل جلسه مجمع عمومی و تعیین زمان و مکان تشکیل جلسه و تعیین موضوعاتی که باید در جلسه مطرح شود، صرفاً برعهده هیات مدیره است. به عبارت دیگر اگر در جلسه مجمع عمومی عادی، یک یا چند جلسه فوق العاده مجمع عمومی نیز تعیین شود که پیشینه اختیار مجمع عمومی در این خصوص، همان تعیین دفعات مجمع عمومی فوق العاده است، تعیین زمان و مکان و دستور این جلسه یا جلسات اقدام کند.

قانون نظام مهندسی و کنترل ساختمان و آیین نامه اجرایی آن درباره محدوده زمانی مجاز برای تشکیل مجمع عمومی و مکان تشکیل آن ساکت است و گرچه تصریحی در این مورد ندارد، اما به نظر می رسد مجمع عمومی در شرایط عادی و فقدان موانع قانونی به لحاظ لزوم آرایه اظهارنامه مالیاتی قبل از پایان تیرماه (چهارماه بعد از پایان سال مالی سازمان) به سازمان امور مالیاتی، باید در فاصله زمانی فروردین تا آخر تیرماه هر سال تشکیل شود. در مورد مکان تشکیل مجمع عمومی نیز با توجه به اینکه در ماده ۸ قانون، مرکز استقرار دایم دفتر مرکزی سازمان استان در مرکز استان تعیین شده است، اصولاً محل تشکیل مجمع عمومی نیز

در مرکز استان است.

حضور و نصاب اعضای حاضر در مجمع عمومی

موضوع مهم دیگر، تعداد حاضران و نحوه حضور آنان، در مجمع عمومی است. تنها اشخاص حقیقی دارای عضویت معتبر (یا نمایندگان اعضای حقوقی با تصویب هیات مدیره بدون حق رای) می توانند در مجمع عمومی حضور یابند. ماده ۴۴ آیین نامه اجرایی پرداخت حق عضویت سالانه را طبق تعرفه های مصوب مربوط، جزء شرایط و ترتیبات عضویت در سازمان استان می شمارد، بنابراین عضویت معتبر مستلزم پرداخت حق عضویت سالانه است. حضور اعضای دارای عضویت معتبر باید قبل از ورود به محل جلسه کنترل شود و ورود آنان با احراز هویت و درج نام و مشخصات کامل در فهرست مربوط و امضای آن صورت گیرد و صرفاً این اعضا و سایر اشخاص مجاز مانند نماینده وزارت مسکن و شهرسازی به جلسه وارد شوند. رئیس مجمع در آغاز جلسه، باید با اخذ این فهرست و کنترل آن، تعداد حاضران صاحب رای را احصا نماید. حصول حد نصاب نصف به اضافه یک اعضا در جلسه نوبت اول لازم است. بعید به نظر می رسد که منبع این حد نصاب برای نوبت اول حاصل شود (دست کم در استان های بزرگ)، اما در نوبت دوم جلسه با هر تعداد رسمی است و گرچه تصمیمات آن، با نصف به اضافه یک آرای حاضران قانونی است، اما همواره این سوال باقی می ماند که آیا این روند منطقی است که در سازمانی با عضویت اجباری، تعداد قلیلی درباره سرنوشت حرفه ای جمع کثیر دیگر تصمیم بگیرند؟ مثلاً در یک سازمان چهل و پنج هزار نفری، صد یا هزار نفر در مجمع عمومی حضور یابند و تصمیمات پنجاه و یک نفر یا پانصد و یک نفر از آنان بر زندگی حرفه ای چهل و اندی هزار نفر حاکم شود. گرچه حتی شمول تصمیمات نصف به اضافه یک اعضا نیز - آن هم در یک جلسه و بعضاً به صورت فسی البدها - بر بقیه اعضا با خصوصیات این سازمان جای تامل دارد. شاید گفته شود که دعوت از اعضا عام بوده و هر کس که در مجمع حضور نمی یابد آگاهانه حق خود را ساقط می کند، پاسخ این استدلال چنین است، نخست در

همه موارد، عدم حضور عضو صرفاً ناشی از عدم تمایل نیست و ممکن است علل دیگری مثل انجام وظیفه، بیماری، سفر، مشکلات افراد تحت تکفل و... علت عدم حضور باشد. دوم آیا صرف حضور حتماً به معنی تأثیر در آراست؟ مثلاً در سال های اخیر تعدادی از اعضا که در چهارچوب شخص حقوقی فعالیت می کنند، همواره تقاضای کاهش حق عضویت اشخاص حقوقی را داشته، اما هرگز در به کرسی نشاندن این خواسته قانونی خود توفیق نداشته اند، زیرا اغلب حاضران در مجمع کسانی بودند که به صورت حقیقی فعالیت می کنند و با این مشکل آشنایی ندارند. سوم آیا عدم حضور در مجمع عمومی سازمان استان - آن هم با عضویت اجباری - باید مستقیماً به معنای از دست دادن حق و حقوق فرد باشد؟ موضوع وقتی از حساسیت و لزوم توجه خاص برخوردار می شود که در این میان عده ای انسداد با هماهنگی قبلی در جهت اهداف و نیات گروهی در مجمع عمومی حضور یابند و با ظاهر دفاع از حقوق اعضا، در پی مطامع آشکار و پنهان خود باشند و با توجه به هماهنگی قبلی بر آرای مجمع تأثیر گذارند. این ایراد ریشه در گرته برداری پیش نویس این مجامع عمومی از سایر متون بدون توجه به ویژگی های سازمان و تفاوت های موجود دارد.

اداره مجمع عمومی و تصمیمات آن

نکته مشکل زای بعدی در حال حاضر، نحوه اداره مجمع عمومی سازمان استان است. قبلاً مجمع عمومی سازمان استان، توسط رئیس سازمان (رئیس هیات مدیره) اداره می شد، اما به دلیل مشکلاتی که در طرح و بررسی عملکرد و طرح و بررسی و تصویب ترازنامه هیات مدیره - که در واقع رئیس سازمان مخاطب اصلی آن بود - بروز نمود، با اصلاح آیین نامه مقرر شد هیات ریسه اصلی مجمع عمومی از بین اعضای داوطلب و با رای اعضای حاضر در مجمع عمومی، با اکثریت نسبی انتخاب شوند و برای انجام این امر هیات ریسه موقت مرکب از مسن ترین عضو به عنوان رئیس سنی و جوان ترین عضو به عنوان منشی و دو ناظر مستقر شده و این کار را سامان دهند. این روند علاوه بر صرف وقت فراوان که بعضاً بیش از نیمی از

زمان پیش بینی شده برای مجمع را در برمی گیرد و موجب خستگی و حتی ترک محل توسط برخی حاضران می شود، دارای یک اشکال دیگر نیز هست، تجربه نشان داده که مسن ترین و جوان ترین اعضای حاضر، الزاماً با ترتیبات قانونی و حقوقی اداره مجمع آشنا نیستند و جلسه مواجه با تذکرات بی در پی حاضران شده و انسجام و اقتدار اداره آن از ابتدا دچار خدشه و چالش می شود.

بحث دیگر شرط حضور در هیات ریسه اصلی مجمع عمومی است، تنها شرایط فعلی، داوطلب بودن و کسب آرای نسبی حاضران است. به نظر می رسد نویسنده متن اصلاحیه آیین نامه اجرایی قانون، اداره عالی ترین رکن سازمان استان را بسیار سهل و ممتنع فرض کرده است، زیرا اصولاً اداره چنین مجامعی شرایط ویژه ای را می طلبد و اشخاص داوطلب الزاماً با ترتیبات قانونی و حقوقی اداره مجمع آشنا نیستند و ممکن است مجمع را دچار چالش های جدی نموده و تصمیمات آن را در معرض مغایرت با قانون قرار دهند. (نظیر مواردی که در گذشته رخ داده است) به علاوه شرط نداشتن محکومیت انتظامی برای داوطلبان هیات ریسه مجمع، شرطی بسیار مهم است زیرا اعضای هیات مدیره که باید گزارش عملکرد و ترازنامه خود را به مجمع عمومی ارائه دهند، نباید از پنج سال قبل از تقاضای عضویت در هیات مدیره دارای محکومیت انتظامی از درجه ۳ یا بالاتر باشند، در برابر افرادی قرار می گیرند که محکومیت بدوی یا قطعی انتظامی دارند. تجربه نشان داده است که چنین افرادی که علت محکومیت خود را نه در تخلفات خود که از ناحیه هیات مدیره تصور می کنند، بی توجه به اخلاق حرفه ای و حقوق اعضا و مسوولیت سنگینی که در این سمت برعهده دارند، فرصت را برای تقابل با هیات مدیره و به زعم خود بر زمین زدن آن، مغتنم می شمارند. آیا کسی که وظیفه حرفه ای خود را به درستی انجام نداده، آیا شایستگی آن را دارد که مسوولیت اداره جمعی را در آن حرفه عهده دار شود؟

در هر حال، وظیفه هیات ریسه مجمع عمومی منحصر به زمان تشکیل مجمع عمومی است و سمت های آنان تحت این عنوان با خاتمه جلسه مجمع عمومی پایان می یابد و نباید تصور شود که این سمت ها تا

آغاز مجمع عمومی بعدی باقی است. بدیهی است چنانچه مجمع عمومی به دلیل خاتمه زمان جلسه موفق به بررسی و اتخاذ تصمیم نسبت به همه موضوعات مطرح در دستور جلسه نشود (همان موضوعات دستور جلسه اول و نه دستورهای جدید)، هیات ریسه می تواند با تصویب مجمع اعلام تنفس نماید و تاریخ جلسه بعدی را تعیین کند. یعنی اعلام تنفس و تعیین زمان جلسه یا جلسات بعدی نیازمند تصویب مجمع عمومی است. زمان بین جلسه اول و جلسه یا جلسات بعدی (زمان تنفس) را می توان چند ساعت یا چند روز یا چند هفته تعیین کرد. تمدید جلسه نیازمند دعوت و آگهی مجدد نیست و در جلسات بعد با همان حد نصاب جلسه اول (از نظر تعداد و نه حضور همان اشخاص)، رسمیت خواهد داشت. اداره جلسه بعد از تمدید نیز به عهده همان هیات ریسه خواهد بود، مگر آنکه یک یا چند نفر از آنان در جلسه حضور نیافته باشند که برای انتخاب جایگزین فردغایب، انتخابات برگزار خواهد شد.

پس از استقرار هیات ریسه مجمع عمومی لازم است، دستور جلسه به ترتیب مطرح شود و با بررسی و اظهار نظر اعضا در باره هریک از آن ها رای گیری شود. ریسه جلسه مجاز نیست که شخصا و بدون اخذ نظر و رای حاضران در جلسه مجمع برخی دستورها را حذف یا آن ها را جابجا کند. همچنین مجمع عمومی مجاز نیست در جلسه مجمع، دستوری به دستورات مجمع اضافه کند حتی به اتفاق آرای حاضران زیرا مجمع عمومی فقط برای موضوع هایی که در دستور جلسه ذکر شده است، حق اتخاذ تصمیم دارد. تصمیم راجع به موضوع های خارج از دستور جلسه ممکن است مورد اعتراض سایر اعضا قرار گیرد. اعضای غایب ممکن است با توجه به عدم تمایل به موضوعات آگهی شده در دستور جلسه در مجمع حضور نیافته باشند و با طرح موضوع جدید در جلسه مجمع بدون اطلاع آنان، حقوق آنان تضییع شود.

تصمیمات و مصوبات مجمع عمومی باید در چهار چوب قوانین و رعایت حقوق اعضا باشد. مجمع نمی تواند تصمیم یا مصوبه ای خلاف قانون یا حقوق اساسی اعضا داشته باشد. از آنجا که دعوت به مجمع توسط هیات مدیره به عمل می آید و هیات مدیره مسوول اجرای مصوبات مجمع عمومی است، لذا در چنین مواردی باید هیات مدیره مغایرت قانونی

موضوع را به مجمع اعلام کند. هیات مدیره نمی تواند به استناد اینکه تصمیم مجمع عمومی مخالف قانون بوده، از خود سلب مسوولیت نماید. آن دسته از اعضا یا هیات ریسه مجمع نیز که با چنین تصمیماتی موافق بوده اند، در صورت اثبات سوءنیت، مسوول خواهند بود. البته در صورت حضور نماینده وزارت مسکن و شهرسازی، وی نیز موظف به اعلام چنین مغایرتی است. در صورت عدم رعایت تشریفات قانونی و مغایرت تصمیمات و مصوبات با قانون، تصمیمات متخذ باطل بوده و هر ذینفعی می تواند تقاضای ابطال آن را نماید، حتی اگر کلیه اعضای سازمان موافقت خود را با آن تصمیمات اعلام دارند. اعضای حاضر در جلسه نسبت به موضوعات مطرح در دستور جلسه حق اظهار نظر و ارایه پیشنهاد دارند، این اظهار نظرها و پیشنهادها ممکن است الزاما نظر مخالف یا موافق نباشد و لذا نمی توان اظهار نظر اعضا را محدود به نظر مخالف یا موافق نمود.

یکی از موارد قابل توجه در مجمع عمومی، نصاب رای و نحوه رای گیری است. آیین نامه اجرایی قانون، تصمیمات مجمع را با آرای مثبت نصف به اضافه یک عده حاضر در جلسه معتبر می شمارد. حال این پرسش مطرح می شود که منظور از "عده حاضر" کدام است. عده ای که در آغاز جلسه حاضر بوده اند یا عده ای که در هر زمان در جلسه حاضر خواهند بود که ممکن است به دلیل ترک جلسه توسط عده ای کمتر از تعداد اولیه یا به دلیل حضور یا تاخیر عده دیگر بیشتر از تعداد اولیه باشد. به نظر می رسد مراد از عده حاضر، عده ای است که در آغاز جلسه حاضرند، زیرا عده حاضر در هر زمان ممکن است از نصف به اضافه یک این اعضا که مجمع را تشکیل داده اند، کمتر شود.

تصمیم گیری در مجمع عمومی ممکن است بر اساس یکی از نتایج حاصل از رای گیری به شرح زیر باشد: به اتفاق آرای حاضران، یعنی موافق بودن کلیه آرای حاضر در مجمع اعم از اصالتی یا وکالتی. با اکثریت مطلق که با ذکر اکثریت از آن یاد می شود، یعنی اکثریت بیش از نصف و اکثریت نسبی، یعنی اکثریتی که نسبت به تعداد آرای بقیه حالات موجود بیشتر باشد. همه آرای حاضر در مجمع عمومی دارای ارزش یکسان و واحد است. در سنوات گذشته در نشست های مختلف استان ها، برخی به این نکته ایراد

گرفته و خواستار تفاوت بین آرا شده اند. از آنچه که معتقدان به ضرورت تفاوت وزن آرا بیان می کنند، وزن آرای دارندگان پروانه اشتغال به کار مهندسی و فاقدان آن، وزن آرا به نسبت قدمت عضویت، وزن آرا به تناسب تعداد اعضای هر رشته در سازمان، وزن آرای اعضای اصلی و علی البدل و... را می توان (بدون ورود به محتوا و تأیید یا رد آن ها در مجال حاضر) نام برد.

انتخاب اعضای هیات مدیره

در بررسی وظایف مجمع عمومی ملاحظه می شود، نخستین وظیفه مجمع عمومی سازمان انتخاب اعضای هیات مدیره قید شده است. اما در نهایت شگفتی در تبصره ماده ۵۵ آیین نامه اجرایی قانون به این عبارات برمی خوریم: "در مجامع عمومی که دستور کار جلسه آن انتخاب اعضای هیات مدیره است، اجتماع در محل واحد و احراز حد نصاب فوق الذکر ضروری نیست و انتخابات از طریق مراجعه مستقیم اعضای مجمع عمومی به صندوق های رای گیری با رای مخفی و با رعایت مواد آتی انجام می شود و در این مورد هر عضو فقط حق یک رای داشته و مجاز به دادن رای به نمایندگی غیر نیست." این تبصره با بدعتی جدید، در بطن خود با تفسیر کلمه اجتماع در ماده ۹ قانون که می گوید: "مجمع عمومی سازمان استان از اجتماع تمام اشخاص حقیقی عضو دارای حق رای سازمان... تشکیل می شود." اجتماع را به دو نوع "اجتماع در محل واحد" و "اجتماع در محل های مختلف" تقسیم کرده است. اصولا "اجتماع در محل های مختلف" با روح قانون در تضاد است و نمی توان آن را مصداق مجمع عمومی دانست. این اشکال از آنجا حادث شده که قانونگذار ارتباط هیات اجرایی انتخابات، مندرج در ماده ۱۳ قانون را با مجمع عمومی تعریف نکرده و نویسنده آیین نامه اجرایی نیز، فرایند انتخابات را جدا از مجمع عمومی شکل داده و گرچه به گمان خود با حذف اجتماع در محل واحد و حذف احراز حد نصاب، مشکل را حل کرده است، اما نکات دیگر مربوط به مجمع عمومی مانند دعوت به مجمع و انتخاب هیات ریسه مجمع مسکوت مانده و با برقراری ترتیبات انتخابات هیات مدیره بنا محوریت هیات اجرایی و نظارت هیات نظارت در مواد ۶۲ تا ۷۰ آیین نامه اجرایی به طور کامل از بند ۱ ماده ۹

قانون دور شده است. نکته دیگر در این بند سکوت در باره عزل اعضا هیات مدیره سازمان است. قانونگذار معین نکرده است که عزل اعضا هیات مدیره سازمان استان در صلاحیت کیست؟ چنین اختیاری در قانون برای مجمع عمومی تصریح نشده و موضوع سکوت است. گذشته از عزل عضو هیات مدیره توسط دادگاه، به نظر نمی‌رسد مجمع عمومی در فقدان اختیار قانونی، بتواند در هر زمان و بدون هیچ گونه دلیل و توجیه، اعضا هیات مدیره را عزل کند. زیرا هیات مدیره همانند وکیل نیست و جزیی از ارکان سازمان استان است، به علاوه وظایف مصرح در قانون برای مجمع عمومی در حیطه وظایف عادی و جاری سازمان است و اعمال تغییرات در مورد اساس تشکیلات سازمان در آن پیش بینی نشده است. از طرف دیگر در انتهای ماده ۷۰ آیین نامه اجرایی، وزارت و مسکن و شهرسازی موظف شده تا اعتبار نامه های اعضای هیات مدیره را امضا و صادر نماید و لازم می‌آید قبل از عزل عضو هیات مدیره، این اعتبارنامه لغو شود.

انتخاب بازرس (بازرسان)

در تبصره ۳ ماده ۹ ماده قانون نظام مهندسی و کنترل ساختمان مصوب ۱۳۷۴، تعیین بازرسان به پیشنهاد هیات مدیره به اولین جلسه هیات مدیره محول شده است. ماده ۸۱ آیین نامه اجرایی قانون، ضمن تبیین تعداد بازرسان در سازمان های مختلف استان ها، اشعار می‌دارد به منظور انتخاب بازرسان، هیات مدیره اسامی دو برابر تعداد بازرسان اصلی و علی البدل واجد شرایط را از بین اعضای سازمان استان انتخاب و به اولین جلسه مجمع عمومی که بعد از انتخاب هیات مدیره تشکیل می‌شود پیشنهاد می‌نماید. حائزان اکثریت آرا به ترتیب نفرات اول به عنوان بازرس یا بازرسان اصلی و نفر بعدی به عنوان بازرس علی البدل برای مدت ۲ سال انتخاب می‌شوند. گرچه چنین ترتیباتی مورد انتقاد فراوان است و همواره این پرسش ها مطرح می‌شود که چگونه هیات مدیره که باید مورد کنترل و نظارت بازرس (بازرسان) باشد، خود نسبت به تعیین و انتخاب این اشخاص اقدام می‌کند؟ آیا بدین ترتیب اختیار مجمع عمومی در این باره توسط هیات مدیره محدود نمی‌شود؟ آیا این ترتیبات با تأمین و رعایت تمامی حقوق اعضا و عموماً

حقوقی سازگاری دارد؟ یا قید "دو برابر تعداد بازرسان اصلی و علی البدل واجد شرایط" برای معرفی توسط هیات مدیره به مجمع عمومی در آیین نامه اجرایی، تحدید نظر قانونگذار در عبارت "پیشنهاد هیات مدیره" که شاید شمول تعداد بیشتری را نیز مدنظر داشته، نیست؟ مع الوصف روند معرفی تعداد دو برابر بازرسان به مجمع عمومی توسط هیات مدیره و انتخاب بازرس (بازرسان) اصلی و علی البدل از بین آنان در حال حاضر، ترتیبات جاری انتخاب بازرس در سازمان های نظام مهندسی ساختمان استان هاست.

بررسی عملکرد، ترازنامه و بودجه

از مهم ترین دستوره های مجمع عمومی، استماع گزارش عملکرد سالیانه (سالانه) هیات مدیره و اعلام نظر نسبت به آن و بررسی و تصویب ترازنامه سالانه سازمان استان و بودجه پیشنهادی هیات مدیره، است. گرچه هر یک از این دستورها، امر جداگانه ای است و باید به طور کاملاً مجزا بررسی شود، اما معمولاً بررسی و تصویب ترازنامه سالانه و بودجه پیشنهادی هیات مدیره تحت تأثیر عملکرد سالانه هیات مدیره قرار می‌گیرد، نظر مثبت یا منفی مجمع عمومی نسبت به عملکرد هیات معمولاً در تصویب یا عدم تصویب ترازنامه و بودجه تأثیر مستقیم دارد. گذشته از این، در موضوع یادشده، نکات بسیار مهم دیگری نیز وجود دارد:

اعلام نظر نسبت به عملکرد یا ترازنامه سالانه هیات مدیره باید پس از استماع گزارش بازرس (بازرسان) صورت گیرد. بدون آرایه گزارش بازرس، تصمیم مجمع عمومی در این موارد اعتبار نخواهد داشت.

در متن قانون "پس از استماع گزارش عملکرد"، صرفاً "اعلام نظر نسبت به آن" قید شده و در مورد تصویب یا عدم تصویب عملکرد، وظیفه ای به مجمع عمومی محول نشده است. این نحوه نگارش با عدم اعطای اختیار عزل هیات مدیره به مجمع عمومی در ماده ۹ قانون نیز منطبق است، زیرا در صورت عدم تصویب عملکرد، لازم می‌آید که مجمع عمومی در خصوص عزل هیات مدیره تصمیم بگیرد که جزء وظایف و اختیارات مجمع عمومی نیامده است. در تبصره اصلاحی ۱۳۸۱ ماده ۷۳ آیین نامه اجرایی آمده است: "در مواردی که مجمع عمومی پس از استماع گزارش بازرس

(بازرسان)، عملکرد یا ترازنامه سالانه هیات مدیره را تأیید و تصویب نکند، موارد اشکال و ابهام را دقیقاً مشخص و به انضمام ترازنامه جهت انجام اصلاحات لازم به هیات مدیره اعاده می‌کند و هیات مدیره مکلف است ظرف یک ماه مراتب را مورد رسیدگی قرار داده و... "از این بند و عطف "تأیید" به "عملکرد" و "تصویب" به "ترازنامه"، ضمن تأیید موارد پیشین، چنین استنباط می‌شود که نظریات اعضای حاضر در جلسه مجمع عمومی درباره عملکرد هیات مدیره باید در جلسه مجمع مطرح شود و هیات ریسه مجمع با اخذ رای نسبت به آنها، مواردی را که به تأیید مجمع عمومی می‌رسد، به عنوان نظر مجمع برای توجه و لحاظ آن ها توسط هیات مدیره، در صورت جلسه مجمع قید کند.

در خصوص ترازنامه نیز مواردی مطرح است، نخست آنکه آیا حاضران در مجمع قادرند حتی برغم در اختیار داشتن متن ترازنامه از مدت ها قبل، بر تمامی درآمدها و هزینه های سازمان استان - که بعضاً برخی از اعضای هیات مدیره نیز بر آن اشرف کامل ندارند- تسلط لازم را پیدا کنند و نسبت به موارد مطرح در آن اظهار نظر نمایند؟ دوم آنکه اگر ترازنامه تصویب نشد، تکلیف چیست؟ در این مورد تبصره اصلاحی ۱۳۸۱ ماده ۷۳ آیین نامه اجرایی می‌گوید: "در مواردی که مجمع عمومی پس از استماع گزارش بازرس (بازرسان)، عملکرد یا ترازنامه سالانه هیات مدیره را تأیید و تصویب نکند، موارد اشکال و ابهام را دقیقاً مشخص و به انضمام ترازنامه جهت انجام اصلاحات لازم به هیات مدیره اعاده می‌نماید و هیات مدیره مکلف است ظرف یک ماه مراتب را مورد رسیدگی قرار داده و پس از انجام اصلاحات لازم و تأیید بازرس یا بازرسان ترازنامه را جهت تصویب به مجمع عمومی تسلیم نماید. چنانچه مجدداً ترازنامه به تصویب مجمع عمومی نرسد، هیات مدیره بلافاصله مراتب را به شورای مرکزی منعکس می‌نماید و نظر نهایی شورای مرکزی برای هیات مدیره لازم الاجراست. در اینجا نیز چند نکته قابل توجه است:

ساده فوق اشعار می‌دارد "در مواردی که مجمع عمومی... ترازنامه سالانه هیات مدیره را... تصویب نکند، موارد اشکال و ابهام را دقیقاً مشخص و به انضمام ترازنامه جهت انجام اصلاحات لازم به هیات مدیره اعاده می‌نماید و... بنابراین موارد اشکال و ابهام باید در

جلسه مجمع عمومی و با طرح نظر اعضا در صحن مجمع و رای گیری نسبت به آن حاصل و در متن صورت جلسه قید شود. لذا هر اقدامی خارج از این روند (از قبیل تدوین موارد اشکال و ابهام خارج از جلسه مجمع یا درج آن در متنی غیر از صورت جلسه توسط هیات ریسه مجمع) تخلف از متن آیین نامه خواهد بود.

در فراز پایانی ماده فوق آمده است: "... چنانچه مجدداً ترازنامه به تصویب مجمع عمومی نرسد، هیات مدیره بلافاصله مراتب را به شورای مرکزی منعکس می نماید و نظر نهایی شورای مرکزی برای هیات مدیره لازم الاجراست." به نظر می رسد این بخش از ماده فوق دارای ایرادهای زیراست:

الف- ماده ۹ قانون نظام مهندسی و کنترل ساختمان مصوب ۱۳۷۴ تصویب ترازنامه را از وظایف و اختیارات مجمع عمومی سازمان استان قرارداد داده و ماده ۲۱ این قانون، در وظایف و اختیارات شورای مرکزی چنین اختیاری را به شورای مرکزی نداده است. بنابراین درج چنین موردی در آیین نامه اجرایی گرچه ظاهراً قاطع بحث عدم تصویب ترازنامه در مجمع عمومی سازمان استان است، لکن خلاف نص ماده ۹ قانون است.

ب- مجمع عمومی سازمان استان، مرکب از اعضای همان سازمان است، اما شورای مرکزی مرکب از اعضای هیات مدیره سازمان های نظام مهندسی ساختمان های استان های مختلف است که ممکن است اقلیتی از آن ها عضو هیات مدیره سازمان مورد بحث باشند یا اصلاً این سازمان عضو در شورای مرکزی نداشته باشد. بنابراین تصویب ترازنامه ای که توسط ذینفعان و دارندگان حق بر آن، تصویب نشده، توسط اشخاصی که از این منظر هیچگونه ارتباطی با آن سازمان و ترازنامه ندارند، جای تامل دارد و به نظر می رسد با حقوق اساسی اعضا که در ماده ۹ قانون و حق مشارکت اعضا که در ماده ۳ قانون تصریح شده است، مغایر باشد.

پ- آیین نامه درباره چگونگی بررسی و تصویب یا عدم تصویب ترازنامه سازمان استان در شورای مرکزی ساکت است. لذا ممکن است ترازنامه ای که حداقل در دو جلسه مجمع عمومی سازمان استان با بررسی یک ماهه هیات مدیره و و اعمال تغییرات و بررسی و اظهار نظر بازرس (بازرسان) به تصویب نرسیده، در جلسه شورای مرکزی با طرح

موضوع و رای گیری ظرف چند دقیقه، بدون هرگونه بررسی تصویب شود.

درباره عدم تصویب بودجه، قانون و آیین نامه اجرایی ساکت است و حتی مشابه ترازنامه، در آیین نامه اجرایی تعیین تکلیف موضوع در چنین حالتی، به شورای مرکزی نیز اشاره نشده است. اما از روح قانون و عموماً حقوقی چنین برمی آید که سازمان استان، نهادی عمومی است و به لحاظ تأثیر اقدامات آن در جامعه و بر شهروندان، وظایف قانونی آن نباید مواجه با توقف، تعلیق یا تعطیلی شود.

قانونگذار در ماده ۲۶ قانون نظام مهندسی و کنترل ساختمان مصوب ۱۳۷۴، انحلال سازمان استان را منوط به تصمیم اکثریت هیاتی مرکب از وزیر مسکن و شهر سازی، وزیر دادگستری و رییس سازمان نظام مهندسی ساختمان (کشور) نموده و در این باره اختیاری به مجمع عمومی سازمان استان نداده است. از طرفی عدم تصویب بودجه سالانه در مجمع عمومی به منزله اجازه ندادن به هیات مدیره برای اخذ درآمدها و پرداخت هزینه ها خواهد بود و این امر مترادف با توقف، تعلیق یا تعطیلی سازمان و سوق دادن آن به سمت انحلال و برچیده شدن است. بنابراین عدم تصویب بودجه توسط مجمع عمومی بی معنی است و موجب مسوولیت هیات ریسه مجمع عمومی و حاضران، درقبال سایر اعضا و پاسخگویی آن ها در مراجع ذیربط خواهد بود. این وظیفه هیات ریسه مجمع عمومی است که این مهم را تبیین نموده، از بروز چنین رویدادی در مجمع عمومی پیش گیری کنند. بررسی و تصویب بودجه سالانه سازمان استان جزء وظایف مجمع عمومی است. در این راستا مجمع می تواند تغییراتی را که لازم بداند در بودجه پیشنهادی هیات مدیره اعمال کند، به طور مثال رقم کل بودجه را کم یا زیاد کند، بندها و موادی از آن را حذف یا موادی را اضافه کند، ارقام هریک از مواد بودجه را کاهش یا افزایش دهد و در نهایت لازم است بودجه ای حاوی درآمدها و هزینه ها را برای سال مورد نظر که دارای ارقام مشخص و معین است، تصویب کند.

سایر وظایف مجمع عمومی

قانون نظام مهندسی و کنترل ساختمان مصوب ۱۳۷۴، تعیین و تصویب حق ورودیه و حق عضویت سالانه اعضا و سایر منابع

درآمد برای سازمان بر اساس پیشنهاد هیات مدیره و بررسی و اتخاذ تصمیم نسبت به سایر اموری را که طبق قوانین و آیین نامه های مربوط به عهده سازمان استان و در صلاحیت مجمع عمومی است، به عهده این مجمع قرار داده است

بر اساس بند "ت" ماده ۴۴ آیین نامه اجرایی، عضویت در سازمان استان مستلزم پرداخت ورودیه و حق عضویت است که هر ساله در خصوص اعضای حقیقی و حقوقی در مجمع عمومی تعیین می شود. ماده ۲۸ قانون، منابع درآمدی سازمان را غیر از حق عضویت، صندوق مشترک سازمان های استان، کمک های اعطایی دولت، نهادهای و اشخاص حقیقی و حقوقی، از محل دریافت بهای آرایه خدمات پژوهشی، فنی و آموزشی، فروش نشریات و سایر مواد کمک آموزشی و مهندسی و درصدی از حق الزحمه دریافتی اعضا بابت آرایه خدمات مهندسی ارجاع شده از طرف سازمان برمی شمارد. تعیین مقدار و چگونگی دریافت از این محل ها بر اساس پیشنهاد هیات مدیره توسط مجمع عمومی تعیین می شود. در این مورد باید توجه کرد که اختیار اعطا شده به مجمع عمومی صرفاً تعیین "بهای آرایه خدمات..." و بهای فروش... و درصدی از حق الزحمه... است و مجمع عمومی مجاز به تصویب اخذ مبالغ دیگر از اعضا یا اشخاص ثالث نیست. به طور مثال در موردی، شخصی اصرار داشت که هیات مدیره پیشنهادی را به مجمع عمومی آرایه کند تا با تصویب آن سازمان قادر باشد برای طرح دعوی در شورای انتظامی از هر شاکی مبلغی به عنوان هزینه دادرسی اخذ نماید. چنین امری با هیچ یک از موارد فوق انطباق ندارد و در صلاحیت مجمع عمومی سازمان نیست و مستلزم قانون مصوب مجلس است. چنین تصمیمی به این دلیل و البته دلایل دیگر غیر قانونی است.

آیین نامه اجرایی قانون، موارد دیگری را به وظایف مجمع عمومی افزوده است: اتخاذ تصمیم در مورد پرداخت حق الزحمه اعضای هیات مدیره، بازرسان و اعضای شورای انتظامی استان که می توان آن را به صورت نظامنامه برای همیشه یا به طور موقتی و سالانه در هر سال یا ترکیبی از دو روش به انجام رساند.

تعیین روزنامه کثیرالانتشار برای اطلاعیه های نظام مهندسی استان که ممکن است روزنامه

کثیرالانتشار سراسری (سراسر کشور) یا روزنامه محلی باشد. البته با توجه به ماهیت کار اعضا و امکان سفرهای آنان بهتر است روزنامه سراسری و پرتیراژ تعیین شود.

شنیدن گزارش فعالیت های حرفه ای، علمی و فرهنگی و تصویب پیشنهادهای مربوط به آن، البته این موارد در خصوص سازمان معمولا در گزارش عملکرد هیات مدیره درج می شود و تحت این موضوع در دستور جلسه می توان به گزارش فعالیت های حرفه ای، علمی و فرهنگی نهادهای دیگر یا سازمان های استان های دیگر یا فعالیت های بین المللی نیز پرداخت.

تقدیر و تشویق و اعطای جوایز به فعالیت های ارزنده انجام شده در سطح استان توسط اعضا و موسسات و نظایر آن، که اقدامی بسیار نیکو و پسنیدیده بوده، بویژه در ترویج فعالیت های ارزنده و اخلاق حرفه ای و مسوولیت شناسی اعضا مفید و موثر است، جزء اختیارات ووظایف مجمع عمومی است.

بررسی و نظرخواهی در مورد موضوعات حرفه ای و مهندسی نیز از موارد دیگری است که آیین نامه اجرایی در وظایف مجمع عمومی قرار داده است.

تهیه صورت جلسه مجمع عمومی

منشی مجمع عمومی باید از مذاکرات و تصمیمات مجمع عمومی صورت جلسه ای همزمان با آغاز و تداوم جلسه تهیه کند. در این صورت جلسه تعداد حاضران، زمان و مکان تشکیل جلسه، مشخصات دعوت نامه، اسامی کامل اعضای هیات ریسه موقت و اصلی و موضوعات دستور جلسه ذکر می شود و تصمیمات و مصوبات مجمع در مورد هر یک از موضوعات دستور جلسه و تعداد آرای حاصل در هر مورد، همچنین در صورت عدم تصویب ترازنامه موارد اشکال و ابهام را که توسط مجمع عمومی دقیقا مشخص شده است، به طور جامع و کامل و با اتساع وزین حقوقی در آن درج می شود. این صورت جلسه باید در جلسه مجمع عمومی تهیه شود. البته می توان بعدا نسخ دیگر مثلا نسخ تاپیی آن را نیز تهیه نمود. لکن در پایان جلسه مجمع عمومی باید صورت جلسه ای موجود باشد که به امضای اعضای هیات ریسه مجمع عمومی و بازرسان رسیده باشد و به طور اصولی به نحوی تهیه شود که اعتبار آن مورد تردید

نباشد، بنابراین کسی که داوطلب سمت منشی در جلسه مجمع عمومی می شود، باید ضمن داشتن توان نگارش و خط و ربط نیکو به موازین قانونی برگزاری مجمع عمومی و آنچه که باید در صورت جلسه بنویسد، آشنا باشد. این صورت جلسه در سه نسخه توسط منشی تدوین و پس از امضای هیات ریسه مجمع عمومی، به رویت و امضای بازرسان (بازرسان) سازمان استان می رسد و نسخ آن به انضمام فهرست حاضران که در موقع ورود اعضا به جلسه تنظیم شده است، به ترتیب به دبیرخانه نظام مهندسی استان، سازمان مسکن و شهرسازی استان و دفتر شورای مرکزی ارسال می شود. باید توجه داشت که امضای بازرسان (بازرسان) صرفا جنبه رویت دارد و به منزله تایید متن صورت جلسه یا تایید مندرجات آن نیست.

رعایت اخلاق حرفه ای

مهم ترین نکته ای که در برگزاری مجمع عمومی، پیش از تشکیل جلسه، در حین جلسه و بعد از آن، اهمیت بسیار زیاد دارد، رعایت اصول اخلاقی، اخلاق حرفه ای یا اخلاق مهندسی است. شکی نیست که اظهار نظر در مجمع عمومی حق مسلم همه اعضای سازمان استان است و طبیعی است که همیشه اظهار نظرها نمی تواند موافق باشد، اعضا در بیان نظر خود، بویژه نظر مخالف و حتی اعتراض، باید ضمن رعایت شان و جایگاه مجمع، ملتزم به رعایت ادب و احترام باشند و حرمت جمع، همکاران و بویژه پیش کسوتان حرفه و سازمان را با دقت و تاکید فراوان حفظ کنند و اگر کسی خواست از این روند عدول نماید، او را راهنمایی و هدایت کنند. مهندسان باید ثابت کنند که شایسته جایگاه ویژه خود هستند و می توانند امور حرفه ای خود را با درایت و به درستی مدیریت کنند. مجمع عمومی سازمان استان و قبل و بعد آن باید سرشار از خصایص نیکو باشد تا هرگاه اشخاص ثالثی نحوه برگزاری مجمع عمومی سازمان استان را بشنوند، لب به تحسین و تکریم گشایند و احترام آنان برای مهندسان، بیش از پیش برانگیخته شود. البته هیات مدیره نیز باید ظرفیت شنیدن نظرهای مخالف عضو سازمان را داشته باشد و با حفظ حرمت آنان، نظرهای قانونی و مفید را در اداره امور سازمان به کار گیرد.

نتیجه گیری و پیشنهادها

- در بازنگری قانون نظام مهندسی و کنترل ساختمان، تامل بیشتری در ساختار سازمان نظام مهندسی ساختمان استان و انطباق آن با وظایف و مسوولیت ها و تعداد اعضای سازمان با لحاظ نگرش سیستمی معمول شود.

- در شرایط کنونی مجمع عمومی عالی ترین رکن سازمان نظام مهندسی ساختمان استان است و برگزاری آن از نظر شکل و محتوا باید در شان و جایگاه رفیع چنین نهادی باشد. لذا لازم است، نحوه دعوت، تشکیل، اداره و تصمیمات و مصوبات آن کاملا مطابق با موازین و تشریفات قانونی صورت گیرد. همچنین رفع موارد ایراد و سکوت در برگزاری مجمع عمومی سازمان استان در اولویت قرار گیرد.

- نسبت به افزایش آگاهی اعضا از چهار چوب قانونی و حقوقی مجمع عمومی و وظایف و مسوولیت های آن، اقدام شود.

- اعضای داوطلب برای تصدی سمت در هیات ریسه مجمع عمومی، قبلا نسبت به وظایف و مسوولیت های خود اطلاعات لازم و صحیح را کسب کنند.

- اعضای سازمان در برگزاری مجمع عمومی، پیش از تشکیل جلسه، در حین جلسه و بعد از آن، باید اخلاق مهندسی، ادب و احترام را به دقت رعایت نموده، حرمت همکاران و حرفه مهندسی را حفظ کنند.

منابع و مراجع:

- قانون نظام مهندسی و کنترل ساختمان مصوب ۱۳۷۴
- آیین نامه اجرایی قانون نظام مهندسی و کنترل ساختمان مصوب ۱۳۷۵ و اصلاحی ۱۳۸۱
- قانون نظام مهندسی ساختمان مصوب ۱۳۷۱
- قانون تجارت، اصلاحی ۱۳۴۷
- شیبانی اصل، منوچهر، آشنایی با سازمان نظام مهندسی ساختمان، یازدهمین اجلاس هیات عمومی، تهران، ۱۳۸۷
- ستوده تهرانی، حسن، حقوق تجارت، نشر دادگستر، تهران، ۱۳۸۷
- حسینی، حسن، حقوق تجارت، بنیاد حقوقی میزان، تهران، ۱۳۸۹
- اسکینی، ربیعا، حقوق تجارت، انتشارات سمت، تهران، ۱۳۸۵

طراحی نمای ساختمان با توجه به شهروندان

چکیده:

معماری سیستمی است که از برهم‌کنش سه عامل معمار، طراح، کالبد بنا و مخاطبان در بستری از اقلیم، فرهنگ و پتانسیل‌های موضعی هر منطقه به وجود می‌آید. بنا بدون ادراک‌کننده‌ای چون انسان معماری نیست. انسان و هدف بر آوردن نیازهای روانی و جسمانی اوست که فضا را می‌آفریند. مخاطبان بنا به دو گروه کاربران مستقیم و ناظران تقسیم می‌شوند. حجم بیرونی و پوسته ساختمان بخشی از کالبد معماری است که علاوه بر آنکه به‌عنوان مرز میان برون و درون نقش مهمی برای تامین ارتباط، تهویه، نور و منظر کاربران بنا ایفا می‌کند، بیش از هر بخش دیگری در ارتباط با شهروندان قرار می‌گیرد. می‌توان از پوسته بنای معماری به‌عنوان زبان ارتباطی یاد کرد. پرسش مهم این است که چگونه این زبان می‌تواند واضح و بی‌لکنت، پیام معمار را به مخاطبان آن برساند؟ معمار چه القابایی را باید در طرح این اثر به کار گیرد تا

پیام او مورد توجه آنان قرار گیرد و تاثیرگذار باشد؟ برای ایجاد این ارتباط چه زمینه‌هایی باید فراهم باشد؟ این نوشتار در پی آن است که با پاسخ به این پرسش‌ها راهکارهایی را برای طراحی نما با تاکید بر شهروندان ارائه کند. بدین منظور ابتدا نقش طبیعت و فرهنگ به‌عنوان مهم‌ترین عوامل تاثیرگذار در طراحی توضیح داده و سپس پیشنهادهایی برای چگونگی استفاده از این دو منبع ارائه می‌شود.

طبیعت و فرهنگ دو عامل کلیدی

طبیعت

ارتباط عابران و شهروندان با نماهای شهری به‌طور عمده از طریق دیداری انجام می‌شود، پس لازم است که طرح معماری بهترین تاثیر دیداری را بر ناظران همیشگی و مقطعی خود گذارد. مغز انسان اندامی طبیعی است که محاسبه و تفکر را به روش طبیعی و نه ریاضی قراردادی انجام می‌دهد. طبق تعریف ادگار

ساناز افشارزاده
عضو هیات رئیسه
گروه تخصصی معماری

مورن محاسبه عبارت است از ادراک تفاوت در چیزهای مشابه و ادراک مشابهت در چیزهای متفاوت و تفکر یعنی ادراک وحدت در کثرت و تنوع و ادراک تنوع و کثرت در وحدت. در زندگی روزمره شهری ذهن مدام مشغول حل مسایل بر اساس منطق ریاضی در سیستمی تکراری و بدون نوآوری است. از میان شهری می‌گذرد که یا دچار رشد تصادفی است یا در بهترین حالت بر مبنای هندسه اقلیدسی شکل گرفته است و در نهایت تنها می‌تواند در هنگام خواب از محاسبات تکراری و دغدغه‌های فشارزا رهایی یابد. اما خوراک مغز از طریق سیستم‌های طبیعی برآورده می‌شود. از این روست که هر شهرنشین هر از گاهی نیاز مبرم به حضور در طبیعت و فرار از شهر را در خود احساس می‌کند و اگر چنین فرصتی را نیابد به طور کاملاً آشکار دچار احساس افسردگی، رخوت و استیصال می‌شود.

حضور در طبیعت قدرت محاسبه و تفکر طبیعی مغز را افزایش می‌دهد و آن را بازسازی می‌کند. موجودات طبیعی در ظاهر، ساده و آشنا و در درون، پیچیده و با جزئیات بسیار هستند. لازم نیست که در حال عبور از کنار درختی متوجه آن باشیم. ذهن به طور خودکار در عین ادراک کلیت واحد آن تفاوت و مشابهت دیروز و امروز جزئیات متغیر آن و نیز تشابهات آن را ادراک می‌کند و از این بازی تغذیه می‌شود. هنگامی که در گذر چهار فصل، دگرگونی وضعیت درخت افزایش می‌یابد، ذهن به این معجزه طبیعت که تا چند وقت پیش خشک و مرده به نظر می‌رسیده اما اکنون غرق در گل است، می‌اندیشد و از تفکر بر این وحدت در کثرت و ادراک تنوع در وحدت ارتقای ادراکی و شناختی می‌یابد.

از خاصیت‌های دیگر طبیعت آرامش‌بخشی و اطمینان‌دهندگی با ایجاد حس آشنایی است. ذهن زمانی که در طبیعت قرار می‌گیرد به دلیل نزدیکی جنس عملکرد خود با آن، امنیت و اعتماد به نفس را تجربه می‌کند. با این تفاسیر بدون تردید نخستین توصیه شهرسازی و نماسازی، افزایش هر چه بیشتر فضای سبز است که ظاهراً درست با عکس این مهم روبه‌رو هستیم. تاثیر مثبتی که یک جداره پوشیده شده از عشقه بر ذهن آدمی می‌گذارد بیش از هر طرح و نوآوری است که توسط معمار انجام شود. ما هرگز نمی‌توانیم در حد طبیعت تاثیرگذار باشیم ولی می‌توانیم با استفاده از هندسه طبیعت

و رعایت اصول آن، شرایط مناسب را تا حد زیادی برای ناظران فراهم آوریم.

فرهنگ

با آنکه انسان از طبیعت ضعیف‌تر است اما جامعه انسانی در پی سده‌ها تلاش، دستاورد با ارزشی به ارمغان آورده است به نام فرهنگ که بسیار فعال‌تر و در عین حال پنهانی و بطنی عمل می‌کند و خود مولود پیچیدگی ذهن انسان است. در واقع نظام مولد پیچیدگی زیاد است که بدون آن پیچیدگی جامعه انسانی از بین می‌رود و به سطح سازمان بسیار بدوی نزول می‌کند. آنان که فرهنگ یک جامعه را نادیده می‌گیرند و در پی بدعت‌گذاری فردی بدون اعتنا به پیچیدگی‌های جامعه هدف هستند، باید بدانند که فرهنگ در واقع زهدان زاینده‌ای است که پیچیدگی، اصالت و هویت هر جامعه‌ای را با انتقال خود از نسلی به نسل دیگر یعنی با تولید دوباره خود از ورای مغزها تداوم می‌بخشد. فرهنگ یک ابرسیستم است که با فراهم کردن اطلاعات در تمام زمینه‌ها (کاربردی، علمی، اجتماعی، اسطوره‌ای، قواعد، هنرها، مهارت‌ها و...) حکم حافظه جمعی (هموتیک)، حافظه ارثی (ژنوتیک) و منبع ضد اغتشاش (نگانترویی) را دارد و تا وقتی چنین است که بتواند در کلیت ثابت و پایدار بماند و تنها در جزئیات با تغذیه از انتقادهای، اصلاحات و تلاطمات پویایی خود را حفظ کند. فرهنگ هر جامعه زبان مشترک مردم آن است و این همان زبانی است که معمار باید در طراحی خود به کار گیرد و حداکثر واژگانی بر آن بیفزاید. معمار نقش مهمی در پاسداشت فرهنگ به‌عنوان زبان مشترک سرزمینمان دارد. راهکارهای طراحی نما که در پی می‌آید، پیشنهادهایی است برای گذاردن تاثیر مثبت بر ذهن شهروندان از طریق نزدیک کردن آن به هندسه طبیعت و ایجاد ارتباط خوشایند با آنان از طریق زمینه مشترک فرهنگی.

روش‌های پیشنهادی برگرفته از مطالعه نوع عملکرد سیستم‌های طبیعی، فرهنگی، شناختی و استخراج معیارهای طراحی از آن است که دو مورد کلی را مورد توجه قرار می‌دهد:

- ۱- چگونگی تعامل سیستم (بنای معماری) با محیط به‌منظور تضمین پایداری
- ۲- چگونگی تعامل سیستم با مخاطبان به‌منظور تضمین ماندگاری

۱- چگونگی تعامل بنای معماری با محیط به‌منظور تضمین پایداری

به‌منظور ایجاد معماری پایدار، طراح ناچار است در حد توان خود معماری را سازگار و منعطف با سیستم‌های طبیعی - اقلیمی، همجواری‌ها - محیط مصنوع، فرهنگی - اجتماعی، حقوقی - مدنی و فیزیکی - کاربردی و مالی - اقتصادی بیافریند. این سیستم‌ها، سیستم‌های فرادستی است که نافرمانی از آنها موجب بالا رفتن هزینه ساخت و نگهداری اثر معماری و در نتیجه مرگ زودرس آن می‌شود. این اصل، قانونی کلی است که بر طراحی کل بنا و از جمله نمای ساختمان حاکم است. بدیهی است اثری که با توجه به معیارهای قانونی، تهدیدهای طبیعی، محدودیت‌های اقتصادی و فناوری موجود سازه طراحی نشده باشد، فرصت حیات نمی‌یابد و چنانچه همخوانی با اقلیم، فرهنگ، کاربرد و همجواری‌های خود نداشته باشد، موجب اغتشاش بصری، ناکارآمدی و اختلال در باورها و عرف مخاطبان شده و دیر یا زود رانده می‌شود.

سیستم اقلیمی از مهم‌ترین ابرسیستم‌هایی است که مقاومت در برابر آن با تکیه بر تاسیسات مکانیکی بهبود یافته است. مقایسه عمر بناهای اقلیمی چون خانه‌های یزد با بناهای امروزی که عمر مفیدشان نمی‌تواند متجاوز از دو سه دهه باشد، این مساله را برای ما ملموس‌تر می‌کند. از سوی دیگر چنانچه این سیستم با گسترش فناوری‌های مکانیکی و افزایش مصرف سوخت تهدید شود، نخستین کسانی که متضرر خواهند شد کاربران همان فناوری‌ها خواهند بود. امروزه خطر گرم شدن کره زمین، آب شدن یخ‌های قطبی و آلودگی‌های فزاینده هوا و محیط‌زیست برای هر شهروندی قابل لمس است. پس لزوم تسلیم در برابر سیستم اقلیمی بیش از هر سیستم دیگری ضروری به نظر می‌رسد. اما از آنجا که پیشنهادها طراحی اقلیمی با شرایط ویژه هر منطقه ارتباط مستقیم دارد، در اینجا از بسط آن می‌گذریم.

۲- چگونگی تعامل نمای معماری با مخاطبان به‌منظور تضمین ماندگاری

مبحث پایداری در طول عمر مفید بنا، نظر به افزایش استفاده مفید و کم‌ضرر از آن با بکارگیری عوامل اقلیمی و کنترل تهدیدهای طبیعی رابطه دارد. اما ماندگاری یک بنا، طول زمانی است که میان مردم پذیرفته می‌شود و همچنان به تعامل خود با مخاطبان

ادامه می‌دهد. پیش از این اهمیت دو محیط طبیعت و فرهنگ و لزوم تبعیت از آن دو برای ایجاد ارتباط با مخاطبان تبیین شد. در اینجا نکته‌ای در مورد خاص فرهنگ ایرانی را مطرح می‌کنیم که آن را شاخص می‌کند و دلیل راستی و برتری آن را بر بسیاری فرهنگ‌های دیگر می‌نمایاند:

فرهنگ ایران زمین چنان غنی و استوار بوده است که برغم حملات سنگین دشمنان در طی قرن‌ها توانسته است به حیات خود ادامه داده، سنت‌های وحشیانه مهاجمان را تعدیل کند. این فرهنگ متعالی در کلیه امور اعم از جشن‌ها، آیین‌ها و مراسم، باورها، هنر و معماری با اقتباس از طبیعت و در هماهنگی و احترام کامل به آن شکل گرفته است و رمز ماندگاری آن نیز همین بوده است که قائم به شخص، قوم یا اتفاقی نبوده که با تغییر مذهب یا حکومت از میان برود یا تعارضی با اصول ادیان و باورهای اقوام متنوع ایرانی پیدا کند. ایرانیان با ادراک شهودی بسیار ژرف و بجا، فرهنگ خود را بر زندگی و طبیعت محوری (نه انسان محوری، تسلط‌طلبی، جنگاوری، بت پرستی، مرگ‌اندیشی یا خرافات) بنا نهادند و با احترام به چهار عنصر اصلی حیات آب، نور، هوا و خاک، تفکری را بنیان نهادند که اگر همه جوامع بدان پایبند بودند، امروزه روان‌پریشی، تعصب و ترس از دست دادن محیط زیست ما را تهدید نمی‌کرد.

ادراک و شناخت طبیعت و بهره‌گیری از آن منبع الهام و کلید خلاقیت نوابع ایرانی اعم از موسیقیدان، نقاش، ادیب، پزشک، معمار، صنعتگر، ستاره‌شناس و شاعر بوده است. معانی که در پیکره یکپارچه فرهنگ و هنر طبیعی ایران زمین نهفته است، موجب شده است که هر اثر هنری، ادبی و معماری آن در درازای زمان پیر و ماندگار شود نه فرتوت. توجه به این فرهنگ والا که اصیل‌ترین منابع آن در دسترس ماست می‌تواند به ما کمک کند که بی‌نیاز به طی طریقی که دیگران سال‌ها پیموده‌اند، به معماری پایدار و ماندگار دست یابیم. آنچه در پی می‌آید راهکارهایی است برای آنکه این ویژگی طبیعی - فرهنگی همچنان در بنای معماری و در این مورد خاص نمای ساختمان ادامه یابد.

۱-۲- استناد به مضامین فرهنگی بستر طرح
همانگونه که اشاره شد پیروی از فرهنگ جامعه به‌عنوان یک سیستم فرادست از شرط‌های لازم شکل‌گیری هر اثر پایدار و ماندگار است.

چه در غرب و چه در شرق، در روزگارتی که هنر به این‌گونه مهجور و تزیینی نبود و نقاشی و مجسمه‌سازی و معماری در هم آمیخته بود، بهترین نمودهای فرهنگی بر صورت‌های بناها نقش می‌یست. در آن زمان بود که هویت تعریف می‌شد و هر ملت در بستر شهرهای خود به شادی و سلامتی روان می‌زیست. در بسیاری از کشورها این موهبت به کلی از میان رفته است اما در ایران در حال انقراض است. بی‌شک تقلید کورکورانه و استفاده از نقوش قدیمی نمی‌تواند به تنهایی کارگشا باشد. اینجاست که خلاقیت معمار با ایمان به لزوم پاسداشت ارزش‌های فرهنگی به کار می‌آید. نهاد بلند و ریزی‌بینی فزاینده‌ای لازم است که طراح فارغ از کلیشه‌ها و بدون ترس از داوری‌ها بتواند گوشه‌ای از ارزش‌های ماندگار فرهنگ این سرزمین را زنده کند. سلسله مراتب فضای باز، نیمه‌باز و بسته، قاب‌بندی‌هایی که مقیاس را می‌شکند، صفا نشست بنا بر زمین، چگونگی تعریف خط آسمان، نمادها و نشانه‌ها، بوی خاک، رنگی، قوسی، پرتو نوری، نقشی ما را به گذشته‌های دور می‌برد و با ریشه‌هایمان پیوند می‌زند، آنجا که اطمینان هست و ملتی در طول تاریخ در کنار ما می‌ایستد و سرگردانی و بی‌کسی پایان می‌یابد و این چنین معماری به سخن می‌آید و ذهن ما ز دیدن جزئیات وارد محاسبات پیچیده‌ای می‌شود که خلاقیت و قدرت تفکر آن را افزایش می‌دهد.

۲-۲- طراحی معین کلیت پوسته و نوآوری در جزئیات

بی‌تردید بنایی که حجم آن طراحی می‌شود طبیعی‌تر و دلپذیرتر از بنای هندسی و مکعب شکلی است که نمای آن چون نقابی بر صورت شکل می‌گیرد، اما حجم و جلوه ظاهری چنین بنایی نباید متغیر و تصادفی باشد بلکه با ثبات و تعین باید زمینه شناخت، امنیت و اتکالی ما را فراهم آورد، لیکن فراکنش‌های درونی و کوچک‌تر از مقیاس ما باید غیرقابل پیش‌بینی و متغیر باشد تا انگیزش، جذابیت و جالب بودن را تأمین کند.

انسان به طبع از پدیده‌ها و حوادث نامعین چون ارتفاع، تاریکی، غوطه‌وری و ... می‌هراسد، ولی چیزهای غیرقابل پیش‌بینی چون تغییر آب و هوای روزانه و وجود پدیده‌های غیرمنتظره در مقیاس قابل کنترل تنوع‌طلبی او را ارضا می‌کند. از مهم‌ترین ویژگی‌های سیستم‌های طبیعی، معین و غیرقابل پیش‌بینی بودن است. کلیت یک گیاه همیشه آشنا و معین

است. هر جاننداری را با مشخصات کلی ریشه، ساقه، شاخه و برگ و گل بیابیم، فوراً آن را به‌عنوان گیاه می‌شناسیم. اما در جزئیات، شکل و خصوصیات هر یک از این اجزا آن قدر تفاوت وجود دارد که در جهان میلیون‌ها نوع گیاه را تشخیص می‌دهیم. هر یک از این گیاهان نیز در طول زمان هرگز یک وضعیت ثابت ندارند؛ در هر فصل و در هر زمان با برگ‌ها، گل‌ها، میوه‌ها، رنگ‌ها و موقعیت‌های متفاوت اجزاء‌اند.

مطابق آنچه در توضیح عملکرد مغز در محاسبه و تفکر آورده شد، بودن در طبیعت قدرت محاسبه و تفکر انسان را افزایش می‌دهد. ما هرگز نمی‌توانیم به اندازه طبیعت خلاق باشیم و تا این اندازه تنوع برای تغذیه ذهن مخاطبان خود فراهم آوریم اما می‌توانیم این قانون فراگیر معین و غیرقابل پیش‌بینی بودن حاکم بر هندسه طبیعت را به کار بندیم. پس حجم بنا نباید مغشوش و ناخوانا باشد (مانند کارهای فرانک گری) چون اضطراب و طردشدگی را در ناخودآگاه انسان برمی‌انگیزد. از سوی دیگر بنایی که مانند بناهای سبک مدرن فاقد جزئیات باشد، ملال‌آور است و ذهن در مواجهه هر روزه با آن دچار افسردگی و تبلی می‌شود و خلاقیت خود را از دست می‌دهد. بنا باید در کل معین و جزئیات باید تا حد امکان فکر شده، متغیر و در ارتباط با دید ناظر طراحی شود.

در معماری ایران همواره این مهم رعایت می‌شده است: کلیت بنا همواره متشکل از اجزای خالصی چون مکعب، نیمکره، استوانه یا مخروط بوده است اما جزئیات به‌ویژه در نما آکنده از قاب‌بندی‌ها، نقوش معنادار، سمبل‌ها و تزیینات هندسی در قالب مقرنس، آئینه‌کاری، کاشی‌کاری، گره چینی، شیشه‌های رنگی، گچ‌بری و خط و نقاشی بوده است. جزئیاتی بسیار غنی با مصالح بافت‌دار طبیعی که زیر نور متغیر طبیعی آفتاب یا آتش یا دگرگونی و رنگ به رنگ شدن همواره به رشد تخیل و پرورش ظرفیت خلاقیت ایرانیان خدمت شایان توجهی کرده است، بی‌آنکه موجب اختلال یا کاهلی در ذهن آنان شود. نمای ورودی مساجد جامع نمونه‌ای از این معماری است که در کلیت از اجزای مشخص تشکیل یافته اما در جزئیات چنان آکنده از اطلاعات است که هرگز نمی‌توانید تمامیت آن را در ذهن بگنجانید. هر بار که به این بناها مراجعه می‌کنید چیزی جدید را کشف می‌کنید. چشم شما ممکن است به‌صورت خودآگاه به دنبال

تصویر ۱: ساختمان مسکونی یاسر / طراح: مهندس محمدرضا نیکبخت

در این پروژه سعی شده است که محدودیت شکل دوزنقه ای زمین به یک امکان تبدیل شود و با کمک آن ساختمان، متنوع و موج طراحی شده است. نمای این ساختمان یک پوسته نصب شده به پیکر ساختمان نیست بلکه در قالب حجم بنا شکل گرفته، روی بام ساختمان به عنوان نمای پنجم ادامه یافته، به دقت طراحی شده است. در خلق آن، طراح با تسلط بر ماهیت مصالح در عین بکارگیری مصالح متنوعی چون آجر، شیشه، انواع سنگ، فولاد، بلوک شیشه ای، چوب و امکان حضور گیاه، موفق شده است با حفظ تعادل رنگی، از ایجاد اغتشاش بصری جلوگیری کند و حجم منسجمی را به تصویر کشد. به گونه ای که ناظر با وجود تنوع بسیار در احجام خرد، بافت، جنس و فرم های افقی، عمودی و منحنی بخش های باز، نیمه باز و بسته ترکیب واحدی را در مجموع ادراک می کند و آن را نه آزار دهنده که چشم نواز می یابد. این نمایی است که در عین هماهنگی با محیط و احترام به همسایگی ها، بسیار نوآور است. نمای معین حجمی، تنوع و جزئیات بسیاری را در خود گنجانده است و ناظر می تواند در هر بار مراجعت به آن بخشی از آن را درک کند، بدین ترتیب نما تا مدت های زیادی تازگی و جذابیت خود را حفظ می کند و با چند بار مشاهده تکراری و خسته کننده به نظر نمی رسد.

نمای ساختمان باید در هر مقیاسی حاوی اطلاعات درخور برای ذهن باشد. سالیانگروس پیشنهاد می دهد که برای پیوستگی اطلاعات بین ساختارهای بنا باید بین تمام مراحل تقسیم بندی نسبت $e = 2.7$ رعایت شود. یعنی ساختمانی که ۲۰ متر ارتفاع دارد باید به نسبت های ۷ متری، سپس ۳ متری، ۳۰ و ۱۰ سانتی متری تقسیم شود. او این عدد را از محاسبه تناسب در فرم های طبیعی به دست آورده است. صحت و چگونگی رعایت این عدد در طراحی مورد شک است، ولی ساده تر می توان گفت که چنانچه معمار برای اکثر سطوح مختلف مقیاس، اطلاعات متناسب را ایجاد کند، بنا می تواند با نزدیک تر شدن به

بی معنا و ظاهری نبوده اند. بلکه تجسم معانی بوده اند که به دلایل کاربردی، اعتقادی یا مظاهر طبیعی خلق شده اند. زیباشناسی اقوام ایرانی همان گونه که از گزینش نام های ایرانی، شعر و ادب، رقص و موسیقی، زیور آلات و پوشش ها، جشن ها و مراسم، صنایع دستی و معماری آن هویداست، همواره در دو وجه ظاهری و باطنی به غایت کمال و آگاهانه بوده است. جای افسوس بسیار است که ما امروزه معنای بسیاری از نمادهای فرهنگی خود را نمی دانیم و در نتیجه انگیزه های برای حفظ یا دفاعی برای کاربرد تقلیدی آن نداریم.

۲-۳- تقسیم بندی نمای ساختمان بر اساس سطوح مختلف مقیاس

این جزئیات نباشد اما ذهن آن را درک می کند و بدین گونه این نما هرگز تکراری و خسته کننده به نظر نمی رسد.

در اینجا تکلیف تزیینات هم معلوم می شود: تزیینات مانند آنچه که در معماری بومی - سنتی بکار می رفته است، جزء لاینفک و پیوسته بنا است و باید همگام با طرح اثر و به تناسب فاصله و زاویه مشاهده، طراحی شود یا حداقل الحاق ثانویه آنها به بنا طوری از پیش در نظر گرفته شود که چون یک عضو اضافی و ناسازگار با سیستم مادر (بنا) نباشد. تزیینات همان جزئیات لازمی است که باید در سطح نما تامین کننده خاصیت غیرقابل پیش بینی بودن باشد.

در فرهنگ ایران زمین هرگز تزیینات، الحاقات

درک و تجربه از فواصل گوناگون است، باید به تناسب آن فاصله در سطوح مختلف مقیاس تقسیم‌بندی وجود داشته باشد تا در هر فاصله اطلاعات مربوطه ادراک شود.

مثال زیبایی توجه به شهروند در هر فاصله مکانی، طراحی گنبد‌های مساجد است. گنبدی فیروزه‌ای با تزئین آیات قرآن از فاصله بسیار دور تنها نگینی درخشان است که جهت مسجد را می‌نمایاند، از نزدیک‌تر نوشته‌ها را می‌توان خواند اما برای مقیاس خیلی نزدیک، هنگامی که به مسجد می‌رسیم و در مقیاس انسانی گنبد دیده نمی‌شود، هیچ ظرفیتی اندیشیده نشده است، به طوری که اگر بالای بام برویم و آن را از نزدیک مشاهده کنیم، می‌بینیم که از مصالح زمخت و در مقیاس کلان طراحی شده است.

۲-۴- لزوم وجود تعادل و عدم تقارن

همان‌گونه که فرم‌های زنده و طبیعی در عین تعادل کامل به هیچ‌وجه به صورت خطی متقارن نیستند، ما هم در عین استفاده از تعادل باید از تقارن به روش عرف بهره‌بریم. هرگز کاری نکنید که ناظر با دیدن نصف یا یک چهارم نما از شناخت بقیه طرح صرف‌نظر کند! در صورت وجود تقارن نیز می‌توان با کنترل نحوه دسترسی، جهت‌گیری، میدان دید و...

اطلاع‌رسانی را نسبت به ناظر کنترل کرد. پیشنهاد می‌شود که کلیت بنا متعادل و جزییات آن در عدم تقارن شکل گیرد. به این ترتیب تعیین جهت آشنایی کافی و غیرقابل پیش‌بینی بودن برای شگفتی در آن واحد، تأمین شده است. حتی اگر این اختلاف در جزیی‌ترین چیزها باشد، ذهن برای کشف آن وسواس به خرج می‌دهد. اصولاً چیزی که کاملاً متقارن باشد، کنج‌کاو را بر نمی‌انگیزد و ذهن از شناخت کامل چیزی هم که کاملاً نامتقارن باشد، صرف‌نظر می‌کند ولی چیزی که متقارن به نظر می‌آید، ولی در اصل چنین نباشد برای ذهن بسیار جذاب و سووال برانگیز است.

در قالبی‌های دست‌باخت، پته‌های کرمان و همه تولیدات دستی که به صورت جفت عرضه می‌شود، همیشه عدم تقارن حتی بسیار جزیی دیده می‌شود و به جرأت می‌توانیم بگوییم که ارزش آنها نیز به دلیل همین خاصیتشان است که بیانگر تولید طبیعی و ذوقی بودن آنهاست.

۲-۵- طراحی لبه‌ها و کنج‌ها

پیشتر گفتیم بنایی که به صورت حجم طراحی می‌شود بر آنچه که تنها سطحی از آن می‌بینیم برتری دارد. دلیل دیگر آن است که

تصویر ۲: ساختمان اداری بخارست / طراحان: مهندس بیژن شافعی و مهندس ناهید بریانی
طراحان در طرح یکپارچه بنا با نمای آن بر آن بوده‌اند که در عین حفظ نزدیکی با نماهای مجاور همسایگی، هویت کاربردی اثر و تاثیر حجم پروژه بر چهره بیرونی آن را مجسم سازند. پله دکوراتیو برای دسترسی به طبقه زیرین و طبقه اول جهت امکان ایجاد فضای نمایشگاهی برای یک مؤسسه اداری تنظیم شده است. برای افزایش تاثیر این پله در لابی، "پله" با ورودی بنا و فضای شفاف آن که با بلوک‌های شیشه‌ای در دو ارتفاع با سازه‌ای نمایان شکل گرفته بود ترکیب شده است. این ترکیب به شکل پوسته‌هایی ادامه یافته، پوسته‌ها در سه جهت، نمای اصلی و شمالی بنا را شکل داده‌اند. مصالح نما از جنس آجر است اما بلوک‌های آجری به شکلی نوین و خشک در ابعاد بزرگ با ضخامتی کم طراحی شده‌اند. نمای بلوک‌های آجری به بدنه‌های غربی و شرقی و جنوبی بنا متصل شده، در نهایت حرکت پوسته در نمای شمالی به گرد یک درخت سرو تزئینی حلقه زده تا در بام گفتگوی آرام را برای فضای خشک اطراف آغاز کند. در اینجا در عین استفاده از مصالحی قدیمی، نمایی حجمی، شاخص و در تلفیق با طبیعت خلق شده است که ناظر شهری را با احترام مخاطب قرار می‌دهد و از آشفتگی بصری و خودنمایی اغراق آمیز می‌پرهیزد.

ساخته شود و کاربرد جزییات در قسمت‌هایی که هرگز قابل مشاهده از نزدیک‌تر نیست لزومی ندارد. بدین روی پیشنهاد می‌شود که ازاره بنا در حد ارتفاع انسانی با جزییات و بافت و نقوش قابل مشاهده و لمس از نزدیک طراحی شود و به تناسب، ارتفاع هرچه بالاتر می‌رود از تراکم جزییات کاسته و بر اندازه تقسیمات تا مقیاس شهری افزوده شود. در مناطقی که قابل

تناسبات طبیعی و حفظ پیوستگی اطلاعات حس خوشایندی را در ذهن تأمین کند. سطوح ملموس باید تا حد بافت طراحی شود. ساختمانی که دارای پیوستگی مقیاس‌بندی است می‌تواند با پیوستگی اطلاعات، محدوده کامل مقیاس‌های انسانی را برای ناظر در هر فاصله و از هر زاویه دیدی تأمین کند. بعضی عناصر ساختمان باید برحسب مشاهده از دور

چشم نسبت به حدود شیء بسیار حساس تر از بافت و درون آن است و قانون تقابل شکل و زمینه گشتالت نیز آن را تأیید می‌کند. در واقع باید گفت که چشم به دنبال آن چیزی می‌گردد که بنا را معین می‌کند. پس لبه‌ها و کنج‌ها در تعیین طرح نقش کلیدی دارد. پیش‌آمدگی‌ها و پس‌نشستگی‌ها در سطح نما امکانی برای سایه‌اندازی به کمک نور طبیعی فراهم می‌آورد که تغییر و تنوع در چهره بنا را تضمین می‌کند. چشم اصولاً در اولین مرحله برخورد با برون‌ذات به دنبال لبه‌ها می‌رود، هر میزان اطلاعاتی را که می‌خواهد از طرح خود در اختیار اولین ناظران قرار دهید، با لبه‌ها و کنج‌ها بیان کنید نه نقش و نگار.

خطوط برای ذهن مفهوم دارند و هرچه بر آنها تأکید شود پیامی که معمار در پی انتقال آن با طرح پروژه بوده است، موکد می‌شود. خط آسمان از مهم‌ترین لبه‌هایی است که در طراحی آن باید دقت بسیار شود. خطوط عمودی در راستای گرانش زمین استواری و صلابت را القا می‌کند و خطوط افقی تیرها پاسخ به این گرانش و تسلیم را تداعی می‌کند. بیشتر نماهای شهری در قالب خطوط عمودی و افقی ترسیم می‌شود و چون قفس‌هایی به نظر می‌رسد که زندگی در آنها به بند جاذبه زمین کشیده شده است. خطوط و لبه‌های منحنی می‌تواند با پویایی و حرکت خود این بند را بگسلد. اصولاً خطوط منحنی نزدیکی بیشتری به خطوط طبیعی دارد، از این رو برای ذهن خوشایندتر و آرامش‌بخش‌تر است. خط مایل در انتهای کار (بام) دیرآشنای همگان است. این خطی است که معنای واحد مسکونی را به خانه تبدیل می‌کند. زمانی که سقف شیروانی خطوط عمودی جداره‌ها را دربرمی‌گیرد، احساسی از امنیت و آسایش در مغز تداعی می‌شود. در عین حال این خطوط که زمین را به آسمان متصل می‌سازد، چون خطوط افقی در بند گرانش نیست. آنها گویی امکانی برای تعالی فراهم می‌آورد و به جای آنکه خاتمه‌ای بر خطوط عمودی باشد آنها را از راستای گرانش خارج کرده، به اوج می‌رساند.

در معماری ایران از زمان هخامنشیان تا قاجار در اتصال بیرون به درون همواره در قالب تعریف سلسله مراتب تمهیدی اندیشیده می‌شد که دو محیط در عین اتصال طی فرآیندی تأمل برانگیز از یکدیگر جدا شود. تعریف فضای واسط و میانی که در نمای ساختمان به صورت فضای نیمه‌باز، رواق، ایوان یا مهتابی جلوه‌گر

می‌شد، علاوه بر کنترل و استفاده مطلوب از شرایط اقلیمی و عملکرد خاصی که برای آن تعریف می‌شد، فرصتی برای ادراک تغییر فضا، تأمل بر گذار و ایجاد حجم و سایه - روشن بر نما فراهم می‌آورد.

۲-۶- استفاده از نور و رنگ

طبیعت سرمنشاء رنگ‌ها و نورهاست. هر یک از رنگ‌ها به دلیل تعلق به عاملی طبیعی در قالب کهن الگوها مطرح می‌شود و با بیدار کردن خاطرهای جمعی در ذهن مخاطبان به تولید احساسات گوناگون می‌پردازد. زرد و نارنجی متعلق به آفتاب است، قرمز به خون و آتش، آبی به آب و آسمان، سبز به گیاهان، سفید به روز، سیاه به شب و ...

تسلط بر روان‌شناسی رنگ‌ها و استفاده موثر از آنها در طراحی نما می‌تواند ابزاری قدرتمند در دست معمار خلاق باشد که متأسفانه نمونه‌ای از آن در عرصه طراحی امروز ایران دیده نمی‌شود. کم‌تر طراحی را سراغ داریم که به اهمیت رنگ صورتی برای کنترل رفتارهای اجتماعی، رنگ سبز برای آرامش‌بخشی، رنگ آبی برای برانگیختن تفکر و حس‌رهایی، رنگ نارنجی برای انرژی‌بخشی و بالا بردن ظرفیت خلاقیت، رنگ زرد و طلایی برای تقویت حس حضور در لحظه و خودآگاهی و ... آگاهی داشته باشد و آن را به کار بندد.

در کشور ما عوامل گوناگونی از جمله ترس‌ها و افسردگی‌های نهادینه شده مانع از بکارگیری رنگ در سطوح وسیع و غلظت‌های بالا در نماهای شهری شده است. عمده رنگ‌های استفاده شده در نماهای ساختمانی خاکستری یا سفید و رنگ‌های مات است که بسیار زود به دلیل آلودگی چرکین و خاکستری می‌شود و بر دل‌مردگی و ملال شهروندان می‌افزاید. این در حالیست که سیاه و سفید و خاکستری دارای پایین‌ترین حد اطلاعات برای مغز هستند و از آنها فقط باید برای تعریف زمینه رنگ‌های دیگر استفاده کرد. در شهرهای خاکستری و آلوده رنگ‌های درخشان می‌تواند بسیار کارآمد و محرک مغز باشد.

از ترکیب و کنار هم گذاشتن رنگ‌های گوناگون می‌توان علاوه بر تأمین نیازهای اولیه روانی برای القای سرما و گرما و تعریف ژرفای مجازی و حجم‌دهی به نما بهره برد. سطوح رنگی متفاوت تعیین‌کننده مرزها و حدود است. از راه دور ناظر نسبت به رنگ مشاهده شده در مورد حجم، بافت، جنسیت و حتی کیفیت فضایی قضاوت می‌کند.

رنگ ساختمان‌ها در اقلیم‌های مختلف می‌تواند در تکمیل هارمونی رنگی محیط و تعدیل احساس روانی موثر باشد. مثلاً در منطقه جنگلی یا کوهستانی برفی رنگ قرمز یک سقف شیروانی در بستری سبز یا سفید علاوه بر شاخص شدن با تضاد خود بر خاصیت غیرقابل پیش‌بینی بودن می‌افزاید و باعث ادراک تفاوت و تنوع و کارکرد مفید ذهن می‌شود. علاوه بر آن رنگ قرمز رنگی گرم است که حس سردی را که مخاطب از رنگ‌های سبز و سفید دریافت می‌کند، تعدیل می‌کند.

نقشی را که رنگ برای تعریف اشیا در روز بازی می‌کند، نور در تاریکی شب بر عهده می‌گیرد. به طور معمول مردم شناخت خود را از نمای یک بنا بر آنچه که در روز از آن دیده‌اند، مبتنی می‌سازند. طراحی بجا و فکر شده نورپردازی نما می‌تواند با دگرگون کردن این شناخت به خلق الگوی جدیدی از نما در ذهن مخاطبان بپردازد. تأکید بر لبه‌های مجازی و ژرفا آفرینی با نورهای خطی و سطحی می‌تواند به کمک سایه‌ها فضای متفاوتی را در شب خلق کند. تغییر رنگ نور نیز راه مناسبی برای القای احساسات متفاوت است. بدین ترتیب می‌تواند با کمک نورپردازی با ایجاد تفاوت و تنوع در ذهن، محاسبه و تفکر و در نهایت ارتقای ادراکی را برانگیخت.

زیباترین جلوه نور و رنگ را باید در ارسی‌ها و شیشه‌های رنگی عمارت‌های ایران زمین جستجو کرد. نورهایی که در هر زمان جلوه و احساس اتاق را عوض می‌کند و شب هنگام زیباترین نماهای ساختمانی را مجسم می‌کند. برآستی ادراک تنوع و تشابه و شناخت کثرت در وحدت این شاهکار معماری از بزرگ‌ترین راهکارهای بالا بردن ظرفیت خلاقه مغز و ارتقای سطح ادراکی است. شیشه‌های کوچک رنگی در اشکال منظم هندسی چنان چیده شده که تشابه و تفاوت را در آن واحد دربر می‌گیرد.

۲-۷- استفاده از مصالح طبیعی

صرفه‌جویی در مصرف انرژی و پرهیز از آلودگی محیط‌زیست در زمان تولید، انتقال، استفاده و بازیافت مصالح ساختمانی از اصول معماری پایدار است. بی‌تردید استفاده از مصالح طبیعی، محلی و بومی که بیشترین سازگاری اقلیمی و آشنایی فرهنگی را با محیط اطراف خود دارد، می‌تواند مناسب‌ترین پاسخ به این اصل باشد. از دیرباز سنگ‌های متنوع و آجر از مهم‌ترین و بهترین مصالح برای نماسازی در

ایران بوده است و عجیب است در زمانی که کشورهای پیشرفته در راستای تحقق اصول معماری پایدار متوجه این مصالح شده‌اند و اتحادیه اروپا آلومینیوم پانل را به‌عنوان مصالح مضر برای محیط‌زیست ممنوع اعلام کرده است، در کشور ما خیل عظیمی به پانل‌های آلومینیومی و شیشه که نقش موثری در اتلاف انرژی دارد، روی آورده‌اند! جای تأسف است که همواره در کشورهای در حال توسعه! بجای آموزش فناوری‌های نوین جهت اعتدالی توان داخلی محصولات مصرفی مورد استقبال قرار می‌گیرد. استفاده درست از فناوری روز دنیا باید به ما بیاموزد که چگونه بهره‌برداری از معادن سنگ و خاک، برش سنگ و ساخت آجر را بهینه‌سازی کنیم که عمل ما کمترین صدمه را به محیط‌زیست وارد آورد، محصول ما قابل بازیافت و استفاده مجدد باشد و تولید آن به گونه‌ای مکانیزه شود که سبک‌تر و با کیفیت بهتر بدون بهره‌کشی‌های انسانی در کوره‌های آجرپزی امکان‌پذیر شود نه آنکه به نام نوآوری با نابودی صنعت سنگ و آجرپزی، کشور تبدیل به مصرف‌کننده محصولات درجه دو بیگانگان شود!

سنگ و آجر علاوه بر همخوانی محیطی، مقاومت در برابر عوامل جوی، بازیافت بی‌هزینه به طبیعت و کمک به خودکفایی ملی، به دلیل طبیعی بودن خواصی دارد که از لحاظ ادراکی بسیار مورد توجه است:

نیاز روانی به زیباییات در کوچک‌ترین مقیاس قابل ادراک، در استفاده گسترده از سطوح طبیعی، مثل چوب یا سنگ، به خوبی دیده می‌شود. چنین سطوحی رابطه‌های احساسی از نظر زیباییات خیلی ریز ایجاد می‌کنند که برآورنده نیاز به خاصیت غیرقابل پیش‌بینی بودن و ادراک تنوع و تفاوت‌ها است. جالب این است که حتی اگر محدودیت‌هایی برای ادراک بصری وجود داشته باشد، چشم ساختارهای طبیعی را که مربوط به آجر یا سنگ واقعی است، درک می‌کند ولی با استفاده از فورمیکا یا پوشش‌های نقش‌دار مصنوعی، نمی‌توان به سادگی ادراک را حتی از یک فاصله دور فریفت. ما رابطه‌ای قوی با مصالحی برقرار می‌کنیم که سلسله مراتب مقیاسی تا حد ریزساختاری دارند، شکل‌هایی که فرم یا بافت خاصی ندارند یا شفاف یا به شدت انعکاسی است، نمی‌تواند چنین رابطه‌ای را با ادراک انسانی برقرار کند. برای جلوگیری از سنگین شدن ساختمان‌ها به دلیل استفاده از سنگ باید راه‌های جدید

یافت. دستگاه‌های نوین برش‌های باریک سنگ نه تنها امکان تولید قطعاتی برای نماسازی با ظاهر سنگ طبیعی و عایق مناسب را فراهم آورده، بلکه به صرفه‌جویی در مصرف مصالح و انرژی و پرهیز از تخریب محیط‌زیست کمک می‌کند. استفاده از قالب‌های چوب طبیعی در نماهای بتن نمایان یا سیمان با دانه‌بندی‌های متنوع طبیعی نیز از راه‌های ایجاد بافت‌های طبیعی در نماهای شهری است.

ادراک بافت چوب، سنگ و حتی آجر (خاک) که به روش دستی و از ملات ناهمگن تولید می‌شود همان تاثیر ادراک طبیعت و مشاهده درخت را بر انسان می‌گذارد. رگه‌های چوب و سنگ یا ناهمواری‌های آجر هرگز عیناً تکرار نمی‌شود. تمام لوح‌های سنگی نما حتی اگر از یک قله باشد با هم متفاوت است، همان‌گونه که مقاطع یک درخت متفاوت است. ذهن، تفاوت و مشابهت این قطعات در کنار هم چیده شده را درک می‌کند و از این مقایسه تغذیه می‌شود. تنوع و تفاوت نقوش در سفال، آجر، کاه‌گل، کاشی و حتی بتن و سیمان شسته هم وجود دارد ولی با میزان کم‌تر. با تنوع چیدمان و قالب‌بندی‌های مناسب این مصالح می‌توان چنین کمبودی را جبران کرد. اما صفحات آلومینیومی و شیشه‌ای با سطوح صاف و انعکاسی هیچ سهمی در ارتقای ادراکی ندارد و به دلیل کمبود اطلاعات دیداری، چشم از سطح آنها به سمت لبه‌ها و کنج‌ها می‌گریزد.

در طراحی نما با مصالح طبیعی به‌ویژه سنگ توجه به این نکته لازم است که برای پرهیز از اغتشاش بصری نباید متغیرها زیاد باشد. سنگ طبیعی خود دارای رگه‌های متغیر است. بر خلاف چشم، ذهن حتی از فاصله دور هم این تفاوت‌ها را درک می‌کند. استفاده از قطعات ساده یک نوع سنگ با حجم‌سازی مختصر نما و لبه‌های قاطع کفایت می‌کند. موزاییک چینی و استفاده از روش‌های اختلاطی را می‌توان در مورد مصالح مصنوعی بدون بافت مثل سرامیک یا سنگ‌های رنگی بدون رگه بکار برد.

برای استفاده از مصالح باید خواص شیمیایی و فیزیکی و ویژگی‌های حسی آنها را بدرستی شناخت و بنا را از همان ابتدا با نظری بر مصالح آن چنان طراحی کرد که کلیت آن بازتاب دهنده یک پیام مشخص از سوی معمار به مخاطبان باشد. خاصیتی در مصالح طبیعی (برآمده از طبیعت) و دست‌ساز (برآمده از فرهنگ و تمدن) نهفته است که هر جان بیداری را به اوج خلاقیت می‌برد.

سخن آخر:

آنچه در اینجا تقدیم شد پیشنهاد راهکارهایی بود برای ایجاد ارتباط و گذاردن تاثیر مثبت بر ناظران بنایی که طراحی می‌کنیم. اشاره به این نکته لازم است که تعریف جداره و سیمای شهری نیز می‌تواند با رعایت همین موارد در مقیاس کلان‌تر با تعیین اصولی فراگیر و چهارچوب‌هایی معین تدوین شود و سپس هر طراح در حیطه آن در حدی به خلق اثر بپردازد که خدشه بر کلیت آن و آرامش بصری ناظران وارد نکند. اما ورای هر اصل و معیار طراحی اگر باور به لزوم سازگاری با اقلیم، حفظ فرهنگ و تداوم معماری ایرانی و احترام به نیاز عرف و افکار جامعه نباشد، قلم در کف طراح ابزاری مرده است که از درون آن هیچ خلاقیت و شاهکاری تراوش نخواهد کرد.

متأسفانه تعریف نکردن چهارچوب‌های کلی برای سیمای شهری، بی‌توجهی به طراحی نمای ساختمان و اعمال سلیقه‌های شخصی کارفرمایانی که دانش کافی ندارند و در جایگاه فرهنگ‌سازی نیستند، موجب شده است که امروز شاهد نماهای شهری آزار دهنده و مغشوشی باشیم که جز آلودگی بصری و استیصال ذهنی چیزی برای شهروندان خود فراهم نمی‌آورد.

لازم است معماران و طراحان شهری در مسند تعیین ضوابط به‌منظور ایجاد سیمای شهری مناسب با مطالعه و در نظر گرفتن موارد توضیح داده شده در این نوشتار اصول و چهارچوب‌های کلی برای نواحی مختلف شهر تدوین کنند. از سوی دیگر، باید این نکته آموزش داده شود که نمای ساختمان در خدمت شهر و شهروندان است و اعمال سلیقه‌های کارفرما ورای نیازهای درونی بنا در طرح آن ناشایست است. مسوولان نیز باید بر نقش معمار طراح تاکید کنند و برای طرح نماهای درخور ضمانت اجرایی فراهم آورند. همچنین طراحان باید بدانند که حاصل کار آنها باید متاعی در خدمت مردم باشد و این چهره شهری صفحهای برای هنرنمایی شخصی آنان نیست بلکه واسطه‌ای برای ارتباط با هموعان است و لازم است نماهای شهری از اصولی معین پیروی کنند که هر تک نما در بستر آن به‌عنوان یک عامل جذاب اما هم‌خانواده با همسایگی‌ها و متضمن بقای فرهنگ ایرانی طراحی می‌شود.

نماهای شهری چهره‌های آثار معماران است، از طریق آنها مشخص می‌شود که طراح چه پیامی به مخاطبان خود می‌دهد.

برای قرن‌ها مهرز ایرانی هم معمار بود، هم نقاش، هم مجسمه‌ساز، هم شاعر و هم آشنا با دانش ایستایی و سازه. او از بزرگ‌ترین حافظان فرهنگ و هنر این سرزمین بود که با خلق اثر خود در قالبی کل‌نگر طبیعت، اقلیم و فرهنگ را قوام می‌بخشید. امروز هم به معمار مولف نیاز داریم. کسی که بتواند به زبان مردم سخن بگوید و نکته مثبتی بر دانسته‌ها و فرهنگ آنان بیفزاید. بی‌تردید کسانی که شهر و خانه مردم را می‌سازند، مهم‌ترین قشر تاثیرگذار بر طبیعت و فرهنگ یک سرزمین هستند.

تنزل هنر والای معماری تا حد ساختمان‌سازی و واگذاری آن به افراد ناآگاه و سودجو از سویی و شخصی شدن هنر و معماری توسط طراحان بدعت‌گذار و خودمحور از سوی دیگر، قطع ارتباط با مخاطب، گسست فرهنگی و انزوا را به دنبال خواهد داشت. ما در جامعه جهانی گنگ خواهیم بود. اگر فرهنگی که دستاورد سده‌ها تفکر و تلاش اقوام گوناگون ایرانی است، از میان برود هیچ چیزی نمی‌تواند جای آن را پر کند و بدون فرهنگ، مغز انسان به مرحله تفکر پیچیده رشد نمی‌کند و در سطح محاسبات ابتدایی و تقلیدی باقی می‌ماند. از سوی دیگر بی‌توجهی به ویژگی‌های بستر طرح، آلودن آب و هوا و خاک (که از گناهان بزرگ در فرهنگ ایرانی بوده است) شرایط زیستی ما را نابود می‌کند و بی‌اعتنایی به نیازهای روانی کاربران و شهروندان بر تعداد شهروندان افسرده و روان‌پریش می‌افزاید. اگر آگاه بودیم که به‌عنوان معمار چه وظایف سنگینی در برابر جامعه بر عهده داریم، آیا هرگز لحظه‌ای چنین نمایی که اکنون جداره‌های شهری چون تهران را پوشانده است، تحمل می‌کردیم؟! آیا هرگز چنین بی‌مبالات، از سر ذوق شخصی یا به صرف ایده گرفتن از عکسی در مجله‌ای مبادرت به طراحی نمای ساختمانی می‌کردیم؟! بیندیشیم که چه یادگاری برای فرزندانمان به جای می‌گذاریم.

منابع:

- ۱- مورن، ادگار، روش ۳ - شناخت شناخت، ترجمه دکتر علی اسدی، انتشارات سروش، ۱۳۷۴.
- ۲- مورن، ادگار، روش ۱- طبیعت طبیعت، ترجمه دکتر علی اسدی، انتشارات سروش، ۱۳۷۴.
- ۳- منهای، محمدباقر و جهانیان، حمیدرضا، خودسازماندهی و هوش، مجموعه مقالات

تصویر ۳: مجتمع مسکونی فرهنگ / طراحان: مهندس مانوش سرور و مهندس حسین محمودی با توجه به همجواری حدود ۵۰ متر از زمین یا خیابان مجاور، طراحان مجتمع با نمایی وسیع روبه رو بوده‌اند. برای حل این مساله ضمن تقسیم کل نما به منظور کوچک نمایی سطح وسیع، یکپارچگی و تنوع همزمان در نظر گرفته شده است تا ناظر در مواجهه با بنا احساس یکپارچگی نکند اما پیوستگی و اتصال بنا را دریابد. مصالح مورد استفاده در نما همگی مصالح خام و بدون فرآوری جهت نمایش پتانسیل نهفته در این مصالح بومی است. عمده مصالح مصرفی در نما عبارتند از آجر، چوب، سنگ گندمک و ورق فولادی. از تلفیق مصالح ذکر شده، نمایی زیبا و بدیع و در عین حال آشنا و خوشامدگو خلق شده است. در قسمتی از نما نیز دودکش موتورخانه به صورت نمایان در نما آورده شده است که به ظرافت از آن برای طرح امتدادی عمودی بهره برده شده است. در کل، معمار موفق شده است با استفاده از تقسیمات مشخص عمودی و افقی، خط آسمان شیروانی، رنگ‌های گرم و مصالح بومی نمایی روستیک برای یک مجتمع آپارتمانی طراحی کند که ضمن چشم‌نوازی عابران با استفاده از جزئیات، رنگ و بافت طبیعی به تلطیف جداره شهری کمک کرده و هویت خانه‌ای گرم و ایمن را تداعی می‌کند.

- کنفرانس بین‌المللی سیستم‌های هوشمند و شناختی، مهر ۱۳۷۵.
- ۴- گروتز، یورگ، زیبا شناختی در معماری، ترجمه دکتر جهان‌شاه پاکزاد و مهندس عبدالرضا همایون، انتشارات دانشگاه شهید بهشتی.
- ۵- افتخارزاده، ساناز، روش علمی نوینی برای خلق معماری، فصل‌نامه معماری و ساختمان، شماره ۱۳.
- ۶- افتخارزاده، ساناز، لزوم کاربرد عناصر و مصالح طبیعی در معماری خانه، فصل‌نامه معماری و ساختمان، شماره ۱۵.
- ۷- Nikos Salingaros articles on Texas University web site

یادواره به یاد داشتن

بدست آوریم باقی نمی ماند و شاید بطور کامل به فراموشی سپرده شود. در گذر زمان همیشه شاهد حضور برخی شخصیت های ارجمند و برجسته ای بوده ایم که نقشی تعیین کننده و پایدار در رشد و بالندگی یک حرفه یا تخصص داشته اند و این نقش پررنگ در پاره ای جهات آن چنان پرتویی از خود گسیل می کند که حتی در حرفه خاص، شخصیت مزبور به عنوان شاخص شناخت و معرفی رشته

بدون تردید یکی از نقاط ضعف اساسی در زندگی همه ما از دست دادن لحظه هاست. لحظه های پرباری که گاه سال ها بر حسرت از کف دادن آن افسوس می خوریم و با خود میثاق می بندیم که دگرباره این کاستی را تکراری نخواهد بود ولی دریغ از آنکه تکرار خود بارها تکرار می شود تا جایی که حتی در ذهن خود کوچکترین تصویر و اثری از آن لحظه که باید چون گوهری ارزشمند

مهدی بیات مختاری
عضو هیات مدیره سازمان نظام مهندسی
ساختمان استان تهران

تقدیم این بخش از کلام حضرت حافظ به آقای مهندس آلدیک موسسیان سخن را به پایان می‌رسانم.

رفتم به باغ صبحدمی تا چنم گلی
آمد به گوش ناگهم آواز بلبلی
می‌گشتم اندر آن چمن و باغ دمبدم
می‌کردم اندر آن گل و بلبل تاملی
بس گل شکفته می‌شود این باغ را ولی
کس بی بلای خار نچیدست ازو گلی

به عنوان عضو کوچکی از جامعه مهندسی و به عنوان یک خدمتگزار در امر صنعت برق ساختمان، افتخار هم‌نشینی با استاد گرامی را داشته‌ام و هر لحظه این گفتگو را بر خود ارج می‌نهم. باشد که سیاق و منشا استاد را همچون سرمایه‌ای وزین پاسبان باشیم. از درگاه ایزد یکتا برای ایشان و تمامی استادان شریف و خدوم جامعه مهندسی و بویژه سازمان نظام مهندسی ساختمان سلامتی، شادکامی و بهروزی آرزومندم و با

موردنظر می‌شود. در مقوله دانش مهندسی مبتنی بر نظام مهندسی ساختمان نقش آقای مهندس آلدیک موسسیان یقیناً چنین است. نام استاد موسسیان با صنعت برق ساختمان دارای پیوندی دیرین است که شاید بتوان گفت مهندسان برق در دو نسل مختلف را به یکدیگر پیوندی دوباره می‌زند و بسیار مایه خوشوقتی است که این پیوند همچون جریانی پویا (دینامیک) سطح دانش هر دو نسل را والا می‌سازد. اینجانب

در طول ۳ ماه

بوستان ولایت جای پادگان قلعه مرگی را گرفت

حوزه‌های فنی و عمرانی، خدمات شهری و فرهنگی و اجتماعی در دو شیفت کاری این مهم را تحقق بخشید و فاز اول پروژه عظیم بوستان ولایت به‌عنوان بزرگ‌ترین بوستان خاورمیانه به بهره‌برداری رسید و درب‌های این فضای فرهنگی، ورزشی و تفریحی به روی شهروندان تهرانی گشوده شد.

سخنگوی شهردار تهران ۱۱ اردیبهشت‌ماه در بازدید خبرنگاران و اصحاب رسانه از روند ساخت و تکمیل بوستان ولایت از پیشرفت ۶۰ درصدی فاز اول این بوستان خبر داد و گفت: در فاز اول بوستان ولایت به مساحت ۶۷ هکتار، احداث دو رینگ برنامه‌ریزی شده که شامل رینگ کندرو در بیرون بوستان به عرض ۱۵ متر و رینگ دیگر دور تا دور بوستان به طول ۷ کیلومتر شامل قسمت‌های

بوستان ولایت پس از حدود ۳ ماه کار و تلاش شبانه‌روزی و با اعتبار ۱۰۰ میلیارد تومان سرانجام روز سوم خردادماه همزمان با میلاد باسعادت حضرت فاطمه زهرا (س) و آزادسازی خرمشهر با حضور تعدادی از مسوولان لشگری و کشوری و مدیران شهری و توسط مردم افتتاح شد. پادگان قلعه‌مرگی با حدود ۳۰۰ هکتار وسعت، زمائی فرودگاه و آشیانه بالگردها و هواپیماهای نظامی بود، اما نوروز سال جاری و پس از رایزنی‌های چندساله شهردار تهران با دستور و حضور مقام معظم رهبری، پروژه تبدیل به بوستان ولایت را آغاز کرد و طبق برنامه زمان‌بندی فاز اول آن سوم خردادماه برای بهره‌برداری عمومی گشایش یافت. شهرداری تهران با تلاش شبانه‌روزی حدود ۳۰۰۰ نفر نیروی انسانی خود در

گزارش: محبوبه پوردوستار

پیاده‌روی، درشکه‌سواری، دو میدانی و دوچرخه‌سواری است. معاون اجتماعی و فرهنگی شهرداری تهران همچنین از احداث چهار مجموعه اصلی شامل شهر بازی، شهر ورزش، شهر بانو و یک مجموعه بزرگ فرهنگی- ورزشی با کاربری منطقه‌ای خبر داد و گفت: مجموعه فرهنگی ورزشی با کاربری منطقه‌ای، شهر بازی در فضایی به وسعت ۱۰ هزار مترمربع که ۴ هزار مترمربع آن به صورت مسقف بوده با آخرین تجهیزات روز، شهر ورزش و مجموعه بانوان با عنوان شهر بانو در زمینی به وسعت ۶ هکتار و زیربنای ۱۸ هزار مترمربع شامل بخش‌های ورزشی، فرهنگی و سبک زندگی در تاریخ سوم خردادماه به بهره‌برداری می‌رسد و احداث شهر کودک و موزه تهران نیز

پس از سوم خرداد تکمیل خواهد شد. گفتنی است در شهر بانو، فضاهای بسته و باز برای انواع ورزش‌های زنان، استخر روباز، پیست دوچرخه‌سواری، کارتینگ و ویژه بانوان و سایر فضاهای فرهنگی- اجتماعی در نظر گرفته شده است. علاوه بر این برای اولین بار در پایتخت فضاهای ویژه مد و زیبایی ویژه بانوان در این بوستان احداث خواهد شد. برج فرودگاه پادگان قلعه‌مرغی بازسازی شده و در بالاترین طبقه آن رستوران ویژه زنان احداث می‌شود. در مورد فضاهای مذهبی در نظر گرفته شده در این بوستان نیز باید گفت که ساخت ۱۲ نمازخانه و یک مسجد بزرگ با معماری ایرانی- اسلامی در بوستان ولایت پیش‌بینی شده تا شهروندان ضمن گذران اوقات فراغت خود به

مسایل دینی نیز بپردازند. همچنین در شهر ورزش، بعضی از حرکات ورزشی که در نقاط دیگر شهر، فضایی برای انجام آن وجود ندارد، در نظر گرفته شده که بر این اساس دو مجموعه کارتینگ و موتورسواری دو و چهار چرخ، جامپینگ ساخته می‌شود. در مجموعه فرهنگی- ورزشی منطقه‌ای این بوستان، یک ورزشگاه با سکوی بازدید تماشاگر، زورخانه و یک تالار سینما ساخته شده و در کنار آن خانه سلامت، ساختمان مدیریت بحران و ساختمان آتش‌نشانی نیز احداث می‌شود. در پروژه بوستان ولایت ضمن ساخت برخی فضاها و محوطه‌سازی، سعی شده است از اماکن موجود در آنجا استفاده شده و این اماکن با تغییر کاربری به

مشاور طراح و سازنده در محل حضور دارند و به شدت بر روند اجرا نظارت می‌کنند. سرعت کار بر کیفیت آن تأثیر سویی نداشته به طوری که حتی در دو سه مورد تخریب‌های بسیار وسیعی داشتیم یعنی کار اجرا شده بود اما چون شرکت کنترل کیفیت به دلیل ضعف موجود در استانداردها تذکر داده بود، شبانه تخریب‌های وسیعی انجام شد تا روند اجرای پروژه با کیفیت مناسب همراه باشد. در مورد دیگر حتی به این دلیل که آهکی که پیمانکار برای جاده پیرامونی بوستان انتخاب کرده بود از آزمایش‌های مربوطه نتایج خوبی نگرفت، منبع آهک را تعویض کردیم و از نوع مرغوب‌تری استفاده شد. فتح‌الهی در پاسخ به سوال دیگر نشریه پیام نظام مهندسی از فعالیت حدود ۵۰ پیمانکار از جمله پیمانکار عمران،

رشته‌های موردنیاز هر پروژه است و به نیابت از کارفرما بر مسایل فنی نظارت می‌کند. عامل چهارم در ایران اولین بار در سدها مورد استفاده و پس از آن در مترو و اکنون در شهرداری تهران به کار گرفته شده است. وی علت سرعت اجرای پروژه را مقیم بودن پیمانکار و کارفرمایان در محل انجام عملیات طراحی و ساخت بخش‌های مختلف بوستان بطور همزمان و وجود هماهنگی مناسب بین گروه‌های طراح و مجری حاضر در این پروژه عنوان و تصریح کرد: در این سایت همه امور با استاندارد بالاتر از کارهایی که تاکنون در تهران انجام شده، صورت می‌گیرد که به دلیل وجود گروه‌های مختلف کنترل، نظارت و تصمیم‌گیر در محل پروژه است. این بوستان شاهکاری در طرح و اجرا به شمار می‌رود و شرکت‌های

فضاهای فرهنگی مختلف تبدیل شود. مجموعه ورزشی جانبازان و موزه دفاع مقدس نیز از دیگر بخش‌های بوستان ولایت است که در فضایی به مساحت ۲۰ هزار مترمربع، احداث شده است. ایازی با اشاره به کنترل مستمر عملیات عمرانی بوستان ولایت از طریق دوربین‌های نصب شده در نقاط مختلف این بوستان، در پاسخ به نشریه پیام نظام مهندسی در مورد استانداردهای بکار رفته در این پروژه اظهار داشت: از نظر استاندارد کیفیتی، شهرداری تهران امکانات و نیروهای موردنیاز را در اختیار دارد و به‌طور دقیق کیفیت کار را کنترل می‌کند. عبادالله فتح‌الهی شهردار منطقه ۱۹ تهران نیز در این رابطه افزود: در پروژه‌های عمرانی، سازمان استاندارد حضور ندارد، بلکه عامل چهارم فعالیت می‌کند که متشکل از متخصصان درجه اول

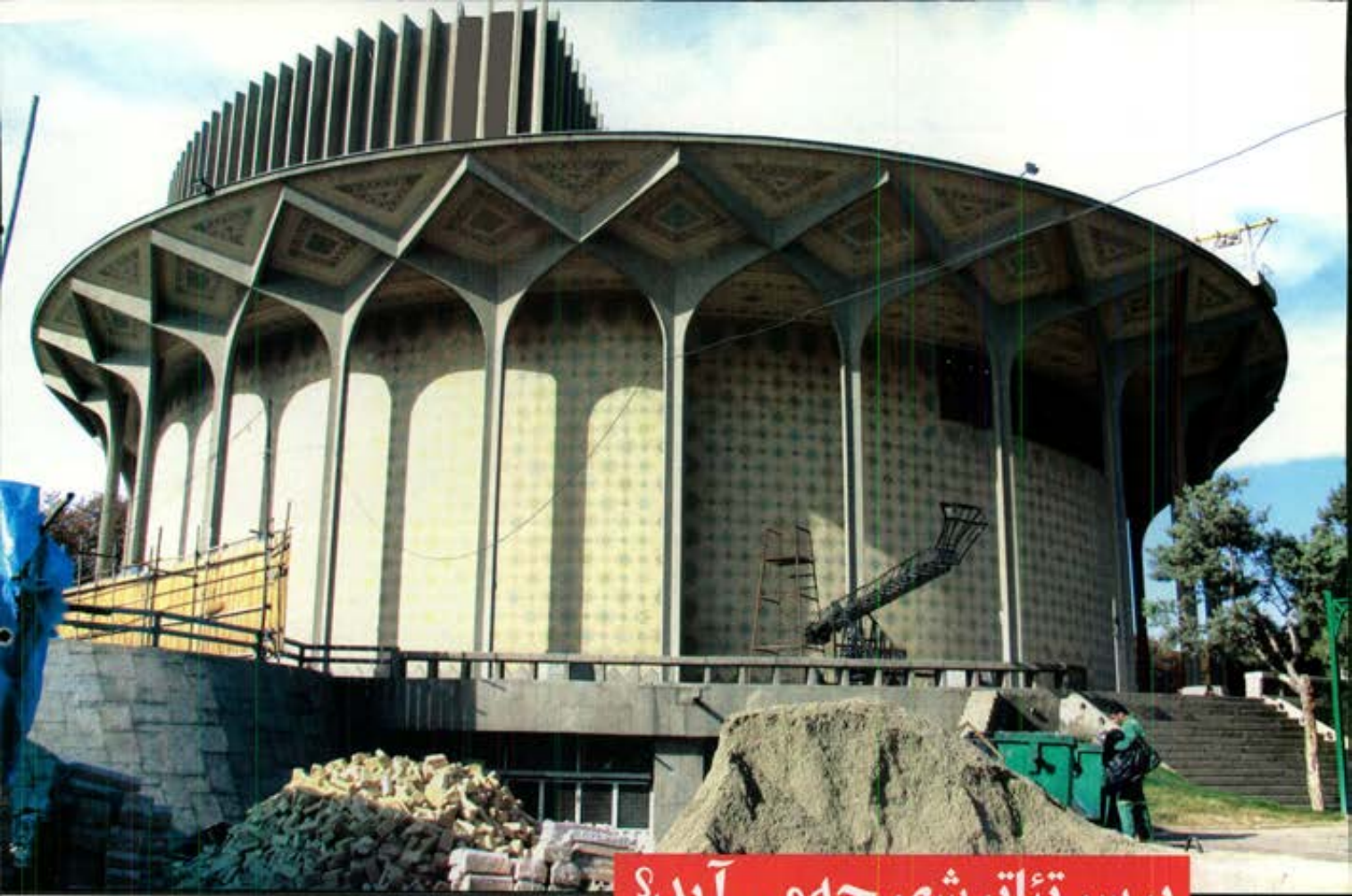
مسوولان شهری بارها به شهروندان اطمینان داده‌اند که سرعت احداث فاز اول این بوستان در کیفیت آن خللی وارد نکرده است و بحث‌های کیفی و کنترل و نظارت پروژه به‌طور دقیق و با وسواس خاصی انجام شده است. این موضوع باعث خوشحالی و قدردانی است اما امیدواریم مسوولان و مدیران شهری با استفاده از نظریات کارشناسان اجتماعی و فرهنگی اقدامات لازم جهت ارائه خدمات فرهنگی- اجتماعی مناسب به استفاده کنندگان این بوستان را به‌عمل آورند و با بهره‌مندی از تجربه‌های استادان و صاحب‌نظران روانشناسی و پیشگیری از آسیب‌های اجتماعی، تمهیدات موردنیاز را جهت پیشگیری از بروز هر نوع آسیب اجتماعی که مخل آرامش و امنیت شهروندان منطقه باشد، بیندیشند.

کنترل کرده‌اند.

یکی دیگر از نکات مهم در احداث بوستان بزرگ ولایت، انجام برنامه‌ریزی دقیق و جامع در زمینه حمل‌ونقل و دسترسی به این مجموعه است تا شهروندان با افزایش ترافیک و مشکلات ناشی از آن مواجه نشوند. در این راستا چهار پارکینگ در چهار جهت بوستان ولایت در نظر گرفته شده است. ضمن اینکه هماهنگی لازم جهت استفاده شهروندان از وسایل نقلیه عمومی مانند اتوبوس و تاکسی صورت گرفته است.

به هر حال اکنون بزرگ‌ترین بوستان شهری خاورمیانه با استقبال شهروندان تهرانی مواجه شده و ریه تنفسی پایتخت نه تنها پذیرای شهروندان مناطق جنوبی تهران بلکه میزبان شهروندان تهرانی از سایر مناطق است.

فضای سبز، ابنیه و تاسیسات در سایت بوستان ولایت خبر داد و مجری اصلی طرح را شهرداری تهران عنوان کرد و گفت: شهرداری منطقه ۱۹ نیز در اجرای طرح با شهرداری تهران همکاری می‌کند و هماهنگی لازم با سازمان‌ها و نهادهای دخیل در ساخت بوستان را انجام می‌دهد. ضمن اینکه شهرداری منطقه ۱۹ به‌سازی همه ابنیه‌های فرهنگی- اجتماعی را در این مجموعه به‌طور مستقیم برعهده دارد و این کار را توسط ۱۰ پیمانکار انجام می‌دهد. نکته حایز اهمیت دیگر اینکه هیچ ساخت و سازی در این مجموعه انجام نشده بلکه فقط به‌سازی اماکن موجود از جمله آشیانه‌های هواپیماها صورت گرفته است و برغم اینکه ساختمان‌های موجود از استحکام خوبی برخوردار است، یک تیم مشاوره همه ساختمان‌ها را از نظر سازه‌ای

بر سر تئاتر شهر چه می آید؟

هیات ریسه گروه تخصصی معماری

از بلایی که بر سر مجسمه نی‌لیکزن آمده، بر سر زبان‌ها بود، شوک جدیدی فضا را متشنج کرد: ساخت ایستگاه مترو روبروی ساختمان تئاتر شهر! بعد از ظهر روز چهارشنبه، هفت آذرماه ۱۳۸۶، زمانی که روزنامه‌ها مطالب خود را برای روز پنج‌شنبه تکمیل کرده بودند و فرم‌ها برای چاپ آماده می‌شد، کار ساخت ایستگاه مترو چهارراه ولی‌عصر(عج) شروع شد. به دلیل زمان ضرب‌العجل آغاز پروژه تا شنبه صبح، حدود سه روز تمام طول کشید تا اولین خبرها از این اقدام شرکت قطار شهری تهران و حومه منعکس شود. شرکت مترو ۱۳۰۰ متر از فضای باز روبه روی تئاتر شهر را برای ساخت ایستگاه و کارگاه آن تصرف کرده بود. در همان ساعات‌های

۶ یا ۷ سانتی‌متر در دیوار سالن قشقایی دل تمامی اهل هنر را به لرزه درآورد. از سوی دیگر تفاوت مراسم قابل برگزاری در هر یک از این دو مرکز و جو متفاوت حاکم بر هر یک، علاقمندان را نگران می‌کند. حتی فکر همزمانی یک مراسم ختم و تئاتر در یک مکان و برخورد عزاداران و شادمانی تماشاچیان هنگام ورود یا خروج ناراحت‌کننده است و این چیزی است که به نظر می‌رسد در طراحی مجموعه هرگز مورد توجه قرار نگرفته است.

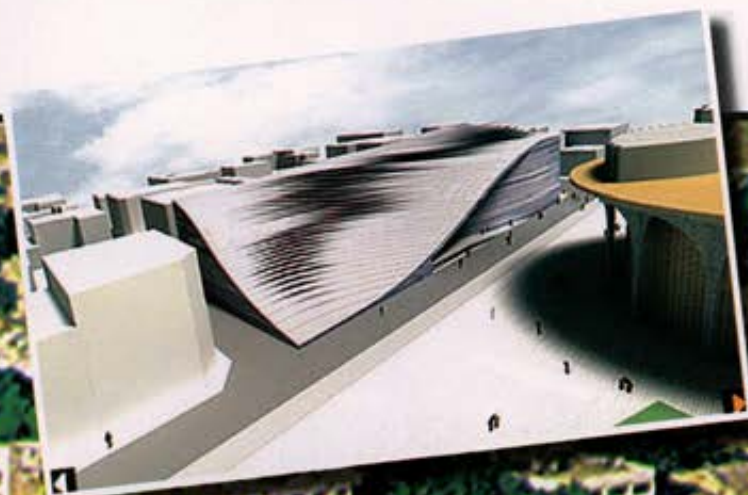
در این بین که اخبار ناشی از خطرهایی که گودبرداری، تئاتر شهر را تهدید می‌کرد منتشر می‌شد و مسوولان دستی بودن خاک زیر ساختمان را دلیل این امر می‌دانستند و خبرهای ضد و نقیض

چند سال پیش خبر احداث مجموعه‌ای تجاری-مذهبی در محوطه پارکینگ تئاتر شهر منتشر شد. با آنکه مسجد و فضای مذهبی عرفانی آن برای تمامی علاقمندان، محترم و مقدس است و این مساله ممکن است ابراز نگرانی را تا حدی زیر سوال ببرد، اما باید اذعان داشت که احداث ساختمانی با فاصله دو یا سه متری از دیوار تئاتر شهر که باعث تخریب یکی از سالن‌های اصلی آن می‌شود و حریم درجه یک این بنای ملی را می‌شکند، قابل اغماض نیست زیرا هر دو این محیط‌ها مراکز برای برگزاری مراسم فرهنگی و قابل احترام برای تمامی اقشار جامعه است. در همان چند روز اول و هنگام خاک‌برداری، ایجاد یک شکاف چند ده متری به قطر

بدون مجوز سازمان میراث فرهنگی غیرقانونی است، محوطه اصلی برای نمایش خیابانی و پارکینگ خود را از دست داده و در شرف نابودی است. بنایی عظیم چسبیده به ساختمان تئاتر شهر در حال ساخت است که با کاربرد آن منافات دارد و طرح آن برگرفته از معماری غربی - مسجدي بی هویت، بدون گنبد و مناره که سمبل مسجد و مسلمانی است - نه تنها سیمای تئاتر شهر و هستی آن را به نابودی می کشاند که بعد از این بدعت گذار سبکی وارداتی برای تغییر الگوی مذهبی و سنتی مسجدسازی خواهد بود. این است تهاجم فرهنگی برای نابودی مادی

باید نامه های رسمی خود را منتشر کنند و در غیر این صورت، باید جوابگوی اقدام غیرقانونی خود باشند. اما چه سود که اکنون ایستگاه، بدون کمترین توجهی به نیاز حقیقی ملت این سرزمین گشوده شده و ازدحام و لرزش های آن هر لحظه لرزه بر اندام این بنای با ارزش می افکند. اکنون ساختمان تئاتر شهر، ساختمانی استوانه ای شکل که براساس طرحی از بیژن انصاری و نظارت مهندس سردار افخمی در سال ۱۳۵۰ افتتاح شد و به دلیل منحصر به فرد بودن معماری ایرانی و مدرن آن در فهرست آثار ملی ثبت شد و بنابراین هرگونه ساخت و ساز حتی به فاصله یک کیلومتری آن

اولیه شنبه، واکنش های شدید نسبت به این اقدام شروع شد. تیرهایی چون: "ایستگاه مترو در تئاتر شهر" و "تئاتر شهر، ایستگاه مترو می شود" در خبرگزاری ها به چشم می خورد. معاون هنری وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی از هرگونه ساخت و ساز در زیرمجموعه تئاتر شهر طی سه سال گذشته اظهار بی اطلاعی کرد. رادیوها بارها و بارها خبر اقدام مرموز شرکت مترو را اعلام کردند. دکتر محمدحسین ایمانی خوشخو در جمع خبرنگاران دوباره اعلام کرد طی سه سال گذشته ما از هرگونه ساخت و ساز شرکت مترو بی اطلاع بوده ایم و اگر شهرداری یا مسوولان مترو تهران ادعایی دارند

زیسه گروه تخصصی معماری اعتراض‌نامه‌ای را به شهرداری تهران در این خصوص ارسال داشته است که به منظور اطلاع اعضا برای حمایت از این حرکت و جلوگیری از فرو ریختن یکی از معدود بناهای بارز شهر تهران و از معدود مراکز فرهنگی این کلان‌شهر در این شماره درج می‌شود.

گرفته‌است. آیا لازم به یادآوری است که حفظ آثار ملی و ابنیه با ارزشی چون ساختمان تئاتر شهر، تنها وظیفه هنردوستان و دست‌اندرکاران تئاتر نیست و معماران و مهندسان این کشور در این امر مسوولیت مستقیم دارند؟ سازمان نظام مهندسی ساختمان استان تهران به درخواست هیات

و معنوی سرمایه‌های یک ملت! تعجب اینجاست که کمیته مساجد شهرداری تهران چگونه این طرح را تصویب کرده است! و این آخر ماجرا نیست چرا که اخیراً خبر رسیده است که تئاتر شهر اساساً به دلیل مرمت ناپجا و دیر هنگام و سرقت مصالح با ارزش از نمای جنوبی آن گویا تماماً در معرض نابودی قرار

موضوع: صیانت و حفاظت ساختمان و حریم تئاتر شهر

با سلام

احتراماً، این سازمان در راستای انجام وظایف و مسوولیت‌های قانونی خود و در رابطه با لزوم صیانت و حفاظت از ساختمان و حریم باارزش تئاتر شهر، ضروری می‌داند موارد ذیل را یادآوری نماید

۱- ساختمان تئاتر شهر از معدود آثار معماری ارزشمند دهه پنجاه شهر تهران است که صرف‌نظر از عملکرد فرهنگی آن در مقیاس کشور، به‌عنوان یکی از بارزترین بناهای برخوردار از ویژگی‌های معماری ایرانی-اسلامی در فهرست آثار ملی به ثبت رسیده است. بنابراین حریم ساختمان و محوطه آن مشخص و هرگونه دخل و تصرف در آن خلاف قانون محسوب می‌شود.

۲- در چند سال گذشته، امر احداث ایستگاه مترو در جوار ساختمان مورد بحث برغم هشدارهای متخصصان، به‌مورد اجرا گذارده شد و در نتیجه ترک‌هایی در کف محوطه اطراف بنای تئاتر شهر ایجاد گردید که موضوع در رسانه‌های جمعی نیز بازتاب یافت. مضافاً آنکه وجود ایستگاه مترو در حریم درجه یک ساختمان تئاتر شهر و ارتعاشات مستمر ناشی از عبور قطار شهری همچنان موجب نگرانی و دغدغه خاطر می‌باشد.

۳- در سال ۱۳۸۲ عملیات اجرایی احداث ساختمانی به نام مسجد ولیعصر (عج) در محدوده حریم جنوبی بنای تئاتر شهر آغاز ولی پس از اجرای عملیات گودبرداری (که منجر به تخریب جداره تالار قشقای تئاتر شهر شد) ادامه عملیات مدتی متوقف شد. اخیراً پس از رونمایی طرح مربوطه چنین معلوم شد که ظاهراً بنای در دست احداث، در واقع مجتمعی تجاری- مذهبی با برخی کاربری‌های ناهمگون با تئاتر است.

۴- طرح معماری ارائه شده برای مجتمع مزبور (تصاویر به پیوست است) مبین سبک معماری مدرن غربی بوده که همخوانی و سنخیتی با کاربری مذهبی مسجد و ویژگی‌های معماری ایرانی-اسلامی بکار رفته در طرح بنای تئاتر شهر تهران و بافت قدیمی اطراف ندارد و احداث آن نه تنها موجب تضعیف و کم‌رنگ شدن تجلی معماری اصیل ساختمان تئاتر شهر را در سیما و منظر شهری فراهم می‌سازد، بلکه از این پس موجب بدعت‌گذاری و ترویج الگوی ناشایستی در طراحی اماکن مذهبی به سبک و سیاق غربی خواهد شد.

حال با عنایت به توضیحات فوق و پیرو درخواست‌های اهالی محل و جمع کثیری از هنرمندان و دوستداران آثار باارزش معماری و فرهنگی این سرزمین، سازمان نظام مهندسی ساختمان استان تهران نیز انتظار دارد دستور فرمایند از ادامه عملیات اجرایی مجتمع ولیعصر (عج) خودداری شده و اقدامات لازم در خصوص برچیده شدن اسکلت فلزی احداثی در محدوده جنوبی درجه یک ساختمان تئاتر شهر صورت پذیرد. بی‌تردید ارزش مادی و معنوی پاسداشت هنر و ارزش‌های ماندگار ایران اسلامی به مراتب بیش از هزینه‌هایی است که تاکنون در این محوطه صرف شده است.

در خاتمه اضافه می‌نماید که در صورت عدم توجه به درخواست فوق، بدیهی است که تأکیدات مسوولان امر در خصوص لزوم حفظ و احیاء آثار ارزشمند ملی و اشاعه و ترویج معماری ایرانی-اسلامی نه تنها تحقق پیدا نخواهد کرد بلکه برعکس با احداث چنین بنایی با سبکی بیگانه در حریم یک اثر ملی، موجبات ترویج معماری غربی و تضعیف ارزش‌های معماری ایرانی-اسلامی فراهم خواهد شد.

سعید غفرانی

رییس سازمان نظام مهندسی ساختمان استان تهران

برادر گرامی جناب آقای مهندس مهدی چمران

ریاست محترم شورای اسلامی شهر تهران

شماره: ۱۱۰/۹۰/۲۹۷۴

تاریخ: ۹۰/۳/۴

با احترام

نظر به مباحث مطروحه در سیصد و هفتاد و ششمین جلسه علنی شورای اسلامی شهر تهران توسط برخی از اعضای محترم آن شورا در خصوص مسوولیت مستقیم مهندسان ناظر در ریزش ساختمان‌ها به هنگام گودبرداری‌ها، منتشرشده در روزنامه همشهری شماره ۵۴۰۷ روز چهارشنبه مورخ ۱۳۹۰/۲/۲۸ مراتب زیر را به استحضار می‌رساند:

۱- مشخص نیست به چه دلیل هر از چندی عتاب و خطاب برخی از اعضای محترم شورای شهر متوجه مهندسان ساختمان می‌شود و این بخش فرهیخته و پرتلاش و زحمتکش جامعه مواجه با قضاوت‌های عجولانه و نادرست برخی از اعضای محترم این شورا می‌شوند. شاید این رفتار، تلاشی در جهت پوشاندن کم کاری‌ها و کاستی‌های برخی از اعضای شورای شهر و شهرداری تهران در بخش ساخت و ساز، نزد افکار عمومی و شهروندان باشد.

۲- تعیین مقصر در حوادث ناشی از کار، از جمله حوادث ساختمانی، فقط در صلاحیت مرجع قضایی است و نه تنها تحت هیچ عنوانی در صلاحیت قانونی عضو شورای شهر نیست، بلکه چنین اظهار نظر شتابزده‌ای، خود تخطی از قانون محسوب می‌شود. در هر حادثه‌ای ممکن است اشخاص مختلفی مقصر شناخته شوند که مستلزم بررسی و رسیدگی کافی از طریق مراجع ذیصلاح است.

۳- عضو محترم شورای اسلامی شهر به جای نشستن در مسند قضاوت و صدور حکم بر علیه مهندسان ناظر، شایسته است نظری به روند چندساله تأکید این سازمان بر اجرای کامل و دقیق "مقررات ملی ساختمان" داشته باشند، که از هرگونه امضافروشی و سودجویی واسطه‌گران و دلالان جلوگیری بعمل آورده است.

۴- براساس بند ۹ ماده ۲ قانون نظام مهندسی و کنترل ساختمان مصوب ۱۳۷۴، رعایت مقررات ملی ساختمان توسط تمام اشخاص حقیقی و حقوقی مرتبط با بخش ساختمان به‌عنوان اصل حاکم بر کلیه روابط و فعالیت‌های آنان است و در این راستا می‌باید دوم مقررات ملی ساختمان (نظامات اداری) که در سال ۱۳۸۳ تصویب

و ابلاغ شده است و می‌تواند تحول عمده و اساسی در ارتقای کیفیت ساخت و سازها را داشته باشد و نیز طبق نص صریح ماده ۳۴ قانون مذکور و در صدر آن ماده، شهرداری‌ها مکلف به رعایت مقررات ملی ساختمان شده‌اند و عدم رعایت مقررات یادشده، تخلف از قانون اعلام شده است، فلذا توجه این عضو محترم شورای اسلامی شهر را به این نصوص قانونی معطوف می‌دارد.

۵ - برخلاف تصور عضو محترم شورای شهر ریشه اصلی ریزش ساختمان‌ها در گودبرداری‌ها در جای دیگری نهفته است که در چارچوب تفکر سیستمی و کل تگر می‌توان به آن دست یافت و علل واقعی را بر شمرد:
۵ - ۱- توصیه می‌شود شهرداری تهران بطور کامل به اجرای ضوابط و وظائف محوله خود در این راستا همت گمارده و مقررات ملی ساختمان و بخش اخیر تبصره ۷ ماده ۱۰۰ قانون شهرداری‌ها و ضوابط شهرسازی را بطور صحیح و کامل و دقیق اجرا کند.

۵ - ۲- می‌باید دوم مقررات ملی ساختمان (نظامات اداری)، حاوی الزامات متعددی است که با اجرای آن در کنار سایر مباحث مقررات ملی ساختمان از جمله مباحث هفتم (پی و پی سازی) و دوازدهم (ایمنی و حفاظت کار در حین اجرا)، می‌توان از وقوع چنین حوادثی جلوگیری کرد، لکن شرایط و فرآیند ناصحیح موجود رعایت این الزامات

را با رکود مواجه کرده است.

۵ - ۳- در شرایط عدم رعایت مقررات ملی ساختمان، افراد فاقد صلاحیت عهده‌دار تصمیم و اجرای نکات فنی در ساخت و سازها شده‌اند. اگر مهندسی عمران و شاخه‌ای از آن (ژئوتکنیک و مهندسی خاک و پی) علم و دانشی است که باید برای فراگیری آن سال‌ها زحمت کشید و فوق لیسانس و دکتری گرفت، چگونه است که در پایتخت کشور، شهرداری اجازه می‌دهد راننده لودر و کارگر ساده این مهم را برعهده گیرند و به انجام رسانند؟ آیا با تذکرکتبی مهندس‌ان ناظر به سازندگان فاقد صلاحیتی که الفبای علمی کاری را که انجام می‌دهند، نمی‌دانند، معجزه‌ای رخ خواهد داد که از این‌گونه حوادث اتفاق نیفتد؟

۵ - ۴- مبحث دوم مقررات ملی ساختمان (نظامات اداری) الزام دارد که عملیات اجرای ساختمان توسط دفاتر مهندسی یا اشخاص حقوقی دارای صلاحیت در زمینه اجرا به انجام رسد. این موضوع مورد تأکید وزارت مسکن و شهرسازی بوده و این سازمان نیز طی یک فرآیند چندماهه نسبت به تعیین صلاحیت این اشخاص اقدام کرده است، لذا انتظار می‌رود که شهرداری تهران به این الزام قانونی توجه خاص مبذول دارد.

۵ - ۵- برخلاف نظر عضو شورای شهر، متوقف کردن کار توسط مهندس ناظر از طریق نامه‌ای به شهرداری در زمان احساس خطر در گودبرداری، نمی‌تواند در جلوگیری از حادثه مؤثر باشد زیرا نخست آنکه اگر عملیات ساختمانی توسط افراد دارای صلاحیت و با رعایت مقررات ملی ساختمان با اصول فنی و طبق طرح و نقشه لازم باشد، خطری وجود نخواهد داشت و أحياناً اگر خطری احساس شود تیم اجرایی قوی و کارآمد قادر به رفع آن خواهد بود.

دوم آنکه شخصی که آشنایی ابتدایی با رفتار خاک و عملیات گودبرداری داشته باشد، به آسانی متوجه می‌شود که درخواست متوقف کردن عملیات در هنگام احساس خطر در گودبرداری نه تنها سودمند نبوده و رافع خطر نیست، بلکه ای بسا موجب بروز حادثه شود. آنچه لازم است رفع خطر و برقراری تمهیدات ایمن است و گرنه نسخه‌ای که عضو شورای شهر تجویز می‌فرماید خود به استقبال حادثه رفتن و تسریع آن است.

و سوم، نزد مهندس‌ان ناظر و نیز در بایگانی این سازمان، مدارک متعددی موجود است که مهندس‌ان ناظر به دلیل تخلفات ساختمانی، درخواست جلوگیری از عملیات ساختمانی را بعضاً به طور مکرر به شهرداری ارایه داده‌اند، لکن نه تنها هیچگونه توجهی نشده است، بلکه ساختمان به اتمام رسیده و مالک با توجه به این عملکرد شهرداری، علیه مهندس ناظر به دلیل عدم ارایه گواهی پایان کار اقدام کرده است.

۶- وظایف و اختیارات مهندس‌ان ناظر در مبحث دوم مقررات ملی ساختمان احصاء شده و کلیه مهندس‌ان واقف به آن بوده و سازمان نیز طبق رسالت خویش نظارت صحیح بر عملکرد کلیه مهندس‌ان عضو خود دارد بنابراین انتساب چنین اتهامی از سوی افراد غیر کارشناس به دور از انصاف است.

در نهایت به لحاظ اینکه مهندس‌ان عضو این سازمان از عملکرد فراقانونی برخی از اعضای محترم شورای اسلامی و شهرداری‌ها که با پیشداوری اظهار نظر می‌کنند، شگفته زده‌اند و توجه آنان را به قوانین و مقررات ملی ساختمان و آیین نامه اجرایی آن که به اهداف و وظایف سازمان نظام مهندسی ساختمان پرداخته است، معطوف می‌نمایند.

روابط عمومی

سازمان نظام مهندسی ساختمان

استان تهران

جناب آقای دکتر محمد باقر قالیباف

شهردار محترم تهران

شماره: ۱۱۰/۹۰/۲۹۷۳

تاریخ: ۹۰/۳/۴

با احترام

احتراماً از آنجایی که به دنبال وقوع چندین ریزش ساختمانی اخیر در شهر تهران که موجب بروز خسارات مالی و جانی فاجعه‌بار، متأثرکننده و غیرقابل جبران شد، جنابعالی و بعضی از اعضای محترم شورای اسلامی شهر تهران در چند روز گذشته بار دیگر بدون اعتنا به مسوولیت‌ها و وظایف قانونی شهرداری و سایر ارگان‌های ذی‌ربط، به ناحق و به قصد فرافکنی، مقصر یا مقصران اصلی را تنها اعضای این سازمان معرفی کرده و مراتب را از طریق نشریه در اختیار و سایر رسانه‌های جمعی به افکار عمومی بازتاب می‌دهید، ضرورت یافت به‌منظور شفاف‌سازی و روشن کردن اذهان عمومی موارد ذیل را یادآوری نماید:

۱- بر طبق مفاد ماده ۳۳ قانون نظام مهندسی و کنترل ساختمان (مصوب مجلس محترم شورای اسلامی در اسفندماه ۱۳۷۴) وظیفه تدوین اصول و قواعد فنی‌ای که رعایت آنها در طراحی، محاسبه، اجرا و بهره‌برداری و نگهداری ساختمان‌ها لازم‌الرعایه بوده و مقررات ملی ساختمان نامیده می‌شود، به عهده وزارت مسکن و شهرسازی بوده و حوزه شمول اصول و قواعد مذکور و ترتیب کنترل اجرای آنها و حدود اختیارات و وظایف سازمان‌های عهده‌دار کنترل و ترویج این اصول و قواعد در هر مبحث به موجب آیین‌نامه‌ای است که به‌وسیله وزارتخانه‌های مسکن و شهرسازی و کشور تهیه و به تصویب هیأت محترم وزیران می‌رسد.

۲- در جهت تحقق اهداف مندرج در ماده ۳۳ قانون نظام مهندسی و کنترل ساختمان، وزارتخانه‌های مسکن و شهرسازی و کشور، آیین‌نامه اجرایی ماده مذکور را تحت عنوان مبحث دوم مقررات ملی ساختمان ایران (نظامات اداری) تهیه و در جلسه مورخ ۱۳۸۳/۴/۱۷ به تصویب هیأت محترم وزیران رسانیدند.

۳- متعاقباً سازمان نظام مهندسی ساختمان، تلاش‌های خود را در جهت به‌مورد اجرا گذاردن مبحث دوم مقررات ملی ساختمان توسط دست‌اندرکاران ساخت و سازهای شهری و مراجع ذی‌ربط از جمله شهرداری تهران آغاز و خوشبختانه شهردار محترم وقت از امر مذکور حسن استقبال نموده و دستورات لازم را جهت تدارک مقدمات لازم به‌منظور اعمال مبحث دوم مقررات ملی ساختمان به دوایر ذی‌ربط ابلاغ کردند. به موازات آن نیز وزارت مسکن و شهرسازی، دستورالعمل‌های مربوطه را تحت عنوان "مجموعه شیوه‌نامه‌ها" تهیه و تصویب و در تاریخ اردیبهشت‌ماه ۱۳۸۴ به ضمیمه مبحث دوم مقررات ملی ساختمان در یک مجلد منتشر و در اختیار عموم قرار داد.

۴- بعد از تغییر و تحولی که در مدیریت شهرداری تهران در سال ۱۳۸۴ حادث و منجر به حضور جنابعالی در سمت شهردار تهران شد، بر اثر پیگیری این سازمان و سازمان بازرسی کل کشور در

آبان ماه همان سال، تفاهم‌نامه‌ای در جهت اجرایی شدن مبحث دوم مقررات ملی ساختمان فی مابین معاونت شهرسازی و معماری وقت شهرداری تهران و سازمان نظام مهندسی ساختمان استان تهران منعقد ولی متأسفانه کمتر از دو ماه بعد به دستور جنابعالی تفاهم‌نامه مذکور لغو و تا نیمه دوم سال ۱۳۸۶ اجرای مفاد آن معطل ماند.

۵- پس از پیگیری‌های مستمر، در نهایت در جهت تسهیل در امر فرایند اجرای آیین‌نامه اجرایی ماده ۳۳ قانون نظام مهندسی و کنترل ساختمان، توافق‌نامه‌ای با موضوع "محدوده عمل و نحوه اجرا و کنترل مقررات ملی ساختمان در ساخت و سازها" در خصوص اجرای مبحث دوم مقررات ملی ساختمان به منظور بالا بردن کیفیت ساخت و ساز و روان‌سازی گردش کار صدور پروانه ساختمان در شهر تهران منعقد و در تاریخ ۱۳۸۶/۷/۱۷ به امضای وزیر محترم مسکن و شهرسازی وقت، ریاست محترم سازمان نظام مهندسی ساختمان وقت، ریاست محترم شورای اسلامی شهر تهران و جنابعالی رسید که اصلی‌ترین رئوس مفاد آن در ارتباط با روند صدور پروانه ساختمانی و پایان کار به شرح زیر است:

الف- ارایه نقشه‌های طرح مرحله دوم (اجرایی) معماری، محاسباتی و تأسیساتی به سازمان نظام مهندسی جهت بررسی، قبل از صدور پروانه ساختمانی توسط شهرداری

ب- معرفی لیست ناظران واجد شرایط از سوی سازمان نظام مهندسی به شهرداری و معرفی ناظر ساختمان از سوی شهرداری بر اساس لیست مذکور جهت عقد قرارداد ناظر ساختمان با سازمان نظام مهندسی ساختمان استان

ج- معرفی مجری ذی‌صلاح توسط مالک به شهرداری

د- صدور پروانه ساختمان توسط شهرداری با درج مشخصات طراح، ناظر و مجری در پروانه ساختمانی و ارسال یک نسخه الکترونیکی از آن به سازمان نظام مهندسی ساختمان استان
هـ- ارایه گزارش‌های مرحله‌ای عملیات اجرایی توسط ناظر به شهرداری و سازمان نظام مهندسی و پرداخت مرحله‌ای حق‌الزحمه ناظر از سوی نظام مهندسی پس از بررسی و تأیید گزارش ناظر در هر مرحله

و- تکمیل دفترچه اطلاعات و شناسنامه فنی و ملکی و نقشه‌های چون‌ساخت ساختمان به‌وسیله مجری و کنترل و تأیید آن توسط سازمان نظام مهندسی ساختمان استان
ز- صدور پایان کار توسط شهرداری پس از اخذ شناسنامه فنی و ملکی ساختمان و نقشه‌های چون‌ساخت

ح- در مرحله اول توافق‌نامه، ساختمان‌های با مساحت زیربنای ناخالص بیش از ۳۰۰۰ مترمربع از دی‌ماه ۱۳۸۶ تا خردادماه ۱۳۸۷ زیر پوشش قرار گرفته و به تدریج تا آخر سال ۱۳۸۸ کلیه ساختمان‌ها زیر پوشش فرایند اعمال توافق‌نامه قرار خواهند گرفت.

۶- بعد از انعقاد توافق‌نامه چهارجانبه این سازمان با تخصیص بودجه لازم، واحدی به نام واحد کنترل ساختمان را با وظایف اصلی "بررسی نقشه‌های طرح مرحله دوم (اجرایی)"، "کنترل و بررسی گزارش‌های مرحله‌ای ارایه شونده توسط ناظران" و "زیر نظر گرفتن کیفیت اجرای ساختمان‌های در

دست احداث" دایر و عملاً اقدام به مورد اجرا گذاردن تعهدات خود کرد. اما با گذشت زمان و به تدریج چنین مشخص شد که نه تنها شهرداری تهران اقدام به ارجاع کلیه موارد مربوط به ساختمان‌های با زیربنای بیش از ۳۰۰۰ مترمربع زیر بنا نمی‌کند، بلکه هیچ اقدامی نیز در جهت اجرای مفاد توافق‌نامه به نحوی که به تدریج کلیه ساختمان‌های احداث شونده با هر زیربنایی زیر پوشش قرار داده شود، نمی‌کند.

۷- در تداوم امر، سازمان نظام مهندسی ساختمان استان تهران از ابتدای سال ۱۳۸۹ درصد بر آمد از طریق برقراری تماس‌های مستقیم و بیشتر با شهرداری تهران و شورای اسلامی شهر تهران و حضور در جلسات مشترک، با حضور مسوولان و مقامات مربوطه، علل عدم همکاری و تعامل کامل آن شهرداری را با این سازمان شناسایی کند، لذا پس از حضور در چندین جلسه شورای اسلامی شهر تهران و برگزاری چندین جلسه با همکاران ارشد جنابعالی از حوزه معاونت شهرسازی و معماری و برخی از اعضای محترم کمیسیون عمران شورای اسلامی شهر تهران، چنین مشخص شد که شهرداری و شورای مذکور بنا به دلایلی همچون وجود برخی ضعف‌ها و نواقص در آیین‌نامه‌ها و شیوه‌نامه‌های منضم به مبحث دوم مقررات ملی ساختمان (که بعضاً مورد تأیید این سازمان نیز است)، مداخله واسطه‌ها و اشخاص فاقد صلاحیت در امر ساخت و ساز و عدم برخورد سازمان با تخلف کنندگان از موازین و مقررات، باور ندارند که اجرای کامل مفاد توافق‌نامه چهارجانبه مفید فایده باشد.

۸- برخلاف دیدگاه‌ها و دلایل عنوان شده توسط شهرداری و شورای اسلامی شهر تهران، چون این سازمان صرف‌نظر از لزوم اجرای قانون بر این اعتقاد است که اجرای کامل قوانین و مقررات مربوط به ساخت و ساز شهری موجب ارتقای کیفی ساخت و سازها خواهد شد، نخست با توسعه بخش بازرسی واحد کنترل ساختمان خود، امر زیر نظر گرفتن ساخت و سازهای شهری را به‌طور گسترده‌تر دنبال و پس از شناسایی تعدادی از متخلفان، پرونده‌های لازم را تشکیل و جهت رسیدگی به شورای انتظامی استان ارجاع کرد و در کلیه مواردی که باید اقدامات دیگری توسط شهرداری تهران صورت پذیرد، مراتب را به‌طور مستمر به معاونت شهرسازی و معماری جنابعالی منعکس نمود (کماکان این امر تاکنون نیز تداوم یافته است). همچنین با شناسایی برخی از واسطه‌ها و اشخاص فاقد صلاحیت مداخله‌گر در ساخت و سازهای شهری، از طریق دایره حقوقی سازمان موضوع جهت برخورد قانونی با آنان به دستگاه قضایی منعکس شد. به موازات اقدامات مذکور با پافشاری این سازمان هیأت بازرسی مشترکی مرکب از کارشناسان خود، شهرداری تهران و شورای اسلامی شهر تهران تشکیل و سپس تعدادی از کارگاه‌های ساختمانی در نقاط مختلف شهر مورد بازدید هیأت مزبور واقع و در نتیجه چنین مشخص شد که در آن دسته از ساخت و سازهای در حال اجرایی که ضوابط و مقررات مذکور رعایت نشده یا بطور ناقص اعمال شده است، کیفیت کارهای اجرایی نازل بوده و بعضی از آنها بر اساس وقوع حادثه و سانحه دچار خسارات مالی و جانی نیز شده‌اند (با بررسی‌های بعمل آمده چند روز اخیر معلوم شد که حادثه به وقوع پیوسته در کارگاه واقع در محدوده شهرداری منطقه پنج تهران (بلوار فردوس)، که منجر به مرگ دلخراش یک زن و دو کودک شد جزء این دسته قرار می‌گیرد).

۹- همچنین با استناد به پیش‌بینی بعمل آمده در شیوه‌نامه‌های منضم به آیین‌نامه ماده ۳۳ قانون

نظام مهندسی و کنترل ساختمان (مصوب هیأت محترم وزیران) مبنی بر تشکیل هیأت پنج نفره‌ای که یکی از اعضای آن جنابعالی بوده و مجاز به تصمیم‌سازی‌های قانونی در جهت رفع معایب و نواقص موجود در آیین‌نامه مزبور و شیوه‌نامه‌های ضمیمه آن خواهد بود، بارها از آن شهردار محترم درخواست شد که با تشکیل هیأت پنج نفره موافقت فرمایند، ولی متأسفانه این درخواست تاکنون اجابت نشده است.

۱۰- به هر صورت برغم کلیه اقداماتی که بر اثر پیگیری‌های این سازمان بعمل آمد، در نهایت ناپاوری شهرداری تهران در ابتدای نیمه دوم سال گذشته بطور یک‌جانبه، توافق‌نامه چهارجانبه را ملغی و تعامل با این سازمان را به حالت تعلیق درآورد و در عوض رأساً شیوه‌ای را تاکنون به مورد اجرا گذارده که ضمن اعمال سلاقی و مصالح خود، قانون بطور ناقص و ناکارآمد رعایت می‌شود.

حال با توجه به توضیحات فوق، این سازمان از یک طرف ضمن داشتن دغدغه بروز حوادث رو به تزاید ساختمانی که موجب بالارفتن آمار تلفات جانی نیز می‌شود، شاهد تنزل روزافزون کیفیت و مقاومت ساخت و سازهای شهری بوده و از طرف دیگر با عنایت به هشدارهای متخصصان ذی‌ربط و مراجع علمی و فنی صالحه مبنی بر احتمال بودن وقوع زلزله شدید در منطقه شهری تهران، بدیهی است تداوم ساخت و سازها با شیوه‌ای که توسط آن شهرداری اعمال می‌شود، نتیجه‌ای جز بروز یک فاجعه بزرگ انسانی و اتلاف بخش عمده‌ای از سرمایه‌های کشور که ابعاد آن در سطوح ملی و جهانی محسوب خواهد شد، عاید نشده و معلوم نیست چه شخص یا اشخاصی در صورتی که از حادثه مذکور جان سالم به در برند، پاسخگوی شرع مقدس، قانون و وجدان خود خواهند بود.

در خاتمه بار دیگر از آن شهردار محترم تقاضا دارد به جای فرافکنی و تکرار بهانه‌هایی که قبلاً ذکر شد، با توجه به وظایف و مسوولیت‌های قانونی خود و همانطور که مسوولان و مقامات ارشد کشور و در رأس تمامی آنها «مقام معظم رهبری» نیز بارها تذکر داده‌اند، قانون‌گرایی و قانون‌مداری را بطور کامل در دستور کار خود قرار داده تا از این طریق ضمن جلوگیری از وقوع یک فاجعه بزرگ ملی و اتلاف بخش عظیمی از سرمایه‌های کشور، آرزوی دیرینه شهروندان عزیز تهرانی مبنی بر داشتن سرپناهی مناسب و ایمن نیز تحقق یابد. بدیهی است این سازمان و بیش از هفتاد هزار نفر اعضای آن که جزء اقشار نخبه، فرهیخته و خادم کشور هستند در چارچوب قانون نظام مهندسی و کنترل ساختمان و سایر قوانین ذی‌ربط، همانند گذشته تمامی تلاش و مساعی خود را در جهت تعامل کامل با آن شهرداری محترم و سایر ارگان‌های ذی‌ربط بعمل خواهند آورد.

به امید توفیق الهی

سازمان نظام مهندسی ساختمان استان تهران

شکل شماره ۱

Litracon بتن عبور دهنده نور

محصول Litracon بلوک‌های ترکیبی از فیبرها یا رشته‌های نور و بتن است که آنقدر مخلوط می‌شود تا فیبرها در درون بتن، سنگ دانه شیشه‌ای کامل و عالی پدید آورده‌اند. این محصول با ترکیب ۹۶ درصد بتن معمولی و ۴ درصد فیبرهای نوری، محصولی منحصر به فرد را برای هزاره جدید به ارمغان آورده است. هم اکنون بتن لیتراکن با دانسیته ۲۴۰۰-۲۱۰۰ کیلوگرم بر متر مکعب، مقاومت فشاری ۵۰ نیوتن بر میلیمتر مربع و مقاومت کششی ۷ نیوتن بر میلیمتر مربع در سه رنگ خاکستری، سیاه و سفید و

چکیده

بتن انتقال دهنده نور با نام تجاری Litracon محصول نسبتاً جدیدی است که در سال ۲۰۰۴ توسط یک معمار ۲۷ ساله مجارستانی به نام آرون لوسونزی ابداع شد. لوسونزی نوع و تیپ جدیدی از بتن را ایجاد کرد و آن را توسعه بخشید که نور را از طریق اضافه کردن فیبرهای نوری بوسیله مخلوط کردن در بتن انتقال می‌داد. فیبرهای استفاده شده نور را از هر حد و مرزی جابجا می‌کند و نتیجه یک کالا با قابلیت دید اشیا در داخل بتن است.

فرهاد آذرمی

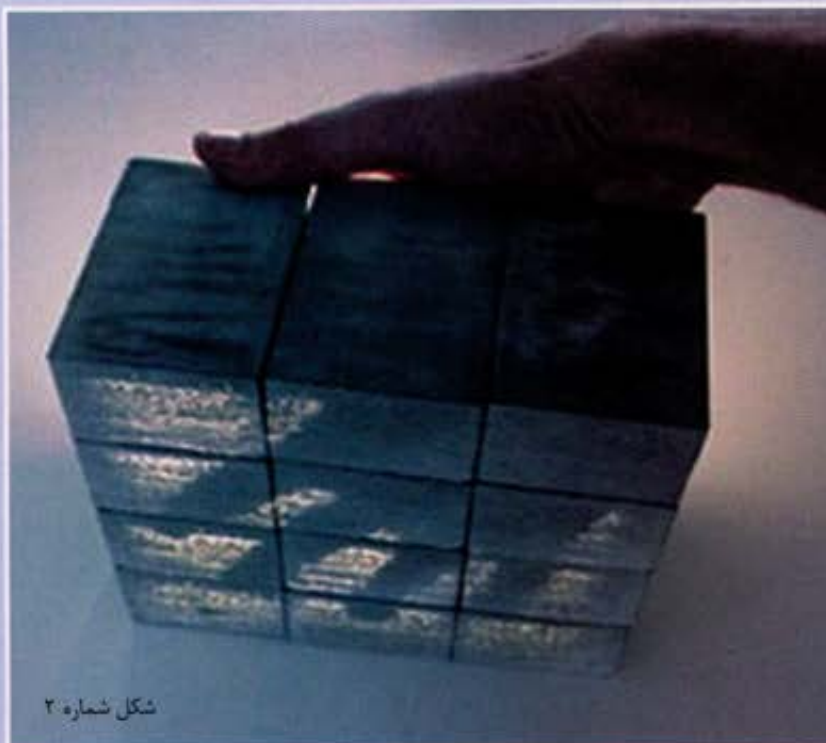
دانشجوی کارشناسی ارشد سازه
دانشگاه ساری انگلستان

با ابعاد استاندارد ۶۰۰×۳۰۰ میلی‌متر و با ضخامت ۲۵-۵۰ میلی‌متر تولید می‌شود. لیتراکن بتنی نیمه شفاف است که به‌عنوان مصالح ساختمانی قابل استفاده است. این بتن از سیمان ریزدانه تولید می‌شود و معادل ۴ درصد وزن از فیبرهای نوری شیشه‌ای تشکیل شده است. این مصالح توسط معمار مجارستانی آرون لوسونزی که با دانشگاه فنی بوداپست همکاری می‌کرد توسعه یافت. لیتراکن توسط شرکت مخترع آن تولید می‌شود. این مصالح قابلیت مسلح شدن را نیز دارد و می‌توان در آن از میلگرد هم استفاده کرد. استفاده از آن در کف‌سازی هم نتایج خوبی داشته است. البته معمولاً زیر آن نورپردازی می‌شود. در طول روز به صورت بتن معمولی دیده می‌شود ولی در طول شب با روشن شدن منبع نوری زیر آن نور بسیار لطیفی که از عمق بتن خشن به سمت بالا می‌تابد، جلوه بسیار زیبایی به آن می‌دهد. بتن همیشه با بافت ساده و خشن خود به‌عنوان ماده‌ای سرد برای ما معرفی شده، دیوارهای بتنی برای ما استحکام را تداعی می‌کند و شاید هرگز برای ما مفهوم شفافیت را به همراه نداشته باشد. اما امروز روز دیگری است. [تصویرهای ۱ و ۳]

۱- مقدمه

از نظر تئوری فیبرهای به کار رفته در لیتراکن قادر به انتقال نور در بتنی به ضخامت ۲۰ متر است. همچنین استفاده از فیبر نوری در اجزای باربر سازه‌ای بدون تاثیر منفی در مقاومت بالایی فشاری و کششی آن می‌تواند اثری خوب با ایجاد فضاهایی روشن و جذاب داشته باشد. هزاران فیبر شیشه‌ای نوری به‌صورت موازی کنار هم بین دو وجه اصلی بلوک بتنی قرار می‌گیرد. نسبت فیبرها بسیار کم و حدود ۴ درصد کل میزان بلوک‌ها است. علاوه بر این فیبرها به دلیل اندازه کوچک با بتن مخلوط شده و تبدیل به یک جزء سازه‌ای می‌شود. بنابراین سطح بیرونی

شکل شماره ۲

شکل شماره ۳

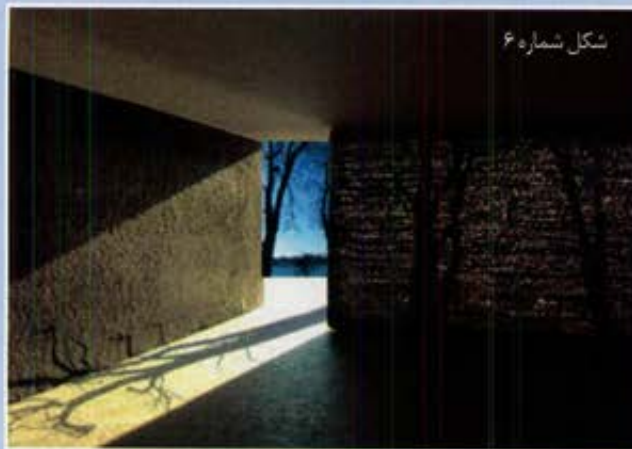
شکل شماره ۳

شکل شماره ۵

شکل شماره ۶

بتن همگن و یکنواخت باقی می‌ماند. در تنوری، ساختار یک دیوار ساخته شده با بتن عبور دهنده نور، می‌تواند تا چند متر ضخامت داشته باشد، زیرا فیبرها تا ۲۰ متر بدون از دست دادن نور عمل می‌کنند و در دیواری با این ضخامت باز هم عبور نور وجود دارد. سازه‌های باربر را هم می‌توان از این بلوک‌ها ساخت. زیرا فیبرهای شیشه‌ای هیچ تاثیر منفی در مقاومت بتن ندارد. بلوک‌ها را می‌توان در اندازه‌های متنوع و با عایق حرارتی خاص نصب شده روی آنها تولید کرد. فیبرهای شیشه باعث نفوذ نور به داخل بلوک‌ها می‌شود. جالب‌ترین حالت این پدیده نمایش سایه‌ها در وجه مقابل ضلع نور خورده است. رنگ نوری که از پشت این بتن دیده می‌شود، ثابت است. به‌عنوان مثال اگر نور سبز به پشت بلوک بتابد در جلوی آن سایه‌ها سبز دیده می‌شود. هزاران فیبر شیشه‌ای نوری به صورت موازی کنار هم بین دو وجه اصلی

بلوک بتنی قرار می‌گیرد. نسبت فیبرها بسیار کم و حدود ۴ درصد کل میزان بلوک‌ها است.

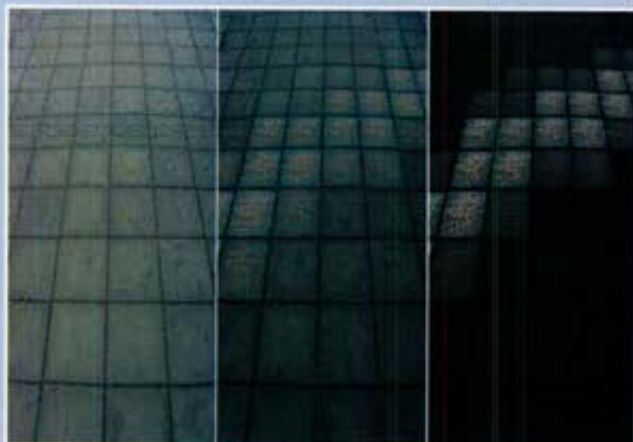
قابل ذکر ترین پروژه‌ای که در آن از لیتراکن استفاده شده است بنای یادبودی است که به مناسبت پیوستن مجارستان به اتحادیه اروپا در سال ۲۰۰۵ میلادی ساخته شده است. این بنا جایزه طراحی نقطه قرمز آلمان را نیز به خود اختصاص داده است. پروژه دیگر برج آزادی نیویورک در مجاورت ساختمان شماره ۷ سازمان تجارت جهانی است که طرح جامع باز سازی آن توسط دنیل لیبسکیند مدیریت می‌شود. (تصویرهای دروازه اروپا- ۵ و ۲)

۲- موازید کاربرد:

۲-۱ دیوار:

به‌عنوان متداول‌ترین حالت ممکن، این بلوک را می‌توان در ساخت دیوارها استفاده کرد. به این ترتیب هر دو سمت و ضخامت این ماده جدید قابل مشاهده

خواهد بود. بنابراین سنگینی و استحکام بتن به‌عنوان ماده اصلی «لیتراکان» محسوس‌تر می‌شود و در عین حال کنتراست بین نور و ماده شدیدتر می‌شود. این ماده را می‌توان برای دیوارهای داخلی و خارجی مورد استفاده قرار داد. استحکام سطح در این مورد بسیار مهم است. اگر نور خورشید به ساختار این دیوار بتابد قرارگیری غربی یا شرقی توصیه می‌شود تا اشعه آفتاب در حال طلوع یا غروب با زاویه کم به فیبرهای نوری برسد و شدت عبور نور بیشتر شود. به دلیل استحکام زیاد این ماده می‌توان از آن برای ساختن دیوارهای باربر هم استفاده کرد. در صورت نیاز، مسلح کردن این ماده نیز ممکن است. همچنین انواع دارای عایق حرارتی آن نیز در دست تولید است. رایج‌ترین حالت ممکن برای استفاده از لیتراکن در ساخت دیواره‌های داخلی و خارجی است. لیتراکن را با توجه به میزان استحکام دیوار و پارامترهای دیگر

می‌توان ضخیم‌تر یا باریک‌تر تولید کرد. همچنین چون با عبور نور ضخامت دیوار محسوس است، عاملی برای نشان دادن سنگینی و استحکام دیوار در مکان‌های خاص نیز خواهد بود و در عین حال به تشدید کنتراست بین نور و ماده می‌افزاید. راستای شرقی - غربی، بهترین حالت ممکن کاربری دیوارهای لیتراکنی را فراهم می‌کند تا اشعه آفتاب در زمان طلوع و غروب خورشید با راستای کمتر به دیوار بتابد و شدت نور بیشتری قابل مشاهده باشد.

می‌کند. وقتی لیتراکن به‌عنوان یک پوشش کف به کار می‌رود، یکی دیگر از شگفتی‌های نهان خود را آشکار می‌سازد. از طلوع آفتاب و در طول روز که نور به آن می‌تابد مانند یک بتن معمولی به نظر می‌رسد و هنگام غروب نیز بلوک‌های کف در رنگ‌های منعکس شده از نور به زیبایی شروع به درخشیدن می‌کند.

۲-۳ طراحی داخلی:

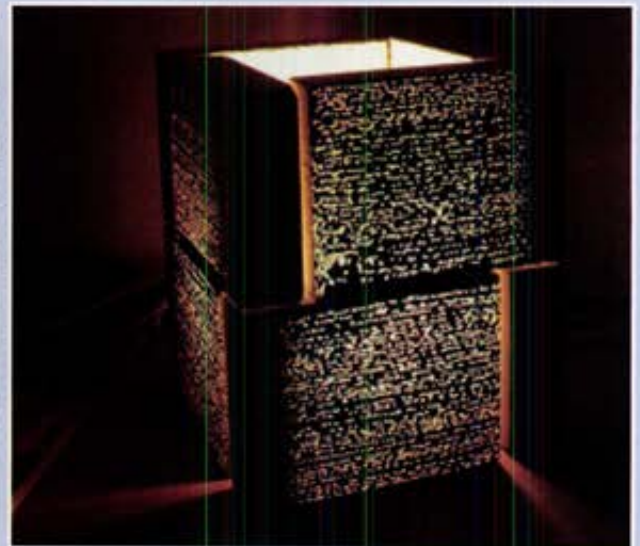
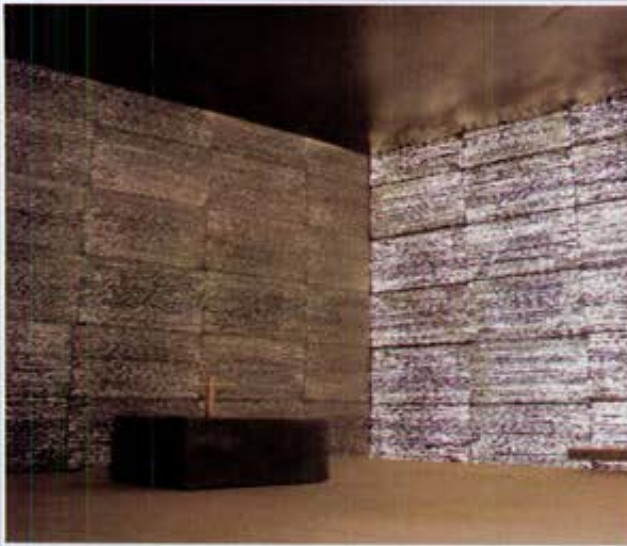
همچنین از این نوع بتن عبور دهنده نور می‌توان برای روکش دیوارها در طراحی داخلی استفاده کرد به‌صورتی که از پشت نورپردازی شده باشد و می‌توان از نورهای رنگی متنوع برای ایجاد حس فضایی موردنظر بهره برد. نورپردازی در معماری داخلی و ایجاد حس در یک فضا یک بحث مهم غیرقابل انکار است. لیتراکن در این زمینه به کمک معمار داخلی

می‌توان جذاب‌ترین کاربردها، استفاده از «لایتراکان» در پوشش کف‌ها و درخشش آن از پایین است. در طول روز این کف پوشی از جنس بتن معمولی به نظر می‌رسد و در هنگام غروب آفتاب بلوک‌های کف در رنگ‌های منعکس شده از نور غروب شروع به درخشش

۲-۲ پوشش کف:

می‌توان ضخیم‌تر یا باریک‌تر تولید کرد. همچنین چون با عبور نور ضخامت دیوار محسوس است، عاملی برای نشان دادن سنگینی و استحکام دیوار در مکان‌های خاص نیز خواهد بود و در عین حال به تشدید کنتراست بین نور و ماده می‌افزاید. راستای شرقی - غربی، بهترین حالت ممکن کاربری دیوارهای لیتراکنی را فراهم می‌کند تا اشعه آفتاب در زمان طلوع و غروب خورشید با راستای کمتر به دیوار بتابد و شدت نور بیشتری قابل مشاهده باشد.

اندازه و ترتیب فیبرها را در هر بلوک می‌توان تغییر داد و این ترتیب قرارگیری ممکن است کاملاً منظم یا کاملاً ارگانیک مانند مقطع چوب باشد.

بلوک‌ها:

دارای ضخامت: ۲۵ تا ۵۰۰ میلی‌متر
حداکثر عرض: ۶۰۰ میلی‌متر
حداکثر ارتفاع: ۳۰۰ میلی‌متر است.

۲-۶ لامپ لیتراکن

این جلوه باعث شد محصولی جتبی از لیتراکن ساخته شود (Letracube lamp) که همان لامپ‌های لیتراکن بود. در مرکز این بلاک‌ها منبع نور پیش‌بینی می‌شود که قابل استفاده به‌عنوان منبع روشنایی است. یکی از محصولات موفق لیتراکن در زمینه طراحی، لامپ لیترا

۲-۵ بلوک‌ها و مسلح کردن دیوار

در صورت نیاز به مسلح کردن این بتن شیارهایی در داخل آن تعبیه می‌شود. در حین ساختن دیوارها میلگردها بصورت عمودی یا افقی در این شیارها قرار می‌گیرد و فیبرهای اپتیکی به دلیل خاصیت انعطاف‌پذیری خود در اطراف میلگردها جمع می‌شود و به این ترتیب میلگردها دیده نمی‌شود. از این روش بصورت موفقیت‌آمیز در چند پروژه و طراحی نمایشگاه استفاده شده است. با توجه به رنگ خاکستری متداول بتن معمولی، لیتراکان دارای رنگ‌های متنوعی است و بافت سطوح بیرونی آن نیز می‌تواند متنوع باشد، به گونه‌ای که بلوک‌های متنوع در کنار هم قرار گیرد و یک سازه واحد را به وجود آورد.

۲-۴ کاربرد در معماری:

بتن ترانسپارانت برای مدت‌ها به‌عنوان یک آرزو برای معماران و طراحان مطرح بود و با تولید لیتراکان این آرزو به تحقق پیوست. کنتراست موجود در پشت ماده تجربه شگفت‌آوری را برای مدت طولانی در ذهن بیننده ایجاد می‌کند. در واقع با نوعی برخورد سورئالیستی محتوای درون با محیط پیرامون ارتباط می‌یابد و به این ترتیب بسیاری از هنرمندان تمایل به استفاده از این ماده در کارهای خود دارند. بطور کلی با پیشرفت‌های فناوری و آرایه خلاقیت طراحان و مجسمه‌سازان با ابزارهای مختلف، پتانسیل و قابلیت بتن توسط هنرمندان گوناگون در تمام جهان مورد استفاده قرار گرفته است.

بتن‌های نوین نظر اکثر دست اندرکاران پروژه‌های عظیم عمرانی را در جهان به خود معطوف سازد. [۶ و ۴]

منابع و مراجع:

- 1- <http://www.litracon.hu>
- 2- Gomez, Kevin, «Litracon shows concrete in new light.» Construction Contractor (Australia), Aug. 2005
- 3- Birch, Amanda (2005-03-18). "Material world". Building Design. Retrieved 2009-01-19.
- 4- www.designbuild-network.com/projects/litracon

۵ - بقایی کیا، مسعود، مقاله بتن شفاف، ۱۳۸۸

۶- مرکز تحقیقات بتن

<http://conrec.org>

که در اختیار داریم روبرو می‌کند و به ما یادآور می‌شود طراحی محیط‌های ساخته شده فقط به قلم و دفتر طراحان بستگی ندارد. در سال‌های اخیر تحول عظیمی در تکنولوژی بتن و پیدایش بتن‌های جدید صورت گرفته است. این تحولات به پیدایش بتن‌های با مقاومت بسیار زیاد، بتن‌های با نرمی بالا، بتن‌های با تسلیح‌کننده غیرفلزی، بتن با کارایی بسیار زیاد، بتن با سنگدانه‌های بازیافتی و بتن‌های ابداعی منجر شده است. باید اذعان کرد که نتایج تحقیقات سال‌های آخر قرن حاضر و ادامه آنها در قرن جدید می‌تواند نگرش تازه‌ای به بتن به عنوان یک ماده ساختمانی پرمصرف بدهد. این نتایج منجر خواهد شد تا دیدگاه بتن تنها به عنوان ماده‌ای با مقاومت فشاری خوب به کلی دگرگون شده و خواص جدید

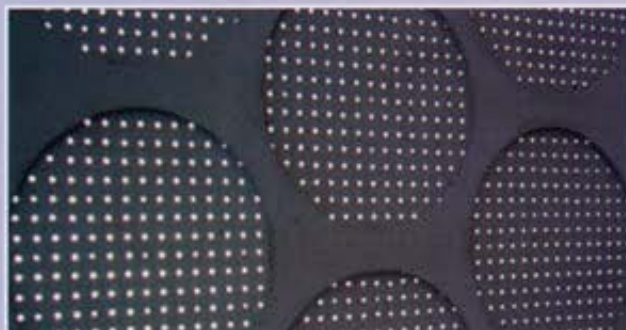
کیوب است که در آن بلوک‌ها با قرارگیری روی هم مکعبی را تشکیل می‌دهد که منبع نور در داخل آن قرار دارد و نور با عبور از بتن به بیرون ساطع می‌شود.

۲-۷ پی اکس ال لیتراکن

محصول دیگر این شرکت که با نام Litracon PXL شناخته می‌شود نگاهی نو به بتن دارد در عین حال که از فیبر نوری در آن بهره گرفته نشده اما همپنان به عنوان یک مصالح نیمه شفاف شناخته می‌شود و این از نگرش مخترع لیتراکن ناشی می‌شود که در فکر استفاده از خواص بصری بتن و در عین حال تامین نور بوده است. [۵ و ۳]

نتیجه‌گیری

شناخت مصالح جدید ما را با امکاناتی

دکل‌های چوی و شاین؛
اشباح سرزمین غول‌ها

کوچکی که در ساختار دکل‌های معمول برق به وجود آورده، اشکالی مجسمه مانند پدید آورد که در عین اینکه ساختاری کاملاً مقاوم دارد، از حیث

برق طراحی شده و طرحی شان به سال ۲۰۰۸ باز می‌گردد به علت شکل خاص آنها سرزمین غول‌ها (۲) نامگذاری شده است. این گروه توانسته است با تغییرات

معماران جوی و شاین (۱) به خاطر یکی از طرح‌های خلاقانه خود برنده جایزه معماری بوستون سوسایتی شده‌اند. نام این پروژه که برای خطوط پرفشار

1. choi & shine architects
2. the land of giants

دست‌ها و سر این تیرهای فیگوراتیو در ترکیب با جانمایی مجدد عناصر اصلی بدن حول محورهای ایکس، وای و زد تنوعی غنی از بیان طراحانه را موجب شده است. این تیرهای برق را می‌توان بطور جفت کنار هم قرار داد. به نحوی که در یک جهت یا در جهت مخالف یکدیگر حرکت کند، رو به روی هم بایستند در چشم هم نگاه کنند، زانو بزنند و حین نزدیک شدن به شهر سرش

اجرای این نوع دکل‌ها هم تفاوت زیادی با دکل‌های معمول ندارد، زیرا این دکل‌ها مانند بدن‌هایی است که دست و پا و سر آنها به صورت پیش ساخته تولید شده و تنها با تغییرات در نوع اتصال آنها، این اشکال به وجود آمده است. این تیرهای فیگوراتیو به واسطه بیان واضح و سرراستی که دارد در چیدمان‌های مختلف حس مکان را القا می‌کند. تغییرات نامحسوس در

تنوع هم دارای انواع مختلفی باشد و تبدیل به فیگرهای آیکنیک غالب بر منظر گردند. برای مثال در جاهایی که دکل‌ها در بالای از کوه یا جای مرتفع نصب می‌شود، از اشکالی استفاده شده که تداعی کننده‌ی کوهنورد است، یا حتی در جاهایی که برای مثال مقدار سیم‌های ارتباطی زیاد شده، شکل این دکل برای تحمل بهتر بار اضافی مانند یک فرد زانو زده شده است. هزینه‌ی

طراحی آموزشی دهد.
 * توماس شاین نیز فارغ التحصیل
 دانشگاه ییل در رشته معماری
 است. وی طراحی، طراحی فری هند
 و تکنیک‌های طراحی دیجیتال
 را در دانشگاه سافولک آموزش
 می‌دهد.

فرمی را ممکن خواهد ساخت.

* خانم جین چوی مدرک کارشناسی
 ارشد معماری خود را از دانشگاه
 ییل امریکا دریافت کرد. وی صاحب
 یک شرکت طراحی در سنول کره
 جنوبی است و در دانشگاه سافولک،

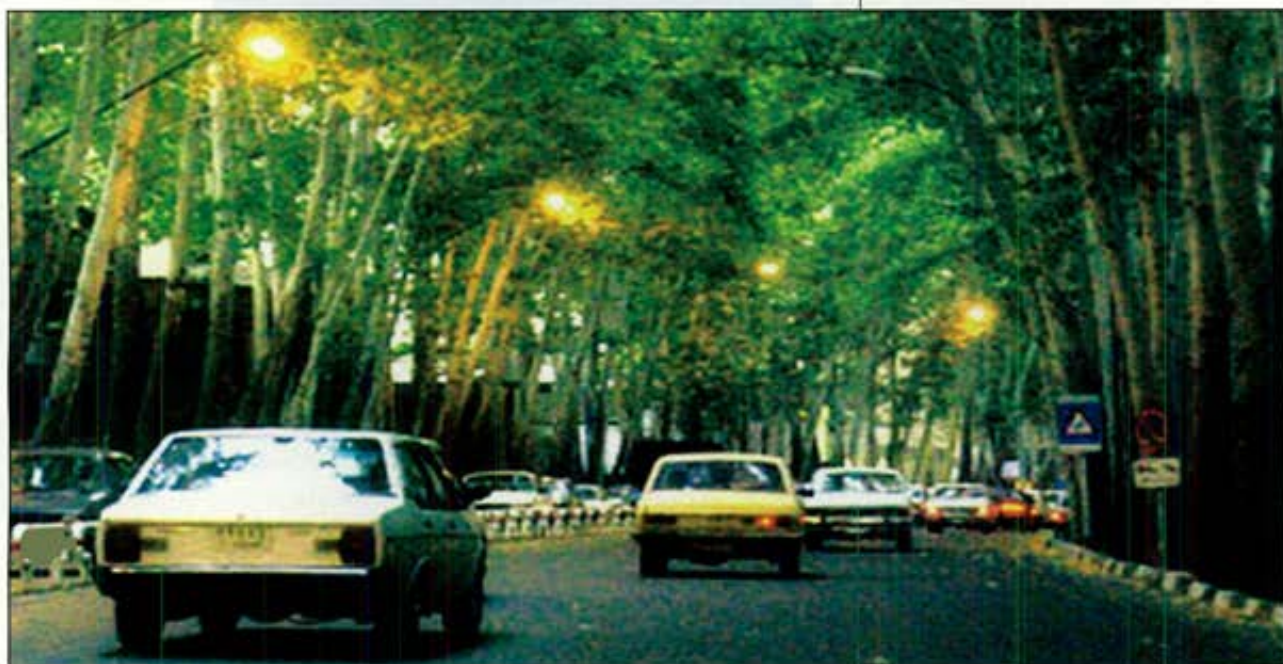
را خم کند. به رغم گستره عظیمی از
 فرم‌های ممکن، هر تیر فیگوراتیو از
 عناصر اصلی مشابهی ساخته شده
 است، بست‌های از پیش مونتاژ شده‌ای
 نیز این قسمت‌ها را به هم متصل می
 سازد و این مکانیسم تولید تیرها در
 ارتفاع‌های مختلف و گونه‌های متفاوت

الگویی که از ایران به اروپا رفت کاشت درخت در حاشیه خیابان

شهرزاد شیرازی

اگر نگاه کنیم همیشه حوضی بوده که دور تا دور آن گلدان نگهداری می‌شده یا در ماسوله، گلدان‌های گل پشت پنجره‌ها چشم‌نواز است.»

تفاوت دیدگاه و تفاوت اقلیم

از کشورهای حاشیه استوا که بگذریم، شاید جایی در جهان به اندازه اروپا سبز نباشد. آب فراوان و نامحدود و شهرهایی که میان جنگل‌ها پراکنده‌اند، موجب شده دیدگاه آنها با ما ایرانی‌ها که اقلیمی گرم و خشک داشته‌ایم و البته کارکرد فضای سبز، به کل متفاوت باشد. «شریعتی» می‌گوید: «ما در اقلیم گرم و خشک بوده‌ایم و طبیعتاً آب برای ما نقش تعیین‌کننده‌ای داشته است. آنها اما فضای مرطوبی داشته‌اند و به تبع آن فضای سبز طبیعی، در ایران اما با سختی و مرارت فضای سبز ایجاد می‌کرده‌ایم، هر چند در ایران از گذشته‌های دور باغ‌ها و باغ‌راه‌ها وجود داشته، به این معنا که اگر در مسیری آب عبور می‌کرده در اطراف آن حتماً درختانی کاشته می‌شده. حتی برخی اعتقاد دارند کاشت درختان در حاشیه خیابان‌ها از

سبز عمومی و شهری، بیشتر و بیشتر می‌شود. آنها که تخصص دارند، فضای سبز را از دو دیدگاه بررسی می‌کنند؛ فضای سبز کلان که همان فضای سبز بیرون از خانه‌هاست و فضای سبز خرد که داخل خانه‌ها را شامل می‌شود. اما با وجودی که تصور عام در میان بیشتر ما این است که فضای سبز یعنی همین جدول‌کشی‌ها و سبزه‌کاری‌ها که می‌بینیم، در زندگی مدرن به وجود آمده است کارشناسان این حوزه دیدگاه دیگری دارند. «محمد مهدی شریعتی» از کارشناسان فضای سبز در این باره می‌گوید: «فضای سبز از دیرباز در کشور ما وجود داشته است. این‌طور نیست که ساخت باغ و بوستان در شرایط کنونی و در جامعه مدرن به وجود آمده باشد، بلکه باغ و پردیس‌های ایرانی از روزگاران پیشین وجود داشته‌اند. از طرف دیگر ما در فرهنگ بعد از اسلام هم به توسعه و نگهداری باغ‌ها اهمیت زیادی داده‌ایم. همین‌طور در داخل منازل در ایران همواره فضای سبز نگهداری می‌شده است. شکل انتزاعی باغ و بوستان در قالی‌های ما نیز وجود داشته و خانه‌ای نبوده که از این قالی‌ها خالی بوده باشد. در شهرهای کویری

از فضای سبز ایرانی که صحبت می‌شود، ذهن به شتاب می‌رود روی نگاره‌هایی که در آنها باغ ایرانی و سرو چشم را نوازش می‌داد. از مینیاتورها که بیرون بیاییم، عده‌ای می‌گویند درختکاری در حاشیه خیابان‌ها اول بار در ایران انجام شد و بعد به اروپا رفت و دست آخر به ایران بازگشت یا اینکه ایده باغ‌های معلق بابل که از عجایب هفتگانه جهان هستند، از ایران گرفته شده است. حالا این روزها در شهرهای ایران، فضای سبز در حاشیه بزرگراه‌ها، خیابان‌ها و برج‌های سر به فلک کشیده از مسیر توسعه شتابناک شهر جا مانده است. حالا نمی‌توان باغی داشت که بشود پردیس ایرانی و بعد در میان اعراب بشود فردوس و در میان اروپاییان بشود پارادایز. کمتر کسی می‌داند و ما هم تا پیش از نوشتن این مطلب نمی‌دانستیم که ما در گذشته در طراحی فضای سبز پیشرو بوده‌ایم و حالا همه داشته‌هایمان محدود می‌شود به الگوهایی که از این طرف و آن طرف گرفته‌ایم و دریغ از یک طراحی جسورانه و هوشمندانه. حالا خیلی چیزها تغییر کرده و می‌کند و با تغییر نیازها در این مسیر نیازها به فضای سبز بویژه فضای

ایران آغاز شده و به اروپا رفته و دوباره به ایران بازگشته است. در هر حال فضای سبز با ایران و ایرانی عجین بوده است. اما این روزها که تهران زمین چندان ندارد، برای سبز کردن و ناچار، حاشیه بزرگراه‌های تهران به سبزی مزین می‌شود. باید دید این سبزی از کجا آمده و به چه قیمتی؟ «علیرضا زارع» متخصص جنگل‌شناس در این باره معتقد است: «دوباره خانه‌های سنتی و قدیمی در شهرهای ایران پوشیده از چسبک بوده است. تفاوت آن البته با فضای سبز عمودی فعلی در این بوده که این چسبک‌ها که عموماً پیچک بوده‌اند در پاییز و زمستان سبز نبوده‌اند اما فضای سبز عمودی فعلی در شهرها طوری طراحی شده که در فصول سرد نیز سبز است. در گذشته بیشتر فضای سبز موجود در شهرهای ایران باغ‌های ایرشانی بوده که آنها هم معمولاً برای استفاده عموم باز نبوده است. فضای سبز فعلی شهرها در ایران از روی الگوهای اروپایی الگوبرداری شده است اما این الگوها احتمالاً تنها در شمال ایران می‌تواند کارایی داشته باشد.»

«شریعی» اما به نظر می‌رسد چندان با فضاهای سبز عمودی در شهر موافق نیست: «دوباره‌های سبز متعلق به ایران نیست و به اروپا تعلق دارد. آنجا هم هوای مرطوب وجود دارد و این خود زمینه ایجاد دیواری سبز با هزینه کم را فراهم می‌کند. اما ما در ایران باید با هزینه‌های سرسام‌آور این اقدام را انجام دهیم. این در حالی است که نیاز کنونی جامعه ما به فضاهای اجتماعی است. ما به فضایی سبز برای تبادل نیازهای اجتماعی نیازمندیم.»

در ایجاد فضای سبز، تنها اکسیژن مدنظر نیست بلکه یکی از کمبودهای حال حاضر ما، برخورداری اجتماعی است. در ساختمانی اگر دیوارها را سبز کنیم، شاید غیر از زیبایی و اکسیژن چیز قابل توجه دیگری نداشته باشد اما اگر پشت‌بام را سبز کنیم، فضایی برای معاشرت همسایه‌ها با هم فراهم می‌شود. این است که یکی از کارکردهای مهم فضای سبز، تحرک‌های اجتماعی و برخوردهای اجتماعی است. «این باغ‌ها، همان چیزی است که «زارع» نیز به آن اشاره می‌کند و البته دیدگاه او بیشتر زیست‌محیطی است تا اجتماعی: «ما در حال حاضر برای ایجاد فضای سبز زمین کافی در اختیار نداریم. این است که الگوهای فضای سبز جدید، عمودی و باغ‌بام هستند. باغ‌بام‌ها می‌توانند جزایر گرمایی را که به دلیل استفاده از آسفالت در پشت‌بام‌ها تشکیل

می‌شود، کاهش دهند. ایجاد باغ‌بام می‌تواند تبادل گرمایی آخرین طبقه ساختمان را با محیط اطراف به حداقل برساند.» زارع در مورد فضاهای سبز عمودی نیز می‌گوید: «در مورد فضای سبز عمودی باید بگویم این کار مفید و موثری است که در شهر تهران انجام شده است. بر اساس وضع قوانین شهرسازی قرار است امتیازاتی به مالکان ساختمان‌هایی که می‌خواهند فضای سبز عمودی و باغ‌بام ایجاد کنند واگذار شود. آمریکا و اروپا روی فضای سبز عمودی خوب کار کرده‌اند. در حال حاضر بحث کاهش مصرف انرژی مطرح است. برای مثال در کشور آمریکا شرکت‌های برق، خصوصی هستند و به دنبال حداقل مصرف، یکی از عواملی که موجب کاهش تبادل گرمایی ساختمان با فضای بیرون می‌شود، فضای سبز دوباره ساختمان است که این خود موجب کاهش مصرف انرژی است.»

لبخند در فضای سبز، نیاز امروز

به اعتقاد شریعی، یکی از تفاوت‌های الگوهای فضای سبز در ایران و اروپا این است که اروپایی‌ها اساساً نیازی به سایه نداشته و ندارند. او در حالی که می‌گوید نقش فضای سبز بالاتر از ایجاد اکسیژن و در واقع نقشی اجتماعی است و چیزی که ما به آن نیاز داریم، لبخند است و این لبخند در فضای سبز به وجود می‌آید، در مقایسه‌ای اجمالی میان گذشته و حال می‌گوید: «ما در گذشته نیاز به فضای اجتماعی داشته‌ایم که به راحتی با رسیدن به سرچشمه‌ای و جویباری به دست می‌آمده است. در گذشته باغ‌آشپزخانه‌هایی داشته‌ایم که عبارت بوده از زمینی سبز که در آن جدا از گل و گیاه، سبزیجات مورد استفاده در آشپزخانه هم کشت می‌شده، پنجره آشپزخانه به آن باز می‌شده و بچه‌ها در آن بازی می‌کرده‌اند. چنین چیزی را به میزان خیلی کم هنوز هم می‌توان در شمال دید.» امروز اما فاصله‌ها تا سرچشمه زیاد شده و برای رفتن تا سرسبزی باید ۷، ۸ ساعتی در ترافیک چالوس و هراز و فیروزکوه معطل ماند. این است که او معتقد است برای داشتن فضای سبزی که بتواند نیاز این روزها را پاسخ گوید، طراحی توانمند و جسور مورد نیاز است: «چیزی که ما در حال حاضر در زمینه فضای سبز به آن نیاز داریم، طراحی جسور و توانمندند. این طراحی فضای سبزی که این روزها در شهر

مشاهده می‌شود، حتی به اندازه عمر طراحی هم ماندگار نیست. فضای سبزی پایدار است که بتواند باغ گلشن و باغ جمشیدیه را ایجاد کند. طراحی‌ای که داخل آن برانگیختگی وجود داشته باشد در غیر این صورت این جدول‌کشی‌ها و سبز کردن‌ها هیچ ماندگاری ندارند.» به اعتقاد او تفاوت فضای سبز حال حاضر ما و برای مثال اروپا در این است که اساساً در اروپا، نهاد تازه‌ای به نهادهای سنتی موجود مانند دین و خانواده افزوده شده است. این نهاد، نهاد تفریح و تفرج است و چیزی که مسلم است این است که یک موضوع وقتی به عنوان نهاد مطرح می‌شود که نیاز اساسی بشر باشد. به وجود آمدن این نهاد نگرش‌ها را تغییر می‌دهد. در اروپا دیگر فضای سبز به شکل سنتی مطرح نیست بلکه جایی برای تفریح و تفرج مطرح است. آنها نیازی به افزودن فضای سبز ندارند در حالی که ما شاید به یک پارک نیاز داشته باشیم. این هم به این نکته بازمی‌گردد که شهرهای آنها درون جنگل‌ها واقع شده است اما ما از جنگل تنها لکه‌هایی می‌بینیم. «زارع» هم معتقد است: ما برای داشتن فضاهایی همیشه سبز مانند اروپا، مشکلاتی داریم بنابراین تفاوت ما با آنها این است که آنها می‌توانند به راحتی از چمن استفاده کنند اما نیاز فراوان چمن به آب آن را برای اقلیم خشک ایران نامناسب می‌کند: «مشکل اساسی در مورد چمن آن است که نه تنها در تابستان باید آبیاری زیادی شود بلکه در ماه‌های سرد سال هم در تهران نیاز به آبیاری دارد. برای اقلیم تهران گیاهان بوته‌ای که ترجیحاً فضایی نباشند، مانند بوته‌های گل مناسب است. به هر حال تبخیر و تعرق در اقلیم ما زیاد است. بر همین اساس است که در شمال ایران می‌توان از الگوهای اروپایی استفاده کرد اما در باقی اقلیم‌ها با مشکل مواجه می‌شود. البته برای مثال در کشورهای مانند امارات متحده عربی با صرف هزینه بالا اقدام به ایجاد فضای سبز همیشه سبز کرده‌اند اما از سوی دیگر این هزینه با جذب توریست پوشش داده می‌شود اما در جایی که فضای سبز برای شهروندان ایجاد می‌شود و بازدهی اقتصادی ندارد، باید با هزینه کم و پوشش بالا ایجاد شود.»

منبع: روزنامه شرق - ۵ دی ۱۳۸۹

چهاردهمین اجلاس هیات عمومی نظام مهندسی ساختمان در تهران

گزارش: محبوبه پور دوستار

وی در ادامه با اشاره به تلاش دولت در راستای حاکم کردن نگاه مهندسی بر تصمیمات و برنامه‌های خود، داشتن برنامه جامع را از ویژگی‌های بارز کار مهندسی در کشور دانست و با تاکید بر پیروی از الگوی ایرانی-اسلامی در ساخت و سازها تصریح کرد: ما نمی‌خواهیم در مسیر ساختن ایران و پس از ۳۰ سال تلاش و کوشش به جایگاه کنونی کشورهای غربی برسیم بلکه به دنبال رسیدن به یک جایگاه انسانی، اخلاقی و متعالی هستیم که در سایه آن جامعه‌ای با روابط انسانی مبتنی بر احترام، کرامت، اخلاق، سلامت، اعتماد، عدالت و کاهش فاصله طبقاتی داشته باشیم و در جامعه به جای شهروند درجه یک و دو، پاکی و امانت‌داری حاکم شود.

احمدی‌نژاد موضوع مسکن را یکی از

مهندسی که همان مواجهه با مشکلات و داشتن برنامه جامع برای حل آن است، بر اساس یک نقشه آغاز می‌شود و مهندس با نگاه مهندسی در برابر هیچ مشکلی متوقف نمی‌شود و برای هر مساله، پاسخی دارد که با اولویت‌بندی به رفع آنها می‌پردازد و اگر این نگاه در بخش‌های مختلف اداری کشور حاکم شود، مشکلی باقی نخواهد ماند.

رئیس جمهوری، نظام مهندسی ساختمان را همواره مددکار مردم در سازندگی معرفی کرد و با اشاره به اینکه کار مهندسی با کارهای دیگر متفاوت است زیرا همه اجزای آن باید در هماهنگی کامل با سایر اجزا باشد خاطر نشان کرد: عمران و آبادانی کشور با وجود بهترین نیروی انسانی، منابع طبیعی و شرایط آب و هوایی در کشور، نیازمند الگو و نقشه راه است که همان الگوی ایرانی-اسلامی است.

چهاردهمین اجلاس سالانه هیات عمومی سازمان نظام مهندسی ساختمان کشور با عنوان «ارتقای کارآمدی نظام مهندسی در سال جهاد اقتصادی» ۱۸ و ۱۹ تیرماه با حضور رئیس جمهوری، وزیر راه و شهرسازی، اعضای شورای مرکزی و اعضای هیات مدیره نظام مهندسی ساختمان استان‌ها و جمعی از نمایندگان مجلس شورای اسلامی در محل سالن اجلاس سران کشورهای اسلامی برگزار شد.

محمود احمدی‌نژاد در مراسم افتتاحیه این اجلاس که با هدف تنظیم چشم‌انداز و برنامه چند ساله نظام مهندسی ساختمان، تصویب بودجه سال ۹۰، بررسی وضعیت و مشکلات نظام مهندسی استان‌ها و ارائه گزارش عملکرد یکساله برگزار شد، واژه «نمی‌شود» را در نگاه مهندسی بی‌معنا توصیف کرد و گفت: نگاه

توسط رئیس شورای مرکزی ارایه شد. در بخش بعدی جلسه مهندس قربانی خزانه‌دار شورای مرکزی به ارایه ترازنامه مالی سال ۸۹ شورای مرکزی پرداخت که با رای اکثریت به تصویب رسید. در ادامه بودجه سال ۹۰ شورای مرکزی جهت بررسی و تصویب توسط مهندس قربانی ارایه و با وجود برخی مخالفت‌ها با اعمال اصلاحات به تصویب رسید.

در بخش دیگری از اجلاس چهاردهم جلسات گروه‌های تخصصی هفت‌گانه عمران، معماری، مکاتیک، برق، نقشه‌برداری، شهرسازی، ترافیک، روسای شورای انتظامی و بازرسان برگزار شد.

در روز دوم این اجلاس گزارش عملکرد نظام مهندسی ساختمان استان‌ها ارایه و حصول اطلاع از فعالیت‌ها، وضعیت و مشکلات نظام مهندسی استان‌ها و ارایه طریق توسط روسای سازمان‌ها صورت گرفت. همچنین در این روز جلسات کمیسیون‌های نه‌گانه شامل «روسای سازمان نظام مهندسی ساختمان استان‌ها»، «خدمات مهندسی، اشتغال و شموله‌نامه ماده ۲۳»، «ماده ۲۷»، «رفاهی و ورزش»، «آموزش، پژوهش و پروانه اشتغال»، «انتشارات و تنظیم روابط عمومی (داخلی و بین‌المللی)»، «حقوقی، لوائح و نظام پیشنهادها»، «ترژی» و «روسای نظام کاردانی ساختمان» برگزار شد.

در مراسم اختتامیه چهاردهمین اجلاس هیات عمومی سازمان نظام مهندسی ساختمان از برگزیدگان اولین المپاد فرهنگی - ورزشی نظام مهندسی و اعضای کمیته اجرایی اجلاس تجلیل شد. قطع‌نامه پایانی اجلاس نیز قرائت شد.

خارج از کشور و مشارکت مهندسان ایرانی در آن خبر داد و با اشاره به تحریم‌های غرب علیه ایران گفت: با وجود این مشکلات ما شاهد رشد علمی و عمرانی در بخش‌های مختلف کشور بوده و هستیم و این نشانه توان بالای فنی و مهندسی ایران است. وی در پایان بر حفظ اخلاق حرفه‌ای و وجدان کاری تأکید کرد.

گفتنی است در روز اول برگزاری اجلاس و پس از مراسم اختتامیه اعضای هیات ریسه متشکل از سید محسن معین رئیس سازمان نظام مهندسی ساختمان استان فارس به‌عنوان رئیس، علی فرخزاد رئیس سازمان نظام مهندسی ساختمان استان قزوین به‌عنوان نایب رئیس، سعید غفرانی رئیس سازمان نظام مهندسی ساختمان تهران به‌عنوان دبیر و حمید بدیعی رئیس سازمان نظام مهندسی ساختمان استان کرمان و رسول بیجار رئیس سازمان مهندسی ساختمان سیستان و بلوچستان به‌عنوان ناظران مستقر شدند. سپس گزارش عملکرد سالانه شورای مرکزی توسط مهندس فرج‌زاده‌ها، خط مشی عمومی و چشم‌انداز سازمان جهت بررسی و تصویب

دغدغه‌های مردم در ۵۰ سال گذشته دانست و با اشاره به مشکلات بلندمرتبه سازی و هزینه‌های بالای آن از قبیل حمل و نقل و تاسیسات، شیوه شهرسازی در کشور را نامناسب و دارای اشکال توصیف کرد و از بین رفتن باغشهرها در ۵۰ سال اخیر را عامل بروز مشکلات فراوان از نظر آلودگی هوا در کلان شهرها عنوان کرد.

وی از نهایایی شدن طرح جدید دولت برای حل ریشه‌های مشکل مسکن در آینده نزدیک خبر داد و بی‌ارزش کردن زمین و با ارزش کردن ساختمان را مهم‌ترین برنامه دولت در این زمینه دانست و گفت: این طرح به‌زودی نهایایی خواهد شد و مهندسان باید در این طرح همکاری کرده و الگوی مناسبی را برای بهبود وضعیت زندگی مردم ارایه دهند.

وی افزود: با توجه به اینکه هم اکنون ۲۰ میلیون خانواده ایرانی در کشور وجود دارد اگر به هر خانواده ۱۰۰۰ متر زمین با مجوز ساخت ۳ طبقه داده شود، ۲ میلیون هکتار می‌شود و بدون تردید با نگاه مهندسی و هزینه کمتر می‌توان این کار را انجام داد و این شدنی است.

رئیس جمهوری در پایان سخنان خود، مهندسان را به تلاش گسترده برای ساختن ایران و انجام فعالیت‌های بزرگ دعوت کرد و گفت: امسال حجم کارهای عمرانی تقریباً ۲ برابر می‌شود و مهندسان کشور می‌توانند حضور فعالی در این عرصه داشته باشند.

علی نیکزاد وزیر راه و شهرسازی نیز در این مراسم با اشاره به توانمندی مهندسان ایرانی برای اجرای پروژه‌های مختلف و صدور خدمات مهندسی از اجرای این طرح‌ها در

گفت و گو با جمعی از شرکت کنندگان در اجلاس چهاردهم هیات عمومی

این تشکل برای دولت عنوان کرد و حضور وی را برای پیشبرد اهداف و اجرای قانون نظام مهندسی راهگشا ذکر کرد.

رئیس کمیسیون لویح و حقوقی شورای مرکزی که در این اجلاس در جلسات گروه تخصصی عمران و کمیسیون روسای سازمان حضور دارد، بررسی نظرات رسیده از استان‌ها، پیرامون آیین‌نامه و شیوه‌نامه‌های حقوقی، پیگیری مصوبات گروه عمران و اطلاع‌رسانی به استان‌ها و تبادل تجربیات میان روسای سازمان استان‌ها در اجرای قانون و توفیق در رعایت مقررات ملی ساختمان را از جمله مسایل مورد بحث در اجلاس چهاردهم دانست و گفت: بهتر است از تشریفات اولیه مراسم کاسته شود و افتتاحیه به صورت مختصر و کوتاه‌تر برگزار شود تا فرصت بیشتری برای بحث و تبادل نظر در جلسات کمیسیون‌ها و کمیته‌های تخصصی وجود داشته باشد و در نهایت براساس برنامه‌های تدوین شده، قطعنامه پایانی صادر شود.

وی وجود دبیرخانه‌ای که پیگیر مصوبات

دبیر کمیسیون خدمات مهندسی و شیوه‌نامه ماده ۲۲ شورای مرکزی و عضو کمیته تخصصی عمران، حضور رئیس جمهوری را در این اجلاس، نشانه اهمیت بالای نظام مهندسی ساختمان برای بخش اجرایی کشور دانست و معضلات و مشکلات رشته عمران، اشتغال‌زایی مهندسان عمران و مسوولیت نظارت مهندسان عمران را از جمله مسایل مورد بررسی در کمیته تخصصی گروه عمران این اجلاس ذکر کرد.

غلامحسین عسگری رئیس سازمان نظام مهندسی ساختمان استان اصفهان که دهمین سال حضور در اجلاس هیات عمومی را تجربه می‌کند با اشاره به اینکه از قطعنامه‌های صادر شده در اجلاس هیات عمومی تاکنون دستاورد خاصی حاصل نشده اگر هم چیزی بوده حاصل پیگیری‌های پس از اجلاس بوده است، اجلاس چهاردهم را فرصتی مناسب برای شناساندن تشکل بزرگ نظام مهندسی ساختمان به مقامات اجرایی و قانون‌گذاری کشور دانست و حضور شخص اول اجرایی کشور را بیانگر اهمیت

در حاشیه برگزاری اجلاس چهاردهم که با حضور پرشور اعضای سازمان‌های نظام مهندسی ساختمان استان‌ها برگزار شد با تعدادی از شرکت کنندگان در خصوص نحوه برگزاری اجلاس، نقاط ضعف و قوت، دستاوردهای اجلاس و ... گفت و گو کرده‌ایم که حاصل آن در زیر آمده است.

جعفر هاشم‌زاده عضو هیات مدیره سازمان نظام مهندسی ساختمان استان آذربایجان غربی در گفت و گو با خبرنگار نشریه پیام نظام مهندسی با اشاره به اینکه اجلاس سالانه نظام مهندسی دستاوردهای خوبی داشته و نتایج مثبتی از تبادل اطلاعات و تجارب میان هیات مدیره‌ها و از طریق برگزاری کمیسیون‌ها و کمیته‌های تخصصی حاصل شده است، برگزاری اجلاس مذکور را از نظر قانونی ضروری دانست و تصریح کرد: در این اجلاس پیشنهادهای آرایه شده از سوی استان‌ها پیرامون آخرین مسایل مطرح شده، مورد بحث و بررسی قرار خواهد گرفت.

هیات عمومی باشد را ضروری دانست و گفت: دبیرخانه وجود داشته اما پیگیر مصوبات هیات عمومی نبوده است بلکه شورای مرکزی مصوبات مربوطه را از هیات عمومی یا هیات ریسه پیگیری می کرده است اما ضروری است که از این پس پیگیری‌ها به صورت تخصصی و با دقت و وسواس بیشتری صورت گیرد. عباس احمد آخوندی عضو هیات مدیره سازمان نظام مهندسی ساختمان استان تهران و از اعضای شورای رقابت، با اشاره به اینکه قطعاً در تجمع هیات مدیره‌ها، دستاوردها و نتایج خوبی به دست می‌آید، قطعنامه‌های پایانی اجلاس را اثرگذار توصیف کرد و گفت: به عنوان مثال در قطعنامه‌ای که در شیراز تصویب شد از رئیس مجلس شورای اسلامی درخواست شده بود که موضوع تقلیل هیات مدیره‌ها متوقف شود که موثر واقع شد. پیگیری مصوبات از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است زیرا کوتاهی در این زمینه موجب شده که بسیاری از مصوبات اجرا نشود.

وی تجدیدنظر در مورد مباحث مربوط به نحوه ارائه خدمات مهندسی و بحث و تبادل نظر درباره موضوعاتی همچون عدالت و مهندسی که کمتر مورد توجه قرار گرفته، حکمرانی خوب در نظام مهندسی که مغفول مانده و بازار مهندسی به عنوان یک بازار منصفانه (رعایت حقوق مهندس و مصرف کننده) را از جمله موضوعات مورد بحث در جلسات اجلاس چهاردهم ذکر کرد.

آخوندی فقدان اندیشه منسجم نسبت به روند مهندسی کشور را از جمله نقاط ضعف اجلاس سالانه نظام مهندسی ساختمان عنوان کرد و گفت: اجلاس به شدت به صورت بروکراتیک برگزار می‌شود و کمتر تم توسعه‌ای در آن دیده می‌شود تا بتوان براساس آن جتبه‌های توسعه‌ای نظام ساخت و ساز را پیگیری کرد. علاوه بر این عدم پیگیری مصوبات اجلاس، عدم شفافیت در چشم‌انداز مهندسی کشور، عدم وجود تئوری، فقدان چشم‌انداز و رویکرد مهندسی در سردمداران مهندسی کشور از دیگر نقاط ضعف نظام مهندسی ساختمان کشور است. چشم‌انداز محصول تعامل جامعه است و فرایند تدوین آن به اندازه متن آن مهم است و در این راستا نگاه دیوانسالارانه راه به جایی نخواهد برد.

ابوالفضل صومعلو معاون امور مسکن و ساختمان وزارت مسکن و شهرسازی وجود نظام مهندسی را باعث ایجاد ساختمان‌های مسکونی و عمومی عنوان کرد و از تعامل خوب وزارت مسکن و شهرسازی با سازمان نظام مهندسی ساختمان

خبر داد و گفت: البته ضعف‌هایی نیز وجود دارد که برگزاری اجلاس سالانه هیات عمومی فرصت خوبی برای طرح این نقاط ضعف و هم‌اندیشی برای رفع آنها به شمار می‌رود.

جابر نصیری یکی دیگر از اعضای هیات مدیره سازمان نظام مهندسی ساختمان استان تهران، عدم هماهنگی وزارت مسکن و شهرسازی و سازمان نظام مهندسی ساختمان را علت بروز بسیاری از مشکلات در عرصه ساخت و ساز دانست و بخش عمده مشکلات موجود را ناشی از عدم رعایت مقررات ملی ساختمان عنوان کرد و از بانک اطلاعاتی در حوزه ساخت و ساز، مصالح استاندارد، نیروی انسانی ماهر و مهندس ناظر توانمند به عنوان ابزار کار ساخت و ساز یاد کرد و از وضعیت نامناسب هر یک از این موارد ابراز تأسف کرد.

وی ضمن قبول برخی کاستی‌ها در نظارت و طراحی ساختمان، بخش عمده مشکلات این حوزه را ناشی از عدم اجرای قوانین عنوان کرد و ناظر را تنها به عنوان بخشی از این فرایند موثر دانست و بر لزوم همکاری نهادها و سازمان‌های ذیربط از جمله شهرداری، وزارت کار، نظام مهندسی، سازمان فنی و حرفه‌ای و مرکز تحقیقات ساختمان و مسکن به منظور ارتقای ساخت و ساز و کاهش تخریب بناهای جدید به دلیل فقدان کیفیت تأکید کرد.

نصیری با اشاره به انجام ۲۰ میلیون مترمربع تخریب نوسازی در تهران تصریح کرد: تخریب ساختمان با عمر ۱۰ سال یا کمتر اتفاق خوبی در ساخت و ساز کشور به حساب نمی‌آید و جلوگیری از اینگونه تخریب‌ها ضرورتی اجتناب‌ناپذیر است و از طریق تعامل ارگان‌های ذیربط و رفع مشکلات فنی، معماری و عملکردی می‌توان به این مهم دست یافت.

حمید بدیعی رئیس سازمان نظام مهندسی ساختمان استان کرمان نیز در گفت و گوی اختصاصی با خبرنگار نشریه پیام نظام مهندسی، حضور هیات مدیره استان‌های مختلف، ارتباط آنها با یکدیگر و انتقال تجربیات را موثرترین دستاورد اجلاس ذکر کرد و گفت: نبود کمیته ارزیابی اجرای مصوبات جلسات هیات عمومی یک نقطه ضعف محسوب می‌شود با این حال آثار فیزیکی و کیفی این مصوبات را می‌توان در استان‌ها مشاهده کرد.

وی از برنامه‌های مورد بررسی در کمیته عمران شورای مرکزی طی یکسال گذشته در مورد صلاحیت‌هایی که مهندسان عمران می‌توانند کسب کنند، سخن گفت و ژئوتکنیک و

مقاوم‌سازی را از مباحث عمده در این رابطه ذکر کرد و اظهار داشت: نتایج این بررسی‌ها در همایش قزوین و پس از آن در گردهمایی اصفهان تکمیل، جمع‌بندی و مصوب شد.

وی برگزاری جلسات اجلاس در دو روز را ناکافی و موجب خستگی شرکت کنندگان دانست و گفت: به نظر من بهتر است کمیسیون‌ها و کمیته‌ها یک هفته قبل از برگزاری اجلاس در استان‌های مختلف تشکیل شود و نتایج حاصل از این جلسات در اجلاس مطرح شده و به رای هیات عمومی گذاشته شود. این روش اصولی‌تر، کارشناسانه‌تر و اجرایی‌تر خواهد بود.

علی ترکاشوند نایب رئیس سازمان نظام مهندسی ساختمان استان تهران در رابطه با لزوم برگزاری اجلاس‌های هیات عمومی گفت: قانون وظایفی را بر دوش هیات عمومی گذاشته که یکی از آنها، استماع گزارش سالانه شورای مرکزی و دیگری تصویب خط‌مشی عمومی است. شورای مرکزی به تنهایی قادر نیست این خط‌مشی را تعیین یا تصویب کند. در این اجلاس‌ها، مشکلات کلیه استان‌ها مطرح و برای حل آنها راه‌های طریق می‌شود.

وی وجود هیات عمومی را بسیار مفید می‌داند و معتقد است که در تدوین برخی از ضوابط به وزارت مسکن و شهرسازی کمک می‌کند، در پروژه مسکن مهر که در سطح ملی است، می‌تواند در جهت ارتقای کیفیت ساخت با وزارت مسکن و شهرسازی همکاری کند. ترکاشوند در ادامه به همکاری با وزارت کار و امور اجتماعی و سازمان فنی و حرفه‌ای اشاره کرد و افزود: یکی از کارهای بسیار مهمی که در تهران بنا به دلایلی متوقف شد، تهیه شناسنامه فنی و ملکی برای ساختمان‌ها است که به دلیل همکاری با وزارت مسکن و شهرسازی به انجام خواهد رسید.

وی معتقد است که برخی سازمان‌ها در استان‌های خود با مشکلاتی مواجه هستند که به تنهایی قادر به رفع آن نیستند و هیات عمومی با حمایت اجتماعی از اعضای خود و دفاع از حیثیت و حقوق حقه آنها، می‌تواند در حل مشکلات کمک کند.

وی درباره مزایای این اجلاس برای سازمان استان تهران می‌گوید: مزایای خاصی برای سازمان خاصی وجود ندارد و برای کلیه استان‌ها یکسان است.

ترکاشوند در پایان حضور سازمان نظام مهندسی ساختمان استان تهران را در اجلاس چهاردهم بسیار فعال توصیف کرد.

قطعه‌نامه اجلاس چهاردهم هیات عمومی سازمان نظام مهندسی ساختمان

با عنایت به تأکید مقام معظم رهبری مبنی بر تقویت و کارآمد کردن نظام مهندسی و ابلاغ سیاست‌های کلی نظام در امور شهرسازی و مسکن لازم است شورای مرکزی نسبت به تدوین برنامه راهبردی و سند چشم‌انداز سازمان اقدام کند.

با توجه به تأکید ریاست محترم جمهور در سخنان افتتاحیه موارد ذیل که از بیانات ایشان است، مدنظر شورای محترم مرکزی قرار گرفته و نسبت به اجرایی کردن این بندها اقدام کند:

الف) شورای مرکزی آمادگی جهت همکاری با دولت محترم در خصوص حضور فعال در عرصه ارائه خدمات مهندسی هفتگانه به پروژه‌های عمرانی سطح کشور را پیگیری و اجرایی کند.

ب) ضرورت تجدید نظر اساسی در شهرسازی کشور، ضمن درخواست اصلاح و بازنگری مصوبه اخیر کمیسیون هم‌ارزی رشته شهرسازی و حفظ شأن و جایگاه موجود به عنوان الزامات و ضروریات تحقق اهداف مربوطه

پ) توجه به ارکان خانواده در طراحی خانه اسلامی - ایرانی
شرکت کنندگان در اجلاس با توجه به نیاز

سازمان‌های نظام مهندسی ساختمان، بر تأسیس پژوهشگاه یا پژوهشکده مهندسی ساختمان تأکید کردند.

شرکت کنندگان در اجلاس تأکید سریع بر خرید یا احداث ساختمان شورای مرکزی سازمان نظام مهندسی ساختمان کشور با کیفیت مناسب را دارند.

با توجه به تأکید بر سیاست‌های کلی نظام در امور مسکن مبنی بر تأمین مسکن گروه‌های کم‌درآمد، شرکت کنندگان در اجلاس ضمن تأکید و حمایت از این سیاست بر نظارت و اجرای قانون نظام مهندسی و کنترل ساختمان تأکید دارند.

جهت ایمن‌سازی و مقاوم‌سازی محیط‌های شهری کل کشور، شرکت کنندگان در اجلاس، بر اجرایی شدن نظامنامه بهسازی لرزه‌ای و ابلاغ آن از طرف مسئولان وزارت محترم راه و شهرسازی و وزارت کشور تأکید کردند.

پیرو قطعه‌نامه‌های اجلاس دوازدهم و سیزدهم هیات عمومی، شرکت کنندگان در اجلاس، شورای مرکزی را مکلف می‌کنند تا جهت اصلاح و بازگرداندن تعداد اعضای اصلی هیات مدیره مطابق مواد ۶۰ و ۶۱ آیین‌نامه اجرایی قانون نظام مهندسی

و کنترل ساختمان اقدام کند. به دلیل ضرورت بازنگری در تعرفه خدمات مهندسی رشته‌های هفتگانه و متناسب سازی آن با وظایف و مسوولیت‌های مهندسان و استقرار نظام عادلانه و غیر تبعیض‌آمیز ارائه خدمات در مهندسی ساختمان، شورای مرکزی در فراهم سازی تهیه و اجرای آن اهتمام لازم را معمول دارد.

اجرایی شدن تأمین پوشش‌های طرح جامع بیمه‌های فراگیر مهندسی که متضمن کلیه خدمات مربوط به اعضای سازمان نظام مهندسی ساختمان باشند، مورد تأکید و خواست حاضران است.

با توجه به اجرای موفقیت‌آمیز المپیاد ورزشی مهندسان در استان اصفهان، ضمن تشکر از شورای مرکزی استمرار سالانه این المپیاد ورزشی به صورت فراگیر در رشته‌های دیگر، همچنین جهت خواهران مهندس مورد تقاضا است.

به منظور اجرای صحیح و دقیق قانون نظام مهندسی و کنترل ساختمان و تعامل نهادهای دست‌اندرکار ساخت و ساز، تفاهم‌نامه‌ای بین وزارت راه و شهرسازی، وزارت کشور و سازمان نظام مهندسی

ساختمان برای تدوین روند همکاری در امر اجرای قانون منعقدشود.

شورای مرکزی مکلف است تا تعرفه خدمات مهندسی نقشه‌برداری - ترافیک و شهرسازی را حسب ماده ۱۱۷ آیین‌نامه نظام مهندسی تدوین و جهت ابلاغ به وزارت محترم راه و شهرسازی ارائه کند.

اجرای دقیق و کامل ماده ۴ قانون نظام مهندسی ساختمان در کلیه ساخت و سازها از جمله شهرهای جدید، شهرک‌های صنعتی، کشاورزی و ساخت و ساز روستایی توسط شورای مرکزی پیگیری و موانع آن مرتفع و ترتیبی معمول شود که اجرای قانون مذکور توسط کلیه مراجع صدور پروانه ساختمان از جمله بند ۲ ماده ۳۲ نصب‌العین شود.

تهیه مقررات ملی در زمینه ترافیک، نقشه‌برداری و شهرسازی و آیین‌نامه عارضه‌یابی در زمینه ترافیک ساختمان‌ها به عنوان یک نیاز ضروری مورد توجه قرار گیرد.

بازنگری شیوه‌نامه اجرایی مربوط به تفاهم‌نامه خدمات مهندسان برق در نظارت مربوطه به ویژه تعیین تعرفه خدمات آن به صورت مجزا از سایر خدمات مدنظر باشد. استفاده از ظرفیت‌های موجود شهرسازی و اجرایی کردن قانون جامع شهرسازی و الزامات عمومی شهرسازی و پیگیری نتایج اقدامات و عملکرد استان‌ها پیگیری شود.

نتایج آزمون‌های ورود به حرفه بررسی شده و از وزارتخانه‌های راه و شهرسازی و علوم و تحقیقات و فناوری درخواست شود که در برنامه‌ریزی‌های مربوطه با دعوت از سازمان نظام مهندسی ساختمان آن را ملاک عمل قرار دهند و همچنین در نظام برنامه‌ریزی و پذیرش ظرفیت دانشگاه‌ها و موسسات آموزش عالی هماهنگی لازم پیرامون اصلاح روند پذیرش دانشجویان و در نظر داشتن تعادل در ظرفیت رشته‌های تخصصی متناسب با نیاز جامعه در روش‌های ارتقاء کیفیت آموزشی صورت پذیرد.

نقد و بررسی شیوه‌نامه جدید ارتقای پایه مهندسان مورد توجه قرار گرفته و از وزارت راه و شهرسازی درخواست شود با حضور کنندگان سازمان نسبت به بازنگری و رفع

اشکالات آن اقدام کند.

استفاده از خدمات مهندسان کارشناس سازمان نظام مهندسی ساختمان (ماده ۲۷) به جای کارشناسان رسمی دادگستری در کلیه دستگاه‌های اجرایی و در امور مربوط به رشته‌های هفتگانه ساختمان پیگیری شود.

نظر به حمایت از بخش بازرسی فنی به عنوان یکی از صلاحیت‌های مندرج در ماده ۴ آیین‌نامه اجرایی قانون، اعطای این صلاحیت، همچنین در جهت جلوگیری از حوادث ساختمانی اعطای صلاحیت گودبرداری، ایمنی، آسانسور و تشکیل شرکت‌های ممیزی انرژی مدنظر قرار گرفته و در اسرع وقت پیگیری شود.

بر اجرای صحیح و کامل قانون موجود نظام مهندسی و کنترل ساختمان مصوب ۱۳۷۴ و ضوابط منبعث از آن و تفسیرهای دقیق و صحیح نسبت به آن تأکید شد.

برای ایجاد نظام جامع ساخت و ساز متشکل از نظام فنی و اجرایی کشور، ساخت و ساز شهری و نظام فنی روستایی و سایر ساخت و سازها پیگیری دقیق و سریع به انجام رسد.

تدوین و پیگیری تصویب، قانون مسوولیت‌های مهندسان ساختمان مدنظر قرار گیرد.

ایجاد نهاد حل اختلاف موضوع بند «ت» ماده ۱۱۴ آیین‌نامه اجرایی در شورای مرکزی جهت رسیدگی به اختلافات در استان‌ها به انجام رسد.

انتخاب بازرسان توسط هیات مدیره با اصلاح ضابطه مربوط، همزمان با انتخابات هیات مدیره صورت پذیرفته، مدت ماموریت‌های آنان به سه سال تغییر یابد و شرایط احراز سمت بازرسان نیز تدوین و در آیین‌نامه اجرایی قانون درج شود.

با توجه به آمادگی سازمان‌های استان‌ها در رعایت الزامات اجرای ساختمان توسط سازندگان، اجرای کامل این موضوع و انجام ساخت و ساز توسط اشخاص دارای صلاحیت (دارندگان پروانه اشتغال) به طور جد مورد تأکید و پیگیری قرار گیرد.

اقدام جدی شورای مرکزی به منظور ایجاد نظام واحد و جامع ساخت و ساز در کشور

متشکل از کلیه نظام‌های موجود، خواست مؤکد حاضران است.

برقراری تناسب تعداد اعضای هیات مدیره سازمان‌های استانی و شورای مرکزی با تعداد اعضای سازمان در رشته‌های هفتگانه و مسوولیت‌های متناظر هر رشته مورد بررسی و اقدام گیرد.

ارتقای کیفیت نشریه شمس و سایت سازمان و فراهم کردن زمینه‌های فعالیت امور بین‌الملل شورای مرکزی و فعالیت منسجم روابط عمومی سازمان‌ها و ارتقای فرهنگ عمومی مدنظر قرار گرفته و شورای مرکزی اقدامات لازم را در این مورد معمول دارد.

شورای مرکزی تدابیر لازم را در جهت انجام تخصصی خدمات مهندسی در بخش‌های مختلف توسط دارندگان صلاحیت‌های قانونی مربوط در رشته‌های هفتگانه معمول نموده اصلاح و ضوابط اجرایی مربوط به آن را به ویژه تبصره ۲ ماده ۱۲ آیین‌نامه را پیگیری کند.

اعضای هیات عمومی اجلاس از شورای مرکزی درخواست دارند نسبت به اجرایی کردن اهداف کلان چشم‌انداز نظام مهندسی ساختمان اقدام کنند.

تهیه فهرست‌های بازبینی (چک‌لیست‌های) مربوط به طرح‌های بالادست شهری در رشته معماری برای هماهنگی با رشته‌ها و تخصص‌های دیگر تهیه شود.

برنامه‌ریزی برای اجرای معماری با الگوی اسلامی - ایرانی خصوصاً در زمینه سیما و منظر شهری به عنوان اصل مهم در ارائه خدمات مهندسی ساختمان مورد توجه قرار گرفته و ترتیب لازم برای اجرای آن توسط شورای مرکزی معمول شود. همچنین صیانت آثار باهویت در بافت‌های شهری و روستایی در ارائه خدمات مهندسی به جد مورد توجه قرار گیرد تا در راستای نیل به اهداف کلان کشور در سال جهاد اقتصادی موجب حفظ ثروت‌های ملی معماری شود. هیات عمومی چهاردهم، انتخاب میزبان اجلاس پانزدهم را به شورای مرکزی سازمان برای برگزاری در تیرماه ۱۳۹۱ تفویض اختیار کرد.

اعضای شرکت کننده در اجلاس خواستار راه‌اندازی دبیرخانه دائمی اجلاس شدند.

دیدار از گروه صنعتی البرز

گزارش و عکس: سودابه قیصری

روز یکشنبه ۱۲ تیر ماه تعدادی از اعضای هیات مدیره و هیات ریسه گروه های تخصصی سازمان نظام مهندسی ساختمان استان تهران، همراه با سعید غفرانی رییس سازمان، از کارگاه های گروه صنعتی البرز دیدن کردند.

این گروه در بدو ورود، مورد استقبال مدیران ارشد گروه صنعتی البرز قرار گرفت.

پس از ورود مدعوین به کارخانه، در سالن کنفرانس شرکت البرز جلسه ای به اتفاق مدیران ارشد کارخانه برگزار شد که طی آن افشین احمدیان معاون بازرگانی شرکت البرز از حاضران تشکر و قدردانی کرد و در مورد توانمندی ها و فعالیت های شرکت سخنانی ابراز داشت. پس از وی، داوود سربابی قائم مقام مدیرعامل در مورد تنوع محصولات توضیح داد و سپس میهمانان برای بازدید از بخش های مختلف کارخانه به دو گروه تقسیم شدند.

صنایع روشنایی

گروه صنعتی البرز علاوه بر مشاوره، طراحی و ساخت پروژه ها، با همکاری یک شرکت آلمانی به راه اندازی سایت تولید چراغ های روشنایی اقدام کرده است و در حال حاضر محصولات این شرکت تحت نظارت مهندسان و مشاوران شرکت آلمانی تولید و به فروش می رسد.

البرز با بهره گیری از فناوری روز دنیا و با استفاده از پیشرفته ترین ماشین آلات اروپایی به تولید محصولات خود به منظور صادرات به کشور آلمان اقدام می کند.

اتاق نمایش، صنایع روشنایی

در ادامه از اتاق نمایش روشنایی بازدید به عمل آمد و رضا پورآذری در مورد انواع چراغ ها در تیپ های مختلف تجاری، اداری و تزئینی، همچنین مراحل تولید انبار قطعات و مواد، دستگاه های خم، پانچ CNC، خط رنگ و سایر ماشین آلات توضیح داد.

سالن UPVC

با ورود مهمانان به سالن UPVC حامد بزگرگی و محمد عارفی در مورد ساخت و مونتاژ درب و پنجره و کلیه ماشین آلات آن توضیحات لازم را ارائه نمودند و به سوالات فنی مطرح شده از سوی بازدید کنندگان پاسخ دادند.

سالن تزریق

در بازدید از این سالن محمدرضا بهزادی پور، معاون تحقیق و توسعه شرکت البرز در مورد نحوه کار دستگاه های تزریق، همچنین محصولات این واحد اعم از گاید پد، (مورد استفاده: ثابت کردن ریل های راه آهن) و سایر اتصالات سینی کابل توضیح داد.

سالن تولید داکت و سینی کابل

کلیه ی مراحل تولید محصولات این بخش (مواد اولیه، قالب، میکسر، خط های اکسترودر و بسته بندی) توسط مهدی سلوکی مدیر کیفیت و مرغوبیت کالا شرح داده شد و به سوالات مطرح شده از سوی بازدید کنندگان پاسخ داده شد.

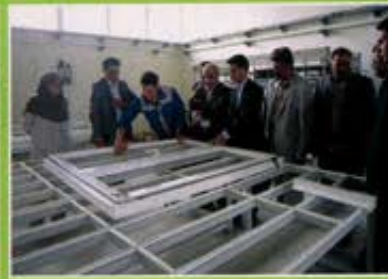

بازدید از انبارها

انبارهای مکانیزه شرکت از انبار مواد اولیه تا انبار محصول نهایی، بازدید و در مورد نحوه چیدمان و بارگیری مواد و محصولات در این انبار توضیحاتی ارائه شد.

در پایان بازدید، احمدیان معاون بازرگانی شرکت البرز طی سخنانی از کلیه میهمانان تشکر نموده و با اشاره به اهمیت و جایگاه سازمان نظام مهندسی ساختمان در ارزیابی چرخه تولید و کنترل کیفیت تولیدات، از آن مجموعه خواهان پشتیبانی همه جانبه در عرصه تولید و صنعت شد.

پس از آن رئیس سازمان نظام مهندسی ساختمان استان تهران، بازدید انجام شده را مثبت ارزیابی و اعلام کرد سازمان تلاش خواهد کرد در جهت توسعه ارتباط صنایع ساختمانی با مهندسان و حمایت از بخش خصوصی گام بردارد.

بزرگداشت روز معمار و جایزه معماری میرمیران

در خانه هنرمندان

اعتصام همچنین به برگزاری ششمین دوره مسابقه جایزه معماری میرمیران به صورت بین‌المللی اشاره کرد و افزود: قرار است دوره ششم این مسابقات با همکاری کشورهای اروپایی در سطح بین‌المللی برگزار شود و بزودی موضوع مسابقه و اعضای هیات داوران اعلام می‌شود.

در بخش دیگری از این مراسم، فریار جواهریان عضو هیات داوران جایزه معماری میرمیران، در مورد موضوع مسابقه "طبیعت سبز" گفت: حیرتانگیز است که در طول تاریخ، طبیعت و انسان همیشه با یکدیگر در تعامل بوده‌اند که در این زمینه دو نگرش "باغ ایرانی" و "باغ ژاپنی" وجود دارد.

وی افزود: در نگرش باغ ژاپنی، طراح به ستایش طبیعت می‌پردازد و آن را مورد تفسیر و بازسازی قرار می‌دهد. در واقع یک طراح باغ ژاپنی مینیاتور است طبیعت است.

میرمیران برای دستیابی به اهداف متعالی هادی میرمیران، فعالیت‌های پژوهشی، فرهنگی و اجتماعی خود را آغاز کرده است، در مورد اقدامات بنیاد گفت: این بنیاد در اولین قدم نسبت به برگزاری مسابقات معماری با موضوعات عناصر طبیعی اقدام کرد و امروز پنجمین دوره آن در حال برگزاری است. در این زمینه در دوره نخست، مسابقه به شش نفر از قبول شدگان کنکور آزاد و دولتی معطوف بود و در دوره دوم به فارغ‌التحصیلان با بهترین پایان‌نامه‌ها که دارای ابتکار بودند اختصاص داشت. همچنین در دوره‌های بعدی، شورای سیاست‌گذاری مسابقات تصمیم گرفت معماری را درباره با عناصر طبیعی به مسابقه بگذارد که در دوره سوم موضوع "نور و معماری"، در دوره چهارم موضوع "آب و معماری" و در دوره پنجم موضوع "معماری و طبیعت سبز" مطرح شد و مورد توجه قرار گرفت.

مراسم روز معمار و پنجمین دوره جوایز معماری میرمیران همزمان با بزرگداشت مرحوم سیدهادی میرمیران با حضور هیات داوران، پیشکسوتان معماری و جمعی از دانشجویان رشته معماری ۴ اردیبهشت ماه در محل خانه هنرمندان برگزار شد.

در ابتدای این مراسم پیام علی نیکزاد وزیر مسکن و شهرسازی قرائت شد. سپس دکتر ایرج اعتصام رییس بنیاد معماری میرمیران ضمن زنده نگه داشتن یاد و خاطره مرحوم میرمیران اظهار داشت: مرحوم میرمیران از زمان آشنایی معماری ایرانی با معماری مدرن جزء اولین افرادی بود که به معماری مدرن ایرانی توجه خاص نشان داد و نسبت به مساله بنیاد پژوهشی معماری و جوانان پر انرژی و با استعداد این رشته اعتقاد و اهمیت ویژه‌ای قابل بود.

وی در ادامه با اشاره به اینکه بنیاد معماری

جایزه معماری میرمیران معرفی شدند و رتبه اول این مسابقه به طرح مشترک محسن کاظمیان فرد و مهبران عرفاتیان، رتبه دوم به طرح مشترک نادر نیک گفتار و رضا عباس پور" و رتبه سوم نیز به صورت مشترک به طرح مشترک هدیه درمان و سینتیا ناگی و طرح سروش الهی تعلق گرفت.

گفتنی است همزمان با برگزاری این مراسم، آثار منتخب پنجمین دوره جایزه معماری میرمیران با موضوع "معماری و طبیعت" در نگارخانه میرمیران و آثار منتخب چهارمین دوره جایزه معماری میرمیران با موضوع "معماری و آب" در نگارخانه غلامحسین نامی به نمایش گذاشته شد.

ایران نمونه‌های فراوانی از معماری پایدار وجود دارد، گفت: در این مورد بسیاری از خانه‌های قدیمی که متناسب و سازگار با طبیعت ساخته شده و همچنان نیز محفوظ است.

دکتر داراب دینا، عضو هیات داوران نیز آثار ارسالی این دوره را بسیار حرفه‌ای توصیف کرد و گفت: این نوع مسابقات در کشورهای اروپایی نیز برگزار می‌شود اما تفاوت برگزاری آن در ایران و اروپا در این است که در مسابقات اروپایی روح و عرفان در آثار دیده نمی‌شود و فقط یک طرح اقتصادی است، اما در آثار مسابقات داخلی، اعتقادات مذهبی و روح ایرانی موج می‌زند.

در پایان این مراسم برگزیدگان پنجمین دوره

عضو هیات داوران جایزه معماری میرمیران، با اشاره به اینکه در نگرش باغ ایرانی، هدف رام کردن طبیعت به منظور نظم دادن به آن است که موجب تسلط انسان بر طبیعت است، افزود: البته در این نگرش خط خشونت نیز پدید می‌آید که متناسفانه منجر به نابودی تدریجی طبیعت می‌شود.

وی در ادامه ضمن اشاره به مفهوم معماری پایدار تصریح کرد: در این دو نگرش ما باید به دنبال معماری پایدار باشیم و در صورتی که طبیعت ادامه حیات معماری را تضمین کند، با طبیعت رابطه نزدیک برقرار کند و به آن آسیب نرساند، معماری پایدار است.

جوهریان با اشاره به اینکه در معماری گذشته

در اولین دوره المپیاد ورزشی سازمان های نظام مهندسی ساختمان استان های کشور در اصفهان تیم تیراندازی با تپانچه بادی استان تهران نایب قهرمان شد

رقابت های قهرمانی تیراندازی این دوره از مسابقات ۵ و ۶ تیرماه در دو رشته تپانچه و تفنگ بادی و با شرکت ۱۱ تیم برگزار شد و حضور برخی تیراندازان لیگ دسته اول کشور حساسیت و کیفیت مسابقات را دوچندان کرده بود. تیم سازمان نظام مهندسی ساختمان استان تهران متشکل از امید محمدی، محمد رسولزاده و رضا رضانی با ۷۷۱ امتیاز مقام دوم رشته تپانچه بادی را کسب کرد و نایب قهرمان شد. همچنین امید محمدی در بخش انفرادی تپانچه بادی موفق به کسب مقام دوم شد. تیم فوتسال سازمان استان نیز در این رقابت ها به رغم شایستگی و کسب ۲ برده، یک تساوی و یک باخت از دور مسابقات حذف شدند.

برگزاری سومین کنفرانس بین‌المللی گرمایش، سرمایش و تهویه مطبوع

سومین کنفرانس بین‌المللی گرمایش، سرمایش و تهویه مطبوع ۳ الی ۵ خرداد ماه با حضور استادان، صنعتگران، پژوهشگران و دست‌اندرکاران صنعت تاسیسات در هتل المپیک تهران برگزار شد.

سید مهدی هاشمی رییس سازمان نظام مهندسی ساختمان (کشور) در این کنفرانس، ضمن یادآوری تاثیر مثبت رعایت مقررات ملی ساختمان و نیروی بالقوه سازمان نظام مهندسی ساختمان بر ایمنی، بهداشت، بهره‌دهی مناسب، آسایش، صرفه اقتصادی و اجرا و کنترل ساختمان، از الزام کارفرمایان ساختمان‌سازی در به‌کارگیری مقررات ملی ساختمان در همه اجزای ساختمان از جمله گرمایش، سرمایش و تهویه مطبوع به‌عنوان مهم‌ترین رویکرد امسال که تحت عنوان سال جهاد اقتصادی

نامگذاری شده است، نام برد و تصریح کرد: الزامی شدن به‌کارگیری مبحث ۱۹ مقررات ملی ساختمان به‌تنهایی باعث ۳۰ تا ۴۰ درصد صرفه‌جویی در مصرف انرژی خواهد شد.

این کنفرانس در محورهای اصلی شامل روش‌های نوین طراحی سیستم‌های گرمایش، سرمایش و تهویه مطبوع، مقررات ملی ساختمان و استانداردهای ملی مرتبط با گرمایش، سرمایش و تهویه مطبوع، گرمایش، سرمایش و تهویه مطبوع صنعتی، فناوری‌های نوین در سیستم‌های گرمایش، سرمایش و تهویه مطبوع، سیستم‌های برودتی و تهویه مطبوع سازگار با محیط زیست، شرایط آسایش و کیفیت هوا در فضاهای بسته، بهینه‌سازی مصرف انرژی، ساختمان‌های با مصرف انرژی

پایین و صفر، کاربرد انرژی‌های تجدیدپذیر در تجهیزات گرمایش، سرمایش و تهویه مطبوع و تجربیات حرفه‌ای و صنعتی و با هدف ارائه اطلاعات، آموزش و تجربیات منطبق بر نیازهای ضروری حرفه‌ای و پژوهشی، شناسایی توانمندی‌ها و نقاط قوت صنایع تاسیسات ساختمانی کشور (صنعتی و دانشگاهی) به‌جامعه بین‌المللی و ایجاد بستری برای تعامل متخصصان غیرایرانی با مخاطبان داخلی به‌منظور تبادل دانش و تجربه برگزار شد.

گفتنی است بیش از ۱۴۰ عنوان مقاله از ایران و کشورهای ترکیه، هندوستان، امارات متحده عربی، آمریکا، الجزایر، پاکستان و نیوزیلند به دبیرخانه کنفرانس ارسال و از میان آن تعداد ۶۵ مقاله جهت ارائه برگزیده شد.

برگزاری دومین کنفرانس بین‌المللی معماری و سازه و سومین کنفرانس ملی سازه‌های فضاکار

دومین کنفرانس بین‌المللی معماری و سازه ۲۵ و ۲۶ اردیبهشت و سومین کنفرانس ملی سازه‌های فضاکار ۲۷ و ۲۸ اردیبهشت‌ماه سال جاری در پردیس هنرهای زیبا دانشگاه تهران برگزار شد.

رئیس سازمان نظام مهندسی ساختمان (کشور) در مراسم افتتاحیه دومین کنفرانس بین‌المللی معماری و سازه از ارایه الگوی ایرانی-اسلامی در حوزه معماری خبر داد و گفت: باید سبکی در معماری ایران پایه‌گذاری کنیم که ضمن حفظ ارزش‌ها، نیازهای روز دنیا نیز در آن لحاظ شود.

مسیر صحیح و اصولی است که با سرعت و کاهش هزینه‌ها همراه باشد و همه رشته‌های مهندسی باید به‌طور هماهنگ در این مسیر حرکت کنند و در این راستا مهندس معمار نقش اصلی و صمیمی را در هدایت این حرکت برعهده دارد.

هاشمی در پایان از طرح بحث امنیت جسمی و اعتمادسازی در سند چشم‌انداز توسعه خبر داد و بر اهمیت پرداختن به موضوع حفظ اصالت و فرهنگ ایرانی-اسلامی و ایجاد مدیریت بر تمامی ظرفیت‌های موجود

بعضی از استان‌های کشور نیز مسوولیت انجام آن را پذیرفته‌اند و به‌صورت پراکنده در سطح کشور در حال انجام است که امیدواریم با ساماندهی، حمایت و پشتیبانی آنها بتوانیم تا پایان سال، مبانی اصلی حوزه معماری و شهرسازی را تدوین کنیم.

وی ساخت و سازها و معماری را نماد اقتصاد، مدیریت ایمنی و زمان و نیز نماد فرهنگ و تاریخ در همه دنیا دانست و نماد را محصول فعالیت مهندس، تفکر و تعقل او عنوان کرد و افزود: محور کار مهندسی، حرکت در

سید مهدی هاشمی از سازه‌های فضاکار به‌عنوان بخشی از سازه‌های مهندسی که موجب انقلابی در صنعت ساختمان شده یاد کرد و ضمن ابراز خرسندی از دستیابی کشور به توان و ظرفیت لازم برای انجام اقدامات موثر در فعالیت‌های مهندسی و معماری، به سیاست‌های کلی نظام در زمینه معماری و شهرسازی که توسط مقام معظم رهبری ابلاغ شده است، اشاره کرد و گفت: این مساله در کمیسیون‌های مختلف سازمان نظام مهندسی ساختمان در حال پیگیری است.

تاکید کرد.

محمود گلابچی دبیر دومین کنفرانس بین‌المللی معماری و سازه و سومین کنفرانس ملی سازه‌های فضاکار در این مراسم، شهرسازی و معماری کشور را نیازمند الگوی معماری ایرانی-اسلامی عنوان کرد و شکل‌گیری حرکتی جدی و تازه در این حوزه را ضروری دانست و گفت: در طول یک قرن گذشته نیاز به درک متقابل و همکاری مشترک بین دو تخصص مهندسی و معماری در دنیا و در همه جوامع صنعتی و غیرصنعتی مورد توجه قرار گرفته است. و ما امروز برای احداث سالن‌های اجتماعات، مکان‌های آموزشی، عمومی و ورزشی نیازمند بکارگیری سازه‌ها و فضاهای تخصصی هستیم.

وی ارتقا و ساماندهی معماری ایرانی را نیازمند یک حرکت و نهضت دانست و ایران را کشوری با تاریخ درخشان و برخوردار از قابلیت‌های بالای معماری عنوان و گفت: با وجود این سابقه درخشان متأسفانه از اصل اولیه فاصله گرفته‌ایم و باید به خویشتن خویش بازگردیم. معماری و سازه دو حوزه هماهنگ کننده و مشترک هستند و چون معماران می‌توانند در مقاوم‌سازی نقش اصلی را ایفا کنند، لازم است در این امر با مهندسان هماهنگ شوند.

علی ترکاشوند نایب رییس سازمان نظام مهندسی ساختمان استان تهران و رییس شرکت توسعه و نگهداری اماکن ورزشی نیز در این مراسم از ساخت ۸ دهکده المپیک با معماری بومی در کشور در آینده خبر داد و پرداختن به زیرساخت‌ها را از مهم‌ترین محورهای توسعه کشور به‌ویژه در حوزه ورزش دانست و با اشاره به توجه ویژه به این مسأله در دولت نهم و دهم اظهار داشت: با تقویت زیرساخت‌ها می‌توانیم در عرصه‌های بین‌المللی رقابت کنیم. در گذشته سازه‌ها با مشکلاتی از قبیل هزینه بالا، پیچیدگی‌های اجرایی و استهلاک و هزینه نگهداری روبرو بودند که خوشبختانه با پیشرفت علوم سازه و توجه به سازه‌های فضاکار این مسایل تا حدودی رفع شده و شرکت توسعه و نگهداری اماکن ورزشی نیز به عنوان اصلی‌ترین مخاطب سازه‌های فضاکار، وارد عرصه جدیدی شده تا بتواند

از این سازه‌ها در ساخت ورزشگاه‌ها بهره گیرد.

ترکاشوند با اشاره به اینکه ساخت ۲۴۰ پروژه ورزشی و ۸ دهکده المپیک در دستور کار شرکت توسعه و نگهداری اماکن ورزشی قرار دارد یادآور شد با اعتباری که دولت امسال به سازمان تربیت بدنی اختصاص می‌دهد تا ۳ سال آینده همه پروژه‌ها تکمیل خواهد شد. وی ایران را از معدود کشورهای دانست که موفق به تهیه و ابلاغ آیین‌نامه سازه‌های فضاکار شده و ضمن تأکید بر تأثیر مثبت آن در دراز مدت در سازه‌ها و معماری کشور، تهیه این آیین‌نامه را اقدام بسیار بزرگی در راستای ارتقای جایگاه این نوع سازه‌ها در طرح‌های مهندسی کشور عنوان کرد و از ساخت نمونه‌های خوبی از ورزشگاه‌های کشور با سازه‌های فضاکار خبر داد.

فرهاد رهبر رییس دانشگاه تهران نیز ضمن انتقاد از دوگانگی موجود و عدم وجود سنخیت بین معماری کهن ایرانی و فرهنگ ایرانی گفت: با نگاهی به چهره شهر شاهد آن هستیم که همه سبک‌ها در کنار هم گرد آمده و این معضلی است که باید توسط سازمان نظام مهندسی ساختمان چاره‌ای برای آن بیندیشد.

وی با تأکید بر نظر اقتصاددانان، ساخت و ساز را موتور محرک هر نظام اقتصادی نامید و با اشاره به سال جهاد اقتصادی، توجه به ابعاد مدیریتی در انجام همه فعالیت‌های عمرانی در حوزه ساخت و ساز را ضروری دانست و تصریح کرد: دستاورد این همایش باید به‌منظور بررسی ارتقای کیفیت، مقاومت، کارایی و کارآمدی در ساخت و ساز مورد استفاده قرار گیرد تا در نهایت منجر به کاهش هزینه‌ها و سرعت بخشیدن به فعالیت‌های اجرایی شود.

رهبر با اشاره به ضرورت توجه به ویژگی‌های تاریخ و تمدن ایرانی و اندیشیدن متناسب با نیازهای جامعه و رفع چالش‌های موجود بر سر راه این نیازها، بر لزوم تهیه و تدوین سبک معماری ایرانی-اسلامی و ارایه آن به‌عنوان الگو به جهانیان تأکید کرد.

گفتنی است دومین کنفرانس بین‌المللی معماری و سازه و سومین کنفرانس ملی سازه‌های فضاکار با هدف ایجاد ارتباط علمی با دانشگاه‌ها و مراکز تخصصی ایران و جهان در زمینه معماری، سازه، تکنولوژی معماری

و فناوری‌های نوین، توسعه و ترویج دانش معماری و سازه‌های فضاکار، فراهم کردن بستر مناسب جهت ارایه نتایج تحقیقات مرتبط با معماری و سازه‌های فضاکار، بحث و تبادل نظر جهت گسترش فعالیت‌های تحقیقاتی، توسعه و ترویج مهارت‌های موردنیاز مدیران و متخصصان معماری و سازه‌های فضاکار و حول محورهایی همچون آموزش سازه در معماری، تأثیر متقابل سازه، فرم، عملکرد، تکنولوژی معماری و هویت فرهنگی، معماری دیجیتال و تأثیر آن بر روند طراحی سازه، سازه و معماری پایدار، فناوری‌های نوین ساختمانی و معماری ایران در آستانه هزاره سوم، ویژگی‌های معماری سازه‌های فضاکار، فرم‌شناسی در سازه‌های فضاکار، تأثیر متقابل فرم معماری و رفتار سازه‌ها، ویژگی‌های مصالح (اعضای سازه و پوشانه‌ها)، روش‌ها و فرآیندهای تولید، ساخت، نصب و اجرا و مدیریت کیفیت برگزار شد.

این کنفرانس‌ها با حضور مهندسان، طراحان، دانشجویان رشته معماری و اساتید و کارشناسان برجسته معماری و سازه داخلی و خارجی توسط دانشکده معماری و قطب علمی فناوری معماری دانشگاه تهران و با حمایت سازمان نظام مهندسی ساختمان (کشور) و سازمان نظام مهندسی ساختمان استان تهران، شهرداری و شورای اسلامی شهر تهران، جامعه مهندسان مشاور ایران، شرکت توسعه و نگهداری اماکن ورزشی، معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی و معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری و تعدادی از انجمن‌های علمی برپا شد.

برگزاری ۹ کارگاه تخصصی به زبان انگلیسی، ۵ کارگاه به زبان فارسی، نمایشگاه تخصصی معماری، سازه و سازه‌های فضاکار از دیگر برنامه‌های این گردهمایی بود.

همچنین در حاشیه برگزاری این دو کنفرانس، پنج مسابقه تخصصی با عناوین "طراحی مجموعه‌های نوین ورزشی"، "معماری الگوی سالن‌های ورزشی" هر دو با حمایت شرکت توسعه و نگهداری اماکن ورزشی، "فناوری برتر در معماری" با حمایت جامعه مهندسان مشاور ایران، "پایان‌نامه برتر دانشجویی" و "ساخت صدلی" برگزار شد و برگزیدگان این پنج مسابقه در مراسم اختتامیه معرفی و با اهدای جوایزی مورد تقدیر قرار گرفتند.

معرفی کتاب

*شیشه‌ی سازه‌ای
*دانشنامه شهرسازی
*اترزی خورشیدی

شیشه‌ی سازه‌ای

کتاب شیشه‌ی سازه‌ای نوشته پیتیر رایس و هیو داتن و ترجمه دکتر مهیار جاویدروزی در ۱۵۴ صفحه و تیراژ ۲۰۰۰ نسخه در سال ۱۳۸۸ توسط انتشارات دانشگاه شهید بهشتی منتشر شده است. این کتاب مشتمل بر پیشگفتار با عنوان "نما و مفهوم شفافیت" و چهار فصل با عناوین "شیشه و نقاط تکیه‌گاهی آن"، "سیستم تعلیق شیشه"، "خرپای کابلی" و "سازه و عملکرد کلی نمای شیشه‌ای" و به صورت مصور است.

دانشنامه شهرسازی

کتاب دانشنامه شهرسازی نوشته گراهام اشورت را مهندس پدram پورشکیبایی ترجمه کرده و از سوی انتشارات ستایش در سال ۱۳۸۶ به چاپ رسیده است. این کتاب در ۳۰۴ صفحه و تیراژ ۲۰۰۰ نسخه با هدف ارتقای آگاهی و دانش عمومی به ویژه گسترش و کاربرد دانش معماری و شهرسازی منتشر شده است.

اترزی خورشیدی

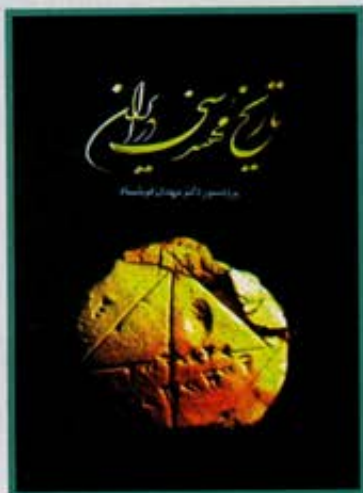
کتاب اترزی خورشیدی، زمین‌گرایی و سایر منابع اترزی پاک تالیف و ترجمه مهندس سید رضا رفیعی طباطبایی از سوی انتشارات آزاده در ۲۰۰۰ نسخه در سال ۱۳۸۹ چاپ شده است. این کتاب در ۴۳۰ صفحه و در ۱۲ فصل تنظیم شده است که عناوین این فصول عبارتند از: فصل اول: معرفی اترزی‌های تجدیدپذیر و موقعیت آنها / فصل دوم: اترزی خورشیدی، شناخت و کاربرد آن / فصل سوم: فصل چهارم: نمونه‌های آیگرمن‌های خورشیدی برای منازل / فصل پنجم: کاربرد صفحات خورشیدی برای تولید برق در ساختمان‌ها / فصل ششم: سامانه‌های خورشیدی غیرفعال فصل هفتم: اترزی زمین‌گرایی، شناخت و کاربرد آن / فصل هشتم: اترزی باد، شناخت و کاربرد آن فصل نهم: اترزی جزر و مد (امواج دریا) / فصل دهم: نیروگاه‌های ذخیره‌ای - رانشی فصل یازدهم: نمونه طرح‌ها و وضعیت تولید اترزی‌های پاک در ایران و سایر کشورها / فصل دوازدهم: گاهشماری، تعاریف و منابع کتاب

تاریخ مهندسی در ایران

کتاب تاریخ مهندسی در ایران به قلم پروفسور مهدی فرشاد توسط انتشارات میرماه در تیراز ۲۵۰۰ جلد و ۵۱۲ صفحه و به صورت مصور به چاپ رسیده است.

این کتاب شامل ۱۵ فصل با عناوین آغاز تمدن فنی در ایران، مواد و مصالح، ابزارها و ماشین‌ها، معماری و شهرسازی، راه‌ها و ارتباطات، آبیاری، آبرسانی، آبیاری و کشاورزی، پل‌ها و سدها، سفال‌سازی و بافندگی، فرم‌های ساختمانی، خط و اندازه، دانش‌های مهندسی، هنر در تاریخ مهندسی، مهندسان نامدار ایران قدیم، فهرست پدیده‌های فنی و مهندسی است و به قیمت ۲۵۰ هزار ریال عرضه شده است. آنچه نویسنده دانشمند این کتاب به آن پرداخته سرگذشت فن و مهندسی در ایران و سیر تکامل آن در طول هزاران سال است. وی کوشیده است تا با شرح اختراعات و اکتشاف‌ها و نوآوری‌های مهندسان ایرانی، نقش ارزنده تمدن ایران و ایرانیان را در پیشرفت دانش بشری در جهان به اثبات رسانده و بهره‌مندی دیگر ملل جهان از توانمندی‌های آن را بیان دارد.

پروفسور دکتر مهدی فرشاد

پروفسور دکتر مهدی فرشاد (متولد ۱۳۲۰ خورشیدی) دانش‌آموخته مهندسی عمران از دانشکده فنی دانشگاه تهران، فوق مهندسی از دانشگاه کلمبیا در نیویورک و دکترای مهندسی از دانشگاه استنفورد آمریکا است. او پس از دو دهه تصدی کرسی استادی دانشکده مهندسی دانشگاه شیراز، به سوییس مهاجرت کرد و در طی بیست سال اخیر با سمت استاد در انستیتوی فدرال آن کشور (ETH) به تدریس اشتغال دارد. وی همزمان در موسسه تحقیقاتی فدرال سوییس مربوط به پژوهش و آزمایش مواد و مصالح، موسوم به EMPA که مدتی نیز ریاست آن را به عهده داشت، به تحقیق و پژوهش مشغول است.

صورت بین‌المللی به زبان‌های فارسی، انگلیسی و آلمانی منتشر شده است بالغ بر ۲۵۰ عنوان بوده و نگارش افزون بر ۳۰ عنوان کتاب به زبان‌های فارسی و انگلیسی از دیگر فعالیت‌های ارزشمند و ماندگار وی به حساب می‌آید. نوشته‌های پروفسور فرشاد را می‌توان به سه گروه تخصصی در زمینه علوم مهندسی، تالیف میان‌رشته‌ای مرتبط با علوم مهندسی و کتب تاریخی، ادبی و فلسفی دسته‌بندی کرد. ساختمان‌های پوسته‌ای، پایداری سازه‌ها، علم و مهندسی مواد، مکانیک مواد، مکانیک مهندسی، ریاضیات مهندسی، مهندسی زیست و زوال سیستم‌های فنی، تاریخ مهندسی در ایران، تاریخ علم در ایران و نگرش سیستمی و عرفان ایران از زمره این آثارند.

استاد در طی این مدت به صورت دوره‌ای در بسیاری از دانشگاه‌های معتبر دیگر کشورهای جهان به تدریس پرداخته که از جمله آنها می‌توان به دو سال تدریس در دانشگاه تورنتو در کشور کانادا اشاره کرد. پروفسور فرشاد علاوه بر پرداختن به مباحث دانشگاهی، طراحی و هدایت پروژه‌های سازه‌ای پرشماری را در ایران و دیگر کشورها به انجام رسانده است. حضور او به عنوان متخصص برجسته در بسیاری از پروژه‌های توسعه مهندسی و سازمان‌های بین‌المللی استاندارد حایز اهمیت فراوان است. وی یکی از سه بنیانگذار اصلی فرهنگستان علوم در ایران بوده است. مقالات تحقیقاتی پروفسور فرشاد که به

تعرفه دستمزد کارشناسان رسمی دادگستری

مندرج در شماره ۱۹۲۲۷ روزنامه رسمی سال ۶۷ - دوازدهم اسفندماه ۱۳۸۹

در اجرای ماده ۲۹ قانون کارشناسان رسمی دادگستری مصوب ۱۳۸۱/۱/۱۸ مجلس شورای اسلامی، تعرفه مربوط به تعرفه دستمزد کارشناسان رسمی دادگستری، مصوب ۱۳۸۴/۵/۲۳ و اصلاحیه آن به شرح مواد آتی اصلاح می‌شود:

فصل اول - مقررات عمومی

ماده ۱- دستمزد کارشناسان پس از گزارش و اظهارنظر کارشناسی در حدود صلاحیت آنها از طرف اشخاص حقیقی یا حقوقی طبق مقررات این تعرفه محاسبه و پرداخت می‌گردد.

تبصره - منظور از کانون در این تعرفه، کانون کارشناسان رسمی دادگستری و منظور از مرکز، مرکز امور مشاوران حقوقی، وکلا و کارشناسان قوه قضائیه می‌باشد.

ماده ۲- مراجع قضائی، وزارتخانه‌ها، سازمان‌های دولتی و ارگانها و نهادهای و شهرداری‌ها و مؤسسات وابسته به آنها در تعیین دستمزد کارشناس مکلفند براساس مقررات این تعرفه عمل نمایند.

تبصره ۱- در مواردی که مرجع قضائی در پرونده‌های کیفری و حقوقی برای کشف جرم و تعیین علت و علل و مشخص نمودن واقعیت اقدام به تعیین کارشناس می‌نماید، تعیین دستمزد متناسب با کمیت و کیفیت کار با همان مرجع می‌باشد.

تبصره ۲- در صورت عدم استطاعت مالی متقاضی کارشناسی به تشخیص قاضی پرونده حق الزحمه کارشناسی تا میزان معینی حداکثر تا پنجاه درصد به وسیله دادگاه کاهش می‌یابد ولی به هر حال پرداخت هزینه‌ها یا وسیله اجرای قرار کارشناسی مانند ایاب و ذهاب و غیره به عهده متقاضی می‌باشد.

تبصره ۳- در مورد مناطق محروم و یا اشخاص حقیقی که استطاعت کافی ندارند حسب مورد به تشخیص قاضی پرونده، مرکز یا کانون مربوط حق الزحمه این تعرفه سی درصد کاهش می‌یابد.

تبصره ۴- هر کارشناس حداکثر موظف به ارائه ۳ مورد کارشناسی مجانی یا کاهش یافته در هر سال می‌باشد.

تبصره ۵- در صورت عدم استطاعت مالی متقاضی کارشناسی به تشخیص مرجع قضائی مربوط مراتب جهت معرفی کارشناس معاضدتی حسب مورد به مرکز یا کانون اعلام تا با توجه به تبصره ۴ کارشناس مربوط معرفی گردد.

ماده ۳- در کارشناسی‌ها چنانچه موضوع کارشناسی مربوط به جزئی از کل بوده ولی اظهارنظر کارشناسی مستلزم بررسی در کل کار مربوط باشد، دستمزد با پیشنهاد کارشناس و موافقت مقام ارجاع‌کننده بر مبنای کل کار انجام شده محاسبه و پرداخت خواهد شد.

ماده ۴- در مواردی که موضوع کارشناسی توسط چند نفر کارشناس رسمی از یک رشته کارشناسی انجام می‌شود، از دستمزد هر کارشناس سی درصد کسر می‌گردد.

ماده ۵ - کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی مکلفند در صورت درخواست کارشناس یا هیئت کارشناسی، دستمزد کارشناسی را طبق این تعرفه و در صورتی که قبلاً قابل برآورد نباشد، حسب مورد بطور علی‌الحساب به حساب مرکز یا کانون تودیع و قبض آن را در پرونده مربوط پیوست نمایند. در این صورت، کارشناسان رسمی مکلفند پس از تودیع دستمزد نسبت به انجام کارشناسی اقدام نمایند.

ماده ۶- در صورتی که کارشناس اقدام به کارشناسی نموده ولی به دلیلی که خارج از حیطه اختیار وی باشد اجرای کارشناسی منتفی گردد، محق دریافت بخشی از دستمزد متناسب با کارهای انجام شده و یا وقت صرف شده خواهد بود؛ به شرط اینکه از حداقل مقرر در این تعرفه کمتر نباشد. به علاوه، چنانچه در این رابطه به محل اجرای قرار کارشناسی مسافرت نموده باشد هزینه سفر، اقامت و فوق‌العاده روزانه وی بر مبنای ضوابط این تعرفه پرداخت می‌شود.

ماده ۷- در صورتی که اجرای قرار کارشناسی مستلزم عزیمت به خارج از حوزه فعالیت و محل اقامت کارشناس باشد، تامین وسیله ایاب و ذهاب و محل اقامت مناسب و غذا به عهده متقاضی بوده و علاوه بر دستمزد کارشناسی، فوق‌العاده ماموریت کارشناس برای هر روز مسافرت به مآخذ روزانه مبلغ ۲۵۰,۰۰۰ ریال برای داخل استان محل اقامت کارشناس و مبلغ ۴۰۰,۰۰۰ ریال برای ماموریت خارج از استان کارشناس پرداخت خواهد شد. چنانچه متقاضی از تامین وسیله ایاب و ذهاب و اقامت خودداری نماید و کارشناس برای انجام کارشناسی راساً و به هزینه خود نسبت به تهیه موارد فوق‌الذکر اقدام نماید علاوه بر دستمزد و فوق‌العاده ماموریت، هزینه‌های مربوط در وجه کارشناس پرداخت خواهد شد.

تبصره ۱- در صورتی که انجام کارشناسی مستلزم عزیمت به خارج از کشور باشد، انجام امور مربوط به رواید و پرداخت هزینه‌های مربوط اعم از عوارض خروج از کشور و تهیه بلیط هواپیما، هزینه اقامت و همچنین سایر هزینه‌های سفر و پرداخت فوق‌العاده روزانه هم‌ردیف مدیران کل به عهده متقاضی می‌باشد.

تبصره ۲- در صورتی که مبلغ مورد رسیدگی به ارز باشد، پس از تسعیر آن به ریال، براساس نرخ واریزنامه رسمی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران مطابق جدول رشته مربوط محاسبه خواهدگردید.

ماده ۸- دستمزد تامین دلیل با توجه به کمیت و کیفیت خدمات کارشناسی مورد نیاز از طرف مقام ارجاع‌کننده تعیین می‌شود و حداقل آن ۷۰۰ هزار ریال می‌باشد.

ماده ۹- هزینه انجام کلیه آزمایش‌ها و تهیه نمونه‌های لازم و گمانه‌زنی که طبق نظر کارشناس ضروری باشد، به عهده متقاضی است و در صورت اختلاف و ضرورت انجام اقدامات مذکور، حسب مورد نظر مرکز یا کانون مربوط معتبر است.

ماده ۱۰- در مواردی که برای بعضی از امور کارشناسی در این تعرفه دستمزد تعیین نشده باشد، دستمزد آن حسب مورد توسط مرجع قضایی، مرکز یا کانون مربوط تعیین می‌گردد، حداقل دستمزد ۷۰۰.۰۰۰ ریال خواهد بود.

ماده ۱۱- در مواردی که موضوع کارشناسی مربوط به سالهای قبل از تاریخ انجام کارشناسی باشد، دستمزد طبق قیمت روز براساس این تعرفه محاسبه و پرداخت خواهد شد.

ماده ۱۲- دستمزد ارزیابی‌ها برای کلیه رشته‌ها در هر مورد ارجاعی بشرح ذیل تعیین می‌گردد.

تا ۵۰.۰۰۰.۰۰۰ ریال مقطوعاً ۷۰۰.۰۰۰ ریال

از ۵۰ میلیون ریال تا ۱۵۰ میلیون ریال نسبت به مازاد چهار در هزار

از ۱۵۰ میلیون ریال تا ۲۵۰ میلیون ریال نسبت به مازاد سه در هزار

از ۲۵۰ میلیون ریال تا یک میلیارد ریال نسبت به مازاد دو در هزار

از یک میلیارد ریال تا ده میلیارد ریال نسبت به مازاد یک در هزار

از ده میلیارد ریال تا یکصد و پنجاه میلیارد ریال نسبت به مازاد سه دهم در هزار

از یکصد و پنجاه میلیارد ریال تا پانصد میلیارد ریال نسبت به مازاد پانزده صدم در هزار

از پانصد میلیارد ریال تا یکهزار میلیارد ریال نسبت به مازاد یک بیستم در هزار

از یکهزار میلیارد ریال به بالا نسبت به مازاد یک صدم در هزار و حداکثر یکصد و پنجاه میلیون ریال.

تبصره ۱- در هر مورد که ارجاع کار شامل موارد متعدد باشد، مجمع مبالغ ارزیابی مندرج در گزارش به طور یک جا مبنای محاسبه این ماده قرار می‌گیرد. لیکن در صورتی که موضوع ارزیابی در شهرستان دیگر و یا مربوط به اشخاص حقوقی یا حقیقی مختلف باشد، ارزیابی‌ها به طور جداگانه مبنای محاسبه قرار خواهد گرفت.

تبصره ۲- دستمزد بررسی به اختلاف فی مابین کارفرمایان و پیمانکاران و مهندسین مشاور و دستمزد تعیین و کنترل صورت وضعیت برای کلیه رشته‌ها بر مبنای مبلغ قرارداد طبق ماده ۱۲ این تعرفه به اضافه پنجاه درصد می‌باشد.

تبصره ۳- دستمزد تعیین علل و مسبب و تعیین خسارت برای کلیه رشته‌ها بر مبنای میزان خسارت تعیین شده طبق ماده ۱۲ این تعرفه به اضافه بیست درصد می‌باشد.

تبصره ۴- تشخیص تخلف از مفاد قرارداد و یا رسیدگی به تاخیر قرارداد در هر مورد طبق ماده ۱۲ این تعرفه به اضافه ده درصد می‌باشد.

تبصره ۵- در ارزیابی قطعات یدکی کالای مستعمل، فرآورده‌های غذایی و دارویی و بهداشتی، ضایعات تولیدی، ابزارآلات، اجزای ریز الکترونیک و مخابرات در هر کار ارجاعی به صورت یک‌جا و طبق ماده ۱۲ این تعرفه به اضافه بیست درصد می‌باشد.

ماده ۱۳- در صورتی که رسیدگی به مستندات و مدارک مربوط به کارشناسی به زبان خارجی باشد علاوه بر تعرفه قانونی در هر رشته، هزینه ترجمه رسمی براساس آئین‌نامه تعرفه مترجمین رسمی اضافه می‌شود.

ماده ۱۴- دستمزد تعیین اجاره‌بها، برای کلیه رشته‌ها جهت هر واحد یا مجموعه مستقل تا اجاره ماهیانه پانصد هزار ریال، مقطوعاً ۷۰۰.۰۰۰ ریال و از پانصد هزار ریال تا سی میلیون ریال، ده درصد و از سی میلیون ریال به بالا، دو در هزار اضافه خواهد شد. دستمزد تعیین اجرت‌المثل یا اجور گذشته بر مبنای این ماده به اضافه بیست و پنج درصد خواهد بود.

ماده ۱۵- حق‌الزحمه تفسیر عکس‌های هوایی برای هر پلاک ثبتی و تعیین موقعیت ثبتی آن در عکسهای مزبور مقطوعاً مبلغ ۱.۵۰۰.۰۰۰ ریال است و برای تفسیر عکس‌های هوایی سالهای گذشته، به ازای هر سال مبلغ دویست هزار ریال اضافه خواهد شد. همچنین، برای پلاکهای متعدد متصل به هم به ازاء هر پلاک اضافی بیست درصد به حق‌الزحمه این ردیف اضافه

خواهد شد.

فصل دوم - تعرفه دستمزد گروههای کارشناسی

گروه ۱- مهندسی آب و معادن شامل رشتههای (آب، مواد، معادن)

رشته مهندسی آب:

ماده ۱۶- دستمزد اندازه گیری آب و حقایقهها بشرح ذیل است:

۱- تا ۱۰۰ لیتر در ثانیه، مقطوعاً ۷۰۰,۰۰۰ ریال.

۲- مازاد بر ۱۰۰ لیتر در ثانیه تا ۱۰۰۰ لیتر در ثانیه، بزاء هر لیتر ۱,۰۰۰ ریال.

۳- از ۱۰۰۰ لیتر به بالا به ازاء هر لیتر در ثانیه، ۲۰۰ ریال و حداکثر ده میلیون ریال.

ماده ۱۷- دستمزد تعیین کیفیت شیمیایی و آلودگی آب با توجه به مسائل زیست محیطی در هر مورد ۷۰۰,۰۰۰ ریال می باشد.

ماده ۱۸- دستمزد بررسی مشخصات سفره های سطحی و زیرزمینی آب از هر لحاظ مقطوعاً ۱,۵۰۰,۰۰۰ ریال است. تبصره - در صورتی که انجام کارشناسی مستلزم عملیات نقشه برداری باشد، دستمزد آن طبق تعرفه مربوط پرداخت خواهد شد.

ماده ۱۹- دستمزد ارزیابی قنوات، چاهها و منصوبات آن، شبکه های آبیاری و زهکشی آب و فاضلاب مطابق ماده ۱۲ این تعرفه خواهد بود.

ماده ۲۰- تعیین نوع و بررسی کیفیت حفاری چاهها و قنوات و بهسازی چشمه ها مقطوعاً ۱,۵۰۰,۰۰۰ ریال است.

ماده ۲۱- دستمزد رسیدگی به اختلاف مربوط به حریم و بستر رودخانه ها و کانال ها و انهار به شرح زیر تعیین می گردد:

۱- حریم کانالها و انهار تا عرض بستر ۱۲ متر از قرار هر کیلومتر ۵۰۰,۰۰۰ ریال و حداکثر پنج میلیون ریال.

۲- حریم رودخانه و کانالهای با عرض بیش از ۱۲ متر، از قرار هر کیلومتر ۷۰۰,۰۰۰ ریال و حداکثر ۷ میلیون ریال.

ماده ۲۲- دستمزد رسیدگی به وضع فاضلاب به لحاظ تشخیص بار آلودگی بر حسب کمیت و کیفیت مقطوعاً ۱,۰۰۰,۰۰۰ ریال است.

رشته فلزات و معادن:

ماده ۲۳-

۱- تعرفه دستمزد کارشناسان رسمی رشته فلزات طبق تعرفه دستمزد کارشناسان گروه ۷ (صنعت و فن) خواهد بود.

۲- تعرفه دستمزد کارشناسان رشته معادن مربوط به ارزیابی ذخائر معدنی (احتمالی - ممکن - قطعی) طبق ماده ۱۲ این تعرفه خواهد بود. (در معادن زیرزمینی معادل بیست درصد به تعرفه مربوط اضافه خواهد شد)

گروه ۲- اموال منقول شامل رشته های:

(آثار هنری و اشیاء نفیسه و کتب خطی - اشیاء عتیقه و احجار کریمه،

ساعت و جواهرات، فرش، لوازم خانگی و اداری)

ماده ۲۴- دستمزد کارشناسی رشته های فوق مطابق ماده ۱۲ این تعرفه خواهد بود.

گروه ۳- امور پزشکی - داروئی و غذایی شامل رشته های:

(پزشکی، داروسازی و سم شناسی، مواد غذایی و مسمومیت های ناشی از آن)

ماده ۲۵- دستمزد کارشناسی رشته های فوق، بر حسب اهمیت و حساسیت و پیچیدگی موضوع و با توجه به کمیت و کیفیت کار با پیشنهاد کارشناس و موافقت مرجع ارجاع کننده (حداقل ۷۰۰,۰۰۰ ریال و حداکثر ۷,۰۰۰,۰۰۰ ریال در هر مورد) می باشد.

تبصره - کلیه هزینه های آزمایشگاهی، نمونه برداری (بیوسی)، رادیوگرافی و نظائر آن به عهده متقاضی می باشد.

گروه ۴- رشته حسابداری و حسابرسی - آمار

(امور بازرگانی - تعیین نفقه و بیمه)

رشته حسابداری و حسابرسی:

ماده ۲۶- دستمزد کارشناسی در امور حسابرسی نسبت به جمع ارقام حسابهای مورد رسیدگی طبق ماده ۱۲ این تعرفه به اضافه پنجاه درصد خواهد بود.

ماده ۲۷- دستمزد کارشناسی امور ذیل بر اساس ماده ۱۲ این تعرفه خواهد بود:

۱- ارزش سهام و سهم الشرکه، با توجه به مجموع دارائی های جاری و بدهی ها و ذخائر رسیدگی شده به اضافه قیمت تمام

شده دفتری دارائی‌های ثابت.

۲- رسیدگی و حسابرسی ترازنامه و حساب سود و زیان و امور توقف و ورشکستگی.

۳- تعیین قیمت تمام شده کالاها با توجه به ارقام تشکیل‌دهنده قیمت تمام شده.

رشته امور بازرگانی:

ماده ۲۸- دستمزد کارشناسان رشته بازرگانی با مقام ارجاع‌کننده حداقل ۱,۰۰۰,۰۰۰ حداکثر ۱۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال است.

رشته تعیین نفقه:

ماده ۲۹- تعیین دستمزد نفقه با توافق مقام ارجاع‌کننده می‌باشد و در هر مورد حداقل ۷۰۰,۰۰۰ ریال و حداکثر ۵,۰۰۰,۰۰۰

میلیون ریال است.

رشته بیمه:

ماده ۳۰- دستمزد رشته بیمه با توافق مقام ارجاع‌کننده در هر مورد حداقل ۷۰۰,۰۰۰ ریال و حداکثر ۷,۰۰۰,۰۰۰ ریال

است.

رشته آمار:

ماده ۳۱- تعیین دستمزد رشته آمار با توافق مقام ارجاع‌کننده در هر مورد حداقل ۷۰۰,۰۰۰ ریال و حداکثر ۵,۰۰۰,۰۰۰

ریال است.

گروه ۵- امور وسائط نقلیه موتوری شامل رشته‌های:

(امور حمل و نقل آترابری) - وسائط نقلیه هوایی، وسائط نقلیه دریایی و غواصی، وسائط نقلیه موتوری زمینی و وسائط

نقلیه ریلی)

ماده ۳۲- دستمزد کارشناسی وسائط نقلیه موتوری زمینی به شرح ذیل است:

۱- رسیدگی به اصالت خودرو ۷۰۰,۰۰۰ ریال.

۲- رسیدگی به تصادف درون شهری ۶۰۰,۰۰۰ ریال.

۳- رسیدگی به تصادف خارج از شهر ۸۰۰,۰۰۰ ریال.

اظهار نظر فنی و تعیین خسارت تعمیرگاهی، تعیین تناژ، تعیین مدل و تعیین اجاره‌بها و اجرت‌المثل برای هر دستگاه مقطوعاً

۷۰۰,۰۰۰ ریال و برای وسائط نقلیه بدون موتور پنجاه درصد آن.

ماده ۳۳- تعرفه دستمزد وسائط نقلیه دریایی و غواصی و رشته امور حمل و نقل:

۱- برای دعای مربوط به حمل و نقل (مسئولیت صادرکننده اسناد حمل)

با توجه به مبلغ خواسته، مطابق ماده ۱۲ این تعرفه است.

۲- تعیین ارزش وسائط نقلیه آبی:

براساس ماده ۱۲ این تعرفه است.

۳- تعیین علت در تصادم دریایی یا تصادم در آبهای داخلی بشرح ذیل می‌باشد:

الف - در صورت تصادم بین قایقهای تفریحی و مسافری در آبهای داخلی:

در هر مورد ۹۰۰,۰۰۰ ریال.

ب - در صورت تصادم بین دو یا چند فروند شناور در دریا:

- برای شناورهای با ظرفیت بار کمتر از ۵۰۰ تن (ظرفیت ناخالص یا GT) ۲,۰۰۰,۰۰۰ ریال در هر مورد

- برای شناورهای با ظرفیت بار بالاتر از ۵۰۰ تن (ظرفیت ناخالص یا GT) ۵,۰۰۰,۰۰۰ ریال در هر مورد

تبصره - در صورتی که تصادم بین دو یا چند شناور با ظرفیتهای متفاوت باشد ظرفیت بالاتر مبنای تعیین حق الزحمه

می‌باشد.

۴- در مورد غواصی و عملیات زیرآبی، ماده ۱۰ این تعرفه ملاک عمل خواهد بود.

تبصره - دستمزد ارزیابی‌های وسائط نقلیه هوایی و ریلی و زمینی برابر ماده ۱۲ این تعرفه است

گروه ۶- راه و ساختمان شامل رشته‌های:

(راه و ساختمان - معماری داخلی و تزئینات - مهندسی ترافیک -

برنامه‌ریزی شهری - مهندسی محیط‌زیست - امور ثبتی -

ابنیه و آثار باستانی - نقشه‌برداری)

رشته راه و ساختمان:

ماده ۳۴- دستمزد ارزیابی اراضی غیرمزروعی و ابنیه و مصالح ساختمانی و تعیین حقوق کسب و پیشه و تجارت و سرقفلی مطابق ماده ۱۲ این تعرفه تعیین می‌شود.

ماده ۳۵- دستمزد تطبیق نقشه‌های ساختمانی با وضعیت محل و بنا برای هر متر مربع مساحت زیربنا ۲,۰۰۰ ریال و حداقل ۷۰۰,۰۰۰ ریال و حداکثر ۷,۰۰۰,۰۰۰ ریال است.

ماده ۳۶- دستمزد تطبیق مشخصات قراردادی ساختمان‌ها با وضعیت محل و بنا برای هر متر مربع مساحت زیربنا ۲,۰۰۰ ریال و حداقل ۷۰۰,۰۰۰ ریال و حداکثر ده میلیون ریال است.

ماده ۳۷- دستمزد تهیه نقشه‌های معماری و سازه ساختمانی موجود در صورت ضرورت و دستور مرجع قضائی بشرح زیر می‌باشد.

۱- معماری کلی هر متر مربع ۱,۵۰۰ ریال و حداکثر ۱۵,۰۰۰,۰۰۰ ریال.

۲- سازه هر متر مربع ۲,۰۰۰ ریال و حداکثر ۲۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال.

ماده ۳۸- دستمزد افراز و قطعه‌بندی مستلزم تهیه نقشه دقیق قطعات افرازی و صورت ارزیابی آنها، طرح قطعات مفروزه بطور واضح و روشن بشرح زیر است:

۱- دستمزد افراز املاک و مستغلات و تقسیم ترکه بر اساس ماده ۱۲ این تعرفه به اضافه بیست درصد.

۲- در صورتی که نقشه ملک مورد افراز تهیه نشده باشد هزینه نقشه بر اساس تعرفه نقشه‌برداری مربوط علاوه بر دستمزد ردیف ۱ محاسبه می‌شود.

تبصره - در مواردی که واحدهای ساختمانی با هر نوع کاربری که بصورت آپارتمان، طبقه یا بلوک مجزا هستند همانند باشند، طبقه یا بلوک اول به میزان مقرر در مادتين ۳۴ الی ۳۸ این تعرفه محاسبه و برای بقیه طبقات و یا بلوک مشابه فقط ده درصد دستمزد مربوط پرداخت خواهد شد.

ماده ۳۹- دستمزد تشخیص زمین مسبوق به احیاء از نظر ساختمانی تا مساحت ۱۰۰۰ متر مربع ۱,۰۰۰,۰۰۰ ریال و برای هر یک هزار متر مربع مازاد، مبلغ ۴۰۰,۰۰۰ ریال اضافه می‌گردد.

رشته نقشه‌برداری و رشته امور ثبتی

ماده ۴۰- پیاده کردن محدوده پلاک ثبتی در نقشه و عکس هوایی:

۱- اگر گذر بند مشخص باشد:

تا ۱۰۰۰ متر مربع مقطوعاً ۱,۰۰۰,۰۰۰ ریال.

نسبت به مازاد تا ۱۰ هکتار، برای هر مترمربع ۱۰۰ ریال.

از ۱۰ هکتار به بالا نسبت به مازاد هر متر مربع ۵۰ ریال و حداکثر ۲۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال.

۲- اگر گذر بند مشخص نباشد:

تا ۱۰۰۰ متر مربع مقطوعاً ۳,۰۰۰,۰۰۰ ریال.

نسبت به مازاد تا ۱۰ هکتار هر متر مربع ۱۰۰ ریال

از ۱۰ هکتار به بالا نسبت به مازاد هر متر مربع ۵۰ ریال و حداکثر ۳۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال.

ماده ۴۱- حق‌الزحمه نقشه‌برداری اراضی و تهیه پروفیل و غیره بر مبنای بند ۲ ماده ۴۰ و حداکثر ۳۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال.

ماده ۴۲- حق‌الزحمه مطالعه پرونده ثبتی و تشخیص محل پلاک مورد نظر در املاک تا ۱۰۰۰ متر مربع حداقل ۱,۰۰۰,۰۰۰ ریال و نسبت به مازاد تا ۵۰۰۰ متر مربع برای هر متر مربع ۴۰۰ ریال و از ۵۰۰۰ متر مربع تا ۵۰۰۰۰ متر مربع نسبت به مازاد برای هر متر مربع ۲۰۰ ریال و از ۵۰۰۰۰ متر مربع به بالا نسبت به مازاد برای هر متر مربع ۱۰۰ ریال و حداکثر پانزده میلیون ریال.

ماده ۴۳- دستمزد نقشه‌برداری و تهیه نقشه موقعیت قنوات و مسیر انهار و کانالها و رودخانه‌ها با مقیاس ۱/۱۰۰۰ به صورت پیمایش با تعیین محل چاه‌ها، حداقل ۱,۰۰۰,۰۰۰ ریال است و حداکثر با نظر مقام قضائی می‌باشد.

ماده ۴۴- دستمزد تشخیص حدود ثبتی و رسیدگی به اختلافات املاک خارج از محدوده شهرها:

۱- دستمزد مطالعه پرونده ثبتی و پیاده نمودن پلاک مورد نظر و تشخیص حدود آن در املاک مزروعی تا یک هکتار حداقل ۱,۰۰۰,۰۰۰ ریال است.

۲- در مواردی که مساحت ملک بیش از یک هکتار باشد به ازاء هر هکتار مازاد، بیست درصد به دستمزد اضافه می‌شود و حداکثر ۶ میلیون ریال می‌باشد.

ماده ۴۵- دستمزد کارشناسی رشته شهرسازی:

۱- حق‌الزحمه شهرسازی در زمینه بررسی انطباق طرح‌های تفکیک اراضی شهری با ضوابط و مقررات شهرسازی به شرح

زیر است:

- ۱-۱- طرح تفکیک با دو قطعه زمین، مبلغ ۳,۰۰۰,۰۰۰ ریال.
  - ۲-۱- طرح تفکیک با ۳ تا ۱۰ قطعه زمین، مبلغ ۵۰۰,۰۰۰ ریال به ازاء هر قطعه مازاد بر ۲ قطعه.
  - ۳-۱- طرح تفکیک با بیش از ۱۰ قطعه زمین، مبلغ ۲۰۰,۰۰۰ ریال به ازاء هر قطعه مازاد بر ۱۰ قطعه.
  - ۲- حق الزحمه شهرسازی در زمینه بررسی انطباق کاربری اراضی شهری با طرح‌های توسعه شهری به شرح زیر می‌باشد:
    - ۱-۲- کاربری یک یا دو قطعه زمین مجاور با یکدیگر مبلغ ۳,۰۰۰,۰۰۰ ریال.
    - ۲-۲- کاربری ۳ تا ۱۰ قطعه زمین مجاور با هم، مبلغ ۵۰۰,۰۰۰ ریال به ازاء هر قطعه مازاد بر ۲ قطعه.
    - ۳-۲- کاربری بیش از ۱۰ قطعه زمین مجاور با هم، مبلغ ۲۰۰,۰۰۰ ریال به ازاء هر قطعه مازاد بر ۱۰ قطعه.
  - ۳- حق الزحمه شهرسازی در زمینه بررسی انطباق شهری ساختمان‌ها به ضوابط و مقررات شهرسازی به شرح زیر می‌باشد:
    - ۱-۳- ساختمان با یک یا دو واحد قابل تفکیک، مبلغ ۳,۰۰۰,۰۰۰ ریال.
    - ۲-۳- ساختمان با ۳ تا ۱۰ واحد قابل تفکیک، مبلغ ۵۰۰,۰۰۰ ریال به ازاء هر واحد مازاد بر ۲ واحد.
    - ۳-۳- ساختمان با بیش از ۱۰ واحد قابل تفکیک، مبلغ ۲۰۰,۰۰۰ ریال به ازاء هر واحد مازاد بر ۱۰ واحد.
- تبصره - دستمزد سایر رشته‌های زیرگروه ۶ طبق ماده ۱۰ این تعرفه خواهد بود.
- گروه ۷- صنعت و فن شامل رشته‌های:
(الکتروشیمی، صنایع نفت و پتروشیمی - برق، الکترونیک و مخابرات - برق، ماشین و تأسیسات کارخانجات - تأسیسات ساختمانی [آسانسور و شومیز] و تهویه - کامپیوتر - گاز و گازرسانی - انرژی هسته‌ای - مهندسی هوافضا - مهندسی پزشکی - نساجی و رنگرزی)
- ماده ۴۶- دستمزد کارشناسی و ارزیابی رشته‌های فوق براساس ماده ۱۲ این تعرفه و تبصره‌های ذیل آن خواهد بود.
- تبصره - حق الزحمه کارشناسی نرم‌افزار کامپیوتر مطابق ماده ۱۲ این تعرفه به اضافه پنجاه درصد خواهد بود.
- گروه ۸- فنی و هنری شامل رشته‌های:
(تئاتر - شعر و سرود - تشخیص اصالت خط و امضاء و اثر انگشت - چاپ و چاپخانه - عکاسی و امور سینمایی - طراحی و گرافیک - امور ورزشی - تألیفات - تمپر - صنایع دستی - موسیقی)
- ماده ۴۷- دستمزد کارشناسی رشته تشخیص اصالت خط و امضاء و اثر انگشت در پرونده‌های غیرمالی و در هر مورد بررسی (هر مستند) حداقل ۱,۰۰۰,۰۰۰ ریال در صورتی که کم و کیف کار ایجاب نماید با پیشنهاد کارشناس و توافق مرجع ارجاع‌کننده کارشناسی حداکثر ۵,۰۰۰,۰۰۰ ریال تعیین می‌گردد.
- تبصره - دستمزد کارشناسی رشته‌های فوق در پرونده‌های مالی مطابق ماده ۱۲ این تعرفه محاسبه و حداکثر ده میلیون ریال می‌باشد.
- ماده ۴۸- دستمزد کارشناسی مربوط به عکاسی و امور سینمایی و تئاتر و شعر و سرود و چاپ و چاپخانه بشرح ذیل می‌باشد:
الف - دستمزد کارشناسی مسائل فنی عکس و فیلم و اختلاف رنگها، شرایط نوری، کمپوزسیون (ترکیب‌بندی)، پرسپکتیو، ظهور و چاپ حداقل ۱,۰۰۰,۰۰۰ ریال و حداکثر ۵,۰۰۰,۰۰۰ ریال در هر مورد با نظر مقام ارجاع‌کننده.
ب - امور مربوط به فیلم‌برداری و سینما:
دستمزد رسیدگی به موارد اختلاف فیما بین کارفرمایان و تهیه‌کنندگان اعم از نویسنده، کارگردان، تصویربردار، تدوین‌کننده، لابراتوار و صدابردار بشرح زیر است:
  - ۱- برنامه‌های کوتاه‌مدت و مستند اعم از فیلم و یا ویدئو و برنامه‌های انیمیشن حداقل ۱,۰۰۰,۰۰۰ ریال.
  - ۲- برنامه‌های بلندمدت سینمایی بیشتر از یک ساعت، برحسب مدت فیلم و حداکثر ۷,۰۰۰,۰۰۰ ریال.

ج - دستمزد ارزیابی فیلم، وسایل و لوازم عکاسی و فیلم‌برداری و سینما و ویدئو مطابق ماده ۱۲ این تعرفه محاسبه خواهد شد.

د - هزینه‌های مربوط به آزمایشگاه، استفاده از لوازم مونتاز، دستگاههای نمایش جهت بازدید فیلم و تصاویر تابع ماده ۹ این تعرفه خواهد بود.

گروه ۹- کشاورزی شامل رشته‌های:
(کشاورزی و منابع طبیعی - دامپروری و دامپزشکی - محصولات دامی -

آبزیان و شیلات - سم و سم‌شناسی - صنایع چوب -

محیط زیست طبیعی - گیاه پزشکی)

ماده ۴۹ - دستمزد ارزیابی‌های رشته‌های فوق مطابق ماده ۱۲ این تعرفه محاسبه خواهد شد.

ماده ۵۰ - دستمزد تعیین حق آبادانی و حق ریشه و زراعت و نسق زارخانه و تعیین هزینه احیاء و اصلاح تسطیح زمینهای کشاورزی و باغات و حق غارسی طبق ماده ۱۲ این تعرفه است.

ماده ۵۱ - دستمزد نمونه‌برداری به منظور تعیین کیفیت و طبقه‌بندی محصولات زراعی، باغی، دامی، آبزیان، خوراک دام، مکمل و داروهای مصرفی دامی با توافق مرجع ارجاع‌کننده و کارشناس تعیین می‌شود.

ماده ۵۲ - دستمزد تشخیص اراضی (دایر و بایر و موات) تا مساحت ۱۰۰۰ مترمربع، ۱۰۰۰۰۰۰ ریال و برای هر هزار متر مربع مازاد ده درصد و بالاتر از یک هکتار سه درصد دستمزد فوق می‌باشد.

ماده ۵۳ - دستمزد افزایش املاک کشاورزی براساس ماده ۱۲ این تعرفه به اضافه بیست درصد خواهد بود.

تبصره - در صورتی که انجام امر کارشناسی مستلزم تهیه نقشه باشد، دستمزد نقشه‌برداری برطبق تعرفه مربوط محاسبه خواهد شد.

ماده ۵۴ - دستمزد ارزیابی تجهیزات مرتبط و مواد اولیه و محصولات و فرآورده‌های کشاورزی و دامی و جنگلی و شیلات و غیره موجود در انبارها براساس ماده ۱۲ این تعرفه محاسبه خواهد شد.

گروه ۱۰ - مدیریت و خدمات شامل رشته‌های:

(امور آموزشی - امور خبرنگاری و روزنامه‌نگاری - ایرانگردی و جهانگردی - زبانهای خارجی - امور اداری و استخدای - کتابداری - امور گمرکی -

ثبت شرکتها و علائم تجاری و اختراعات)

ماده ۵۵ - دستمزد کارشناسی در مورد کلیه رشته‌های فوق با توجه به کم و کیف کار در هر مورد حداقل ۷۰۰,۰۰۰ ریال و حداکثر ۷,۰۰۰,۰۰۰ ریال با پیشنهاد کارشناس و توافق مرجع ارجاع‌کننده خواهد بود.

گروه ۱۱ - ایمنی و حوادث شامل رشته‌های:

(امور آتش‌سوزی و آتش‌نشانی - امور اسلحه و مهمات - امنیت عمومی -

حوادث ناشی از کار - مواد محترقه و منفجره | ناریه |)

ماده ۵۶ - دستمزد کارشناسان این گروه طبق تعرفه کارشناسان گروه ۱۰ موضوع ماده ۵۵ تعیین می‌گردد.

ماده ۵۷ - اعلام نظر نسبت به موارد اختلاف در نحوه محاسبه دستمزد، حسب مورد با کانون ذیربط یا مرکز و تفسیر مواد تعرفه حسب مورد به عهده شورای عالی کارشناسان یا مرکز می‌باشد.

ماده ۵۸ - کلیه متن و مواد و تبصره‌های این تعرفه از سوی کارشناسان رسمی و کانونها و نیز کارشناسان موضوع ماده ۱۸۷ قانون برنامه سوم توسعه و مراجع کشور اعم از وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی، شرکت‌های دولتی، نهادهای عمومی غیردولتی، بانکها، مؤسسات اعتباری و سایر شرکتها و دستگاههای دولتی که شمول قانون بر آنها مستلزم ذکر نام می‌باشد لازم‌الرعایه است.

ماده ۵۹ - این تعرفه با ۵۹ ماده و ۲۲ تبصره به پیشنهاد شورای عالی کارشناسان در تاریخ ۱۳۸۹/۱۲/۸ به تصویب رئیس قوه قضائیه رسید و ۱۵ روز پس از انتشار در روزنامه رسمی لازم‌الاجراست. مقررات مغایر لغو می‌گردد.

رییس قوه قضائیه - صادق لاریجانی

اطلاعیه حق الزحمه خدمات طراحی و نظارت ساختمان در رشته های معماری، عمران، تأسیسات مکانیکی و تأسیسات برقی در استان تهران برای سال ۱۳۹۰

بر اساس ابلاغیه شماره ۲۴۳۰۶/ش م مورخ ۱۳۹۰/۲/۳ شورای مرکزی سازمان نظام مهندسی ساختمان هزینه ساخت و ساز هر متر مربع بنا که مبنای محاسبات حق الزحمه خدمات مهندسی قرار می گیرد در سال ۱۳۹۰ به شرح زیر تعیین گردیده است:

گروه ساختمان	۲و۱ طبقه ارتفاع از روی شالوده	۳ تا ۵ طبقه ارتفاع از روی شالوده	۶ و ۷ طبقه ارتفاع از روی شالوده	۸ تا ۱۰ طبقه ارتفاع از روی شالوده	۱۱ و ۱۲ طبقه ارتفاع از روی شالوده	۱۳ تا ۱۵ طبقه ارتفاع از روی شالوده	۱۶ طبقه و بالاتر، از روی شالوده
هزینه ساخت هر متر مربع	۲,۷۱۹,۰۰۰	۲,۹۶۱,۰۰۰	۳,۴۰۳,۰۰۰	۳,۷۴۴,۰۰۰	۴,۰۸۵,۰۰۰	۴,۵۹۱,۰۰۰	۴,۹۳۴,۰۰۰

و با اعمال ضرائب جدول شماره ۱۱ شیوه نامه مذکور، مجموعه حق الزحمه خدمات طراحی و نظارت برای چهار رشته در سال ۱۳۹۰ به شرح زیر تعیین میگردد:

گروه ساختمان	الف	ب	ج	د	تعداد طبقات	میزان حق الزحمه در هر متر مربع بر حسب ریال	سهم حق الزحمه ناظران ۴ رشته و هماهنگ کننده	سهم حق الزحمه طراحی ۴ رشته
۲و۱ طبقه ارتفاع از روی شالوده	۱۱۳,۳۸۲	۱۲۷,۰۲۷	۱۵۳,۴۷۵	۱۷۵,۵۹۴	۱۲و۱۱ طبقه ارتفاع از روی شالوده	۲۱۴,۴۶۳	۱۱۸,۰۵۷	۹۶,۴۰۶
۳ تا ۵ طبقه ارتفاع از روی شالوده	۱۲۷,۰۲۷	۱۵۳,۴۷۵	۱۷۵,۵۹۴	۱۹۶,۵۹۵	۶ و ۷ طبقه ارتفاع از روی شالوده	۱۵۳,۴۷۵	۸۴,۳۹۴	۶۹,۰۸۱
۶ و ۷ طبقه ارتفاع از روی شالوده	۱۵۳,۴۷۵	۱۷۵,۵۹۴	۱۹۶,۵۹۵	۲۱۴,۴۶۳	۸ تا ۱۰ طبقه ارتفاع از روی شالوده	۱۷۵,۵۹۴	۹۶,۵۹۵	۷۸,۹۹۸
۸ تا ۱۰ طبقه ارتفاع از روی شالوده	۱۷۵,۵۹۴	۱۹۶,۵۹۵	۲۱۴,۴۶۳	۲۳۴,۶۰۰	۱۱ و ۱۲ طبقه ارتفاع از روی شالوده	۲۱۴,۴۶۳	۱۱۸,۰۵۷	۹۶,۴۰۶
۱۱ و ۱۲ طبقه ارتفاع از روی شالوده	۲۱۴,۴۶۳	۲۳۴,۶۰۰	۲۴۶,۷۰۰	۲۶۶,۷۰۰	۱۳ تا ۱۵ طبقه ارتفاع از روی شالوده	۲۳۴,۶۰۰	۱۲۹,۰۰۷	۱۰۵,۵۹۳
۱۳ تا ۱۵ طبقه ارتفاع از روی شالوده	۲۳۴,۶۰۰	۲۴۶,۷۰۰	۲۶۶,۷۰۰	۲۸۶,۸۰۰	۱۶ طبقه و بالاتر از روی شالوده	۲۴۶,۷۰۰	۱۳۵,۶۸۵	۱۱۱,۰۱۵

سازمان نظام مهندسی ساختمان استان تهران

دستورالعمل خوداظهاری درآمد مشمول مالیات و مالیات عملکرد سال ۱۳۸۹ اعضای سازمان نظام مهندسی ساختمان

م	ماده ۱۵۸	۹۰
---	----------	----

مخاطبین/ ذینفعان: امور مالیاتی شهر و استان تهران / ادارات کل امور مالیاتی
موضوع: دستورالعمل خوداظهاری درآمد مشمول مالیات و مالیات عملکرد سال ۱۳۸۹ اعضای سازمان نظام مهندسی ساختمان در اجرای ماده ۱۵۸ جهت مشمولین بند (ب) ماده ۹۵ قانون مالیات‌های مستقیم

بنا به اختیار حاصل از ماده ۱۵۸ ق.م.م، با عنایت به آگهی منتشره در نیمه اول سال ۱۳۸۹ و در جهت اجرای مطلوبتر عدالت مالیاتی، استفاده بهینه از منابع، توسعه و ترویج فرهنگ خوداظهاری، سازمان امور مالیاتی کشور طرح خوداظهاری درآمد مشمول مالیات و مالیات عملکرد سال ۱۳۸۹ صاحبان مشاغل موضوع ماده ۹۵ قانون مالیات‌های مستقیم را به مرحله اجرا درآورده است. بنابراین اظهارنامه‌های تسلیمی هر یک از اعضای سازمان نظام مهندسی ساختمان که به شرح این دستورالعمل و با رعایت مقررات و شرایط زیر تسلیم شده باشد مشمول طرح خوداظهاری قرار می‌گیرد:

الف. شرایط خوداظهاری:

- ۱- شرط استفاده اعضا از این دستورالعمل، تسلیم اظهارنامه مالیاتی عملکرد سال ۱۳۸۹ با تکمیل فرم حساب درآمد و هزینه مندرج در اظهارنامه می‌باشد.
- ۲- تسلیم فهرست اطلاعات مربوط به فعالیت‌های مهندسی به تفکیک نوع فعالیت و مترای کارکرد هر یک از آنها برای هر مورد کار به همراه اظهارنامه که به تایید مراجع ذیربط رسیده باشد.
- ۳- اظهارنامه مالیاتی اعضایی که میزان مالیات آنها با توجه به مترای کارکرد بابت فعالیت‌های مهندسی با رعایت ضرایب جدول زیر و براساس هر متر کارکرد حداقل به میزان مالیات تعیین شده برای هر متر به شرح زیر ابراز شده باشد، مشمول خوداظهاری خواهد بود.

نوع فعالیت	نظارت ساختمان	طراحی ساختمان	محاسبات		تأسیسات برق		طراحی مهندسان شهرسازی
			ساختمان	مکانیک	نظارت	طراحی	
ضریب مترای	٪۱۰۰	٪۴۵	٪۴۵	٪۲۰	٪۲۰	٪۱۵	٪۱۵

مترای فعالیت	تا ۳۰۰۰ متر مربع	از ۳۰۰۰ تا ۴۰۰۰ مترمربع	از ۴۰۰۰ تا ۵۰۰۰ مترمربع	از ۵۰۰۰ تا ۷۰۰۰ مترمربع	مترای مربع
نسبت به مترای مربع	نسبت به مترای مربع	نسبت به مترای مربع	نسبت به مترای مربع	نسبت به مترای مربع	نسبت به مترای مربع
مالیات هر مترمربع	معاف	ریال ۱۸۰۰	ریال ۲۳۰۰	ریال ۲۹۰۰	ریال ۳۵۰۰

- ۴- درج کد ملی و کد پستی ده رقمی محل فعالیت، در اظهارنامه تسلیمی الزامی می‌باشد.
- ۵- چنانچه هر یک از اعضای سازمان نظام مهندسی دارای شغل دیگری بوده و از معافیت موضوع ماده ۱۰۱ ق.م.م در آن بخش استفاده نموده باشند، در این صورت حداقل مالیات موضوع این دستورالعمل، بدون در نظر گرفتن معافیت مقرر، پس از محاسبه از درآمد مشمول مالیات متعلقه تعیین می‌گردد. در اجرای این بند، مالیات تا سقف مترای معافیت براساس نرخ ۱۸۰۰ ریال طبق جدول محاسبه شود.
- ۶- به منظور ایجاد تسهیلات لازم برای وصول مالیات موضوع این دستورالعمل، با رعایت مقررات ماده ۱۶۷ ق.م.م در موارد تقسیط مالیات ابرازی، برای مودیانی که به صورت الکترونیکی نسبت به تسلیم اظهارنامه اقدام نموده‌اند، حداقل ۳۰٪ مالیات به صورت نقد به همراه اظهارنامه و مابقی در ۴ قسط مساوی ماهانه تا پایان آبان‌ماه ۱۳۹۰ تقسیط می‌گردد. برای سایر مودیان حداقل ۴۰٪ مالیات به صورت نقد به همراه اظهارنامه و مابقی در ۴ قسط مساوی ماهانه تا پایان آبان‌ماه ۱۳۹۰ تقسیط می‌گردد.
- تیمبره:** مودیانی که در اجرای این بند نسبت به تکمیل اظهارنامه الکترونیکی اقدام می‌نمایند، لازم است پرینت اظهارنامه مذکور را پس از امضا، در موعد مقرر قانونی به اداره امور مالیاتی ذیربط تسلیم نمایند.
- ۷- مالیات مکسوره در اجرای ماده ۱۰۴ ق.م.م از مالیات محاسبه شده به شرح فوق کسر می‌گردد.

ب. نمونه انتخابی:

- ۸- در اجرای ماده ۱۵۸ قانون مالیات‌های مستقیم نمونه انتخابی برای رسیدگی از بین اظهارنامه‌های تسلیمی در چارچوب خوداظهاری

به میزان ۱۲٪ (دوازده درصد) آن با نظر مدیرکل امور مالیاتی تعیین می‌گردد مشروط بر اینکه در دو سال گذشته به عنوان نمونه مورد رسیدگی قرار نگرفته باشد.

۹- اظهارنامه‌هایی که حائز شرایط مقرر در این دستورالعمل بوده و به عنوان نمونه جهت رسیدگی انتخاب نشوند، قطعی تلقی می‌گردند.
۱۰- اعضای که اظهارنامه آنها در اجرای بند (۸) این دستورالعمل به عنوان نمونه انتخاب و مورد رسیدگی قرار می‌گیرد، در صورتی که درآمد مشمول مالیات قطعی (قبل از کسر معافیت) بدست آمده با درآمد مشمول مالیات ابرازی طبق اظهارنامه تسلیمی آنان بیش از ۱۵٪ اختلاف داشته باشد مشمول حکم ماده ۱۹۴ ق.م.م. خواهد بود.

ج: سایر شرایط:

۱۱- این دستورالعمل با در نظر گرفتن تعرفه حق‌الزحمه خدمات مهندسی رشته‌های معماری، عمران، مکانیک و برق مصوب سال ۱۳۸۹ تنظیم گردیده است، بنابراین چنانچه اسناد و مدارک مثبت‌های بدست آید که هر یک از اعضا تعرفه مذکور را رعایت ننموده باشند (حق‌الزحمه‌ای بیش از مبلغ تعرفه دریافت نموده باشد) مالیات مابه‌التفاوت نسبت به تعرفه یاد شده، مطابق مقررات قانون مالیات‌های مستقیم، قابل مطالبه و وصول خواهد بود.

۱۲- هرگاه اسناد و مدارک مثبت‌های برای هر یک از اعضا تحصیل گردد که حاکی از بیش از ۴٪ (چهار درصد) اختلاف مترای ابرازی مودی با مترای مندرج در اسناد و مدارک به دست آمده باشد و یا حاکی از درآمد یا فعالیت‌های مرتبط دیگری باشد که مدارک آن توسط عضو ارائه نگردیده است، پرونده آن عضو با نظر و تایید اداره کل مربوطه از خوداظهاری خارج و وفق قانون مورد رسیدگی قرار می‌گیرد.

۱۳- عدم پرداخت اقساط در سررسید مقرر مانع از صدور برگی قطعی برای اعضای که در چارچوب خوداظهاری، اظهارنامه تسلیم نموده‌اند نخواهد بود و در صورت عدم پرداخت اقساط تا پایان زمان مقرر در خوداظهاری، مشمول جریمه مقرر در ماده ۱۹۰ ق.م.م. از تاریخ سررسید بوده که غیرقابل بخشودگی خواهد بود.

۱۴- در صورتی که مسئولیت نظارت ساختمان یا محاسبه به موجب پروانه صادره به عهده دو یا چند نفر محول شود، در این صورت مترای بین افراد فوق تسهیم می‌گردد.

۱۵- در صورتی که پس از صدور پروانه ساختمان، پروانه دیگری جهت افزایش بنا صادر شود، در صورت ابراز مترای پروانه اولیه در فرم پیوست اظهارنامه به شرح بند (۲) به منظور اجتناب از محاسبه مضاعف مالیات، صرفاً افزایش بنا بابت پروانه ثانوی ملاک محاسبه مالیات قرار خواهد گرفت. همچنین هرگاه مهندس پس از پرداخت مالیات براساس مترای مندرج در برگه‌های طراحی و نظارت، به استناد مدارک مثبت‌ه اثبات نماید که امر طراحی و نظارت را انجام نداده است و این امر مورد تایید مرجع صدور برگه‌های طراحی و نظارت نیز واقع گردد، در آن صورت مالیات دریافت شده با رعایت مفاد ماده ۲۴۲ ق.م.م. مسترد خواهد شد.

۱۶- سازمان نظام مهندسی ساختمان، اطلاع‌رسانی لازم برای نگهداری دفتر درآمد و هزینه برای اعضای خود را به عمل خواهد آورد. چنانچه هر یک از اعضای سازمان، برای عملکرد سال ۱۳۹۰ نسبت به دریافت و نگهداری دفتر درآمد و هزینه اقدام ننماید، در سال مذکور، امکان برخورداری از شرایط خوداظهاری را نخواهد داشت.

۱۷- سازمان نظام مهندسی ساختمان مکلف است تمام تلاش و مساعی خود را جهت جلب مشارکت اعضای خود به منظور رعایت مفاد این دستورالعمل به عمل آورد.

۱۸- این دستورالعمل در چهار نسخه تنظیم شده است که هر کدام حکم واحد دارد.

نمایندگان سازمان امور مالیاتی:

عسگری
رییس کل سازمان امور مالیاتی کشور

حسین وکیلی
معاون مالیاتی

نمایندگان سازمان نظام مهندسی ساختمان استان تهران:

سعید غفرانی
رییس سازمان نظام مهندسی

منوچهر شیبانی اصل
عضو هیات مدیره و دبیر شورای مالیاتی سازمان نظام مهندسی

محمدعلی پور شیرازی
عضو شورای مالیاتی سازمان نظام مهندسی

احمد راهبی
عضو شورای مالیاتی سازمان نظام مهندسی

احمد آقاخانی مسعود
مشاور و عضو شورای مالیاتی سازمان نظام مهندسی

محمود مقدم
نایب رییس دوم سازمان نظام مهندسی

جلسه اتیان سوگند و اهدای پروانه کارشناسان ماده ۲۲ برگزار شد

جلسه اتیان سوگند و اهدای پروانه کارشناسان ماده ۲۷ با حضور ۶۶ نفر از اعضای سازمان برگزار شد. در این جلسه که با حضور رییس و تعدادی از اعضای هیات مدیره سازمان برگزار شد، ۲۵ نفر از اعضا اتیان سوگند به جا آوردند و ۴۰ نفر نیز پروانه کارشناسی ماده ۲۷ دریافت کردند.

آغاز بکار دفتر نمایندگی قرچک

در بخش دیگری از این مراسم سید حسین نقوی نماینده ورامین، پیشوا و قرچک در مجلس شورای اسلامی ضمن تشریح اقدامات مسوولان در راستای آبادانی و توسعه منطقه، تاسیس دفتر نمایندگی سازمان در قرچک را اقدامی در جهت رشد تشکیلاتی و اداری منطقه دانست. محسن منصوری فرماندار ورامین نیز طی سخنانی ضمن تأکید بر لزوم تلاش همه جانبه برای توسعه و عمران شهرستان، خواستار بازدید و الگوبرداری از اقدامات موفق انجام شده در سایر نقاط کشور شد. گفتنی است در پایان این مراسم حکم ریاست دفتر نمایندگی قرچک که به امضای سعید غفرانی رییس سازمان نظام مهندسی ساختمان استان تهران رسیده بود، به رضا خان پایه اعطا شد.

معاون وزارت بهداشت

خواستار اعمال مقررات ملی ساختمان در ساخت و سازهای شهری شد

علیرضا مصداقی نیا معاون بهداشت وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی در نامه ای به قالیباف شهردار تهران خواستار اعمال مقررات ملی ساختمان در ساخت و سازهای شهری شد. متن نامه فوق به شرح زیر است:

جناب آقای دکتر قالیباف

شهردار محترم تهران

با سلام و احترام

گسترده بیماری‌ها و موارد از کار افتادگی در کنار حوادث بخش ساختمان علاوه بر تحمیل خسارات جبران ناپذیر به سرمایه‌های ملی، تأثیر مستقیمی بر سلامت شهروندان دارا می‌باشد. از این رهگذر، مرکز سلامت محیط و کار این حوزه معاونت با تدوین برنامه ملی "ارایه خدمات بهداشت حرفه‌ای به کارگران ساختمانی" و تشکیل کمیته ملی "مدیریت استقرار خدمات بهداشت حرفه‌ای و ایمنی در مشاغل ساختمانی" با حضور نمایندگان سازمان‌های دولتی و غیردولتی مرتبط امر، تلاش دارد تا با پیگیری اعمال الزامات قانونی، نسبت به ارتقای شاخص‌های سلامتی و عوامل تأثیرگذار بر آن در حوزه نامبرده، تلاش نماید. حسب اعلام نمایندگان حاضر در نشست‌های پیش گفت، خوشبختانه ضوابط، الزامات و سازوکارهای قانونی برگرفته از قانون کار و قانون نظام مهندسی و کنترل ساختمان، پیش‌بینی‌های موردنیاز برای تأمین و رعایت بهداشت حرفه‌ای و ایمنی کارگاه‌های ساختمانی را در خود دارا می‌باشد. با عنایت به صراحت الزامات پیش گفت و بویژه مصرح در قانون مقررات ملی ساختمان، خواهشمند است دستور فرمایند نسبت به اجرای ضوابط مبحث دوم مقررات ملی ساختمان و دیگر الزامات مرتبط توسط مجریان ذی‌صلاح اقدام قاطع مبذول گردد.

شایان یادآوری است در حال حاضر اعمال ضوابط مورد اشاره به صورت آزمایشی و با هدف استقرار مدیریت خدمات بهداشت حرفه‌ای و ایمنی در کارگاه‌های ساختمانی با مساعدت شهرداری محترم منطقه ۴ در حال پیگیری است و صدور دستور مورد درخواست، علاوه بر امیدوارسازی، دست‌اندر کاران امر را در دستیابی به اهداف برنامه یاری خواهد رسانید.

دفتر نمایندگی سازمان نظام مهندسی در قرچک طی مراسمی با حضور مسوولان کشوری و محلی، رییس، اعضای هیات مدیره و مدیران سازمان نظام مهندسی ساختمان استان تهران و جمعی از اعضا ۱۵ تیرماه افتتاح شد. در این مراسم پس از تلاوت آیاتی از قرآن کریم و سرود جمهوری اسلامی ایران، سعید غفرانی رییس سازمان طی سخنانی با تأکید بر استفاده صحیح از منابع مالی و اقتصادی و اهمیت مدیریت و بکارگیری منابع در جهت توسعه پایدار، مهندسان را عامل مهمی در جهت ساماندهی منابع اقتصادی و توسعه پایدار شهری دانست و اظهار امیدواری کرد که با همکاری آنها و تلاش مسوول دفتر نمایندگی، زمینه استفاده هرچه بیشتر از خدمات مهندسی در جهت رفاه عمومی مردم منطقه فراهم شود.

در ادامه عبدالعلی قاسم‌پور شهردار قرچک ضمن ارایه گزارشی از فعالیت‌های عمرانی شهر قرچک و نقش مهندسان در پیشبرد اهداف عمرانی شهرداری، افتتاح دفتر نمایندگی را اقدامی مهم و سازنده توصیف کرد. حجت‌الاسلام توسلی امام جمعه شهر قرچک نیز با ابراز خوشحالی از آغاز فعالیت دفتر نظام مهندسی در این شهرستان، به اهمیت عمران و آبادانی بویژه خانه‌سازی مناسب از دیدگاه اسلام اشاره کرد و اهمیت خدمات مهندسی، مسوولیت‌های مهندسان و لزوم ارایه خدمات صادقانه را مورد تأکید قرار داد.

نشریه پیام به بهترین شرح
برای این تصویر جایزه می دهند

پاسخ خود را از طریق ایمیل بفرستید.

بر اساس دستورالعمل مرکز تحقیقات ساختمان و مسکن و با ابلاغ از سوی سازمان نظام مهندسی ساختمان که مبتنی بر قانون ساماندهی و حمایت از تولید و عرضه مسکن و با توجه به حمایت دولت از فناوری‌های نوین در ساخت سیستم‌های ساختمانی کلیه متقاضیان یا شرکت‌هایی که موفق به دریافت تاییدیه فنی می‌شوند، متعهدند پس از راه‌اندازی خط تولید از مرکز تحقیقات ساختمان و مسکن گواهینامه فنی محصول را نیز از مرکز یاد شده اخذ کنند. یکی از این مصالح انواع بلوک‌های ساختمانی است که با بتن سبک هوادار با نام‌های CLC و CAC تولید می‌شود.

در این راستا سازمان نظام مهندسی ساختمان اطلاعیه‌ای جهت آگاهی سازندگان، مجریان و استفاده‌کنندگان از این محصولات صادر کرده است که متن آن بدین شرح است:

اطلاعیه

با توجه به نامه شماره ۲۵۷۳۲/ش م مورخ ۹۰/۰۴/۲۷ سازمان نظام مهندسی ساختمان (شورای مرکزی) دستورالعمل شماره ۲۶۱۲/ب/۹۰ مورخ ۹۰/۰۳/۳۱ مرکز تحقیقات ساختمان و مسکن که مبتنی بر قانون ساماندهی و حمایت از تولید و عرضه مسکن است به اطلاع کلیه اعضا

سازمان می‌رسد:

«اخیراً مشاهده شده است که کارگاه‌های غیر مجاز زیادی در سطح شهرها، بصورت گسترده اقدام به تولید محصول بلوک بتن سبک هوادار با نام‌های مختلفی مانند CAC, CLC, بتن هوادار اتوکلاون‌شده، سلولی هوادار و ... نموده‌اند. یکی از ویژگی‌های این نوع بلوک‌ها جمع‌شدگی زیاد ناشی از تغییرات رطوبت می‌باشد و در صورت تولید غیر استاندارد و بدون نظارت و کنترل کیفی لازم، در صورتی که جمع‌شدگی آنها از حد مجاز استاندارد بیشتر باشد، در طی زمان باعث ترک خوردگی اندود و پوشش روی دیوارها می‌گردد. بر این اساس لازم است تا کلیه سازندگان و استفاده‌کنندگان از این نوع محصول و سایر محصولات مشابه جهت اطمینان از کیفیت، به نتایج آزمایشگاهی بر اساس نمونه برداری از محصول تولیدی استناد نمایند و گواهینامه فنی محصول را از تولیدکنندگان درخواست نمایند. ضمناً کلیه متقاضیان یا شرکت‌هایی که موفق به دریافت تاییدیه فنی می‌شوند، متعهدند که پس از راه‌اندازی خط تولید از مرکز تحقیقات ساختمان و مسکن، گواهینامه فنی محصول را نیز از مرکز یاد شده اخذ نمایند. یکی از مصالحی که در صنعت ساخت و ساز بسیار اهمیت دارد، تولید انواع بلوک‌های ساختمانی است که با بتن سبک هوادار با نام‌های CAC, CLC و نظائر آن تولید می‌شود و بسیاری از این بلوک‌ها در کارگاه‌های غیر مجاز تولید می‌شود، لذا برای جلوگیری از این بلوک‌های غیر استاندارد، ضروری است کلیه سازندگان، مجریان و استفاده‌کنندگان از این نوع محصولات، جهت اطمینان از کیفیت آنها، گواهینامه فنی محصولات یاد شده را از تولیدکنندگان آن درخواست نمایند.»

سازمان نظام مهندسی ساختمان
استان تهران

سازمان نظام مهندسی ساختمان استان تهران

«اطلاعیه»

قابل توجه اعضای محترم حقیقی و حقوقی سازمان

بدینوسیله به اطلاع می‌رساند که سازمان در نظر دارد با استفاده از امتیازات قراردادهای گروهی نسبت به تأمین پوشش بیمه‌ای مسوولیت حرفه‌ای اعضای سازمان در خصوص فعالیت‌های حرفه‌ای خود در رشته‌های معماری، عمران، برق، مکانیک، شهرسازی، ترافیک و نقشه‌برداری و در زمینه‌های طراحی، اجرا و نظارت (حسب مورد) اقدام کند. با عنایت به اینکه نظرات اعضای محترم می‌تواند در کاهش هزینه پوشش بیمه‌ای اعضای محترم سازمان و ارتقای خدمات بیمه‌ای فوق بسیار مفید باشد، لذا خواهشمند است هرگونه نظر و پیشنهاد، تمایل یا عدم تمایل نسبت به استفاده از بیمه فوق‌الذکر را حداکثر ظرف یک ماه آینده به صورت مکتوب به دبیرخانه سازمان یا پست الکترونیکی سازمان به آدرس info@tceo.ir ارسال فرمایید.

سازمان نظام مهندسی ساختمان استان تهران

سازمان نظام مهندسی ساختمان استان تهران

«اطلاعیه مهم»

قابل توجه آن دسته از اعضای محترم سازمان که در پروانه اشتغال بکار آن‌ها صلاحیت اجرا نیز درج شده است

از آنجایی که طبق ضوابط و مقررات جاری پذیرش مسوولیت اجرا در ساخت و سازهای شهری منوط به اخذ پروانه اشتغال بکار مجری (سازنده) از وزارت مسکن و شهرسازی است، لذا به منظور جلوگیری از بروز هرگونه اشکال یا مغایرت‌های قانونی، شایسته است با مراجعه به واحد عضویت و صدور پروانه اشتغال سازمان استان و ارائه پروانه اشتغال بکار خود با طی مراحل قانونی نسبت به اخذ پروانه مجری (سازنده) اقدام کنید.

واحد فنی مهندسی، واحد کنترل ساختمان و واحد عضویت و صدور پروانه سازمان نظام مهندسی ساختمان استان تهران پاسخگوی سوالات شما در این ارتباط است.

«سازمان نظام مهندسی ساختمان استان تهران»

سازمان نظام مهندسی ساختمان استان تهران

«اطلاعیه مهم»

کلیه مهندسان محترم عضو سازمان های نظام مهندسی ساختمان کلیه استان ها دست اندر کاران ساخت و ساز و کلیه علاقمندان

با توجه به ضرورت استفاده از واژه های صحیح در مهندسی ساختمان کشور که منجر به شناساندن جایگاه و تفهیم حقوق و وظایف مهندسان در بین جامعه، آنان و مردم خواهد بود، در نظر است «فرهنگ اصطلاحات حرفه ای مهندسی ساختمان» تهیه شود، همچنین در این مجموعه، اصطلاحات غلط رایج معرفی شده و واژه یا عبارت صحیح جایگزین آن ها نیز ارائه می شود.

بدینوسیله از کلیه دست اندر کاران عرصه ساخت و ساز کشور، جامعه مهندسان و بهره برداران دعوت می شود، واژه یا اصطلاحات مورد نیاز و کاربردی را که درج مفاهیم آن ضروری است به همراه پیشنهادهای اصلاحی مطابق نمونه های پیوست در وب سایت این سازمان درج یا کتبا به امور فنی مهندسی سازمان اعلام کنند.

«سازمان نظام مهندسی ساختمان استان تهران»

سازمان نظام مهندسی ساختمان استان تهران

«اطلاعیه مهم»

قابل توجه کلیه اعضای محترم حقیقی و حقوقی سازمان نظام مهندسی ساختمان استان تهران

در خصوص اعضای محترم دارای پروانه اشتغال به کار مهندسی (اعم از حقیقی یا حقوقی) نشانی مندرج در پشت پروانه مذکور و در خصوص همکاران محترم فاقد پروانه اشتغال نشانی آنان در کاربرد تقاضای عضویت، اقامتگاه قانونی آنان محسوب و هرگونه ابلاغ یا مکاتبه توسط سازمان استان یا سایر مراجع ذیربط به نشانی فوق، رسمی و قانونی تلقی می شود. چنانچه اعضای سازمان (نسبت به موارد یاد شده) تغییر نشانی داده اند یا نشانی آنها اعم از کدپستی مندرج در قبض تلفن ثابت یا شماره پلاک یا نام خیابان و کوچه تغییر یافته، در اسرع وقت نسبت به اعلام نشانی و کدپستی جدید خود به بخش عضویت مراجعه نموده و در موارد تغییر نشانی آتی ظرف مدت یک هفته مراتب را به سازمان اعلام کنند، در غیر اینصورت عضو مربوط شخصاً مسوول تبعات امر بوده و حق هرگونه ادعا و اعتراض را از خود سلب و ساقط می کند.

«سازمان نظام مهندسی ساختمان استان تهران»

سازمان نظام مهندسی ساختمان استان تهران

«اطلاعیه»

محدودیت‌های قانونی استفاده از روش nailing در طراحی و اجرای تأمین ایمنی گود

بدینوسیله به اطلاع کلیه اعضای محترم سازمان، مهندسان محاسب، ناظر و مجریان محترم می‌رساند استفاده از روش nailing در طراحی و اجرای تأمین ایمنی گود دارای محدودیت‌های قانونی به شرح ذیل است: طبق ماده ۳۸ قانون مدنی «مالکیت زمین مستلزم مالکیت فضای محاذی آن است تا هر کجا بالا رود و همچنین است نسبت به زیرزمین بالجمله مالک حق همه‌گونه تصرف در هوا و فراز گرفتن دارد مگر آنچه را که قانون استثناء کرده باشد.» لذا روش فوق نه تنها از نظر فنی باید با دقت فراوان و در نظر گرفتن قدمت، سیستم سازه و بارگذاری ساختمان مجاور انجام شود، بلکه مستلزم اخذ رضایت مکتوب مالک یا مالکان ساختمان مجاور که زیر آن عملیات فوق انجام می‌شود و اگر در سمت پیاده‌رو یا تاسیسات شهری باشد، مستلزم اخذ مجوز از شهرداری است و در غیر این صورت طراحی و اجرای این روش غیرقانونی است و مستوجب پاسخگویی و مسوولیت برای طراح، مجری و ناظر خواهد بود.

سازمان نظام مهندسی ساختمان استان تهران

Kenya کنیا

سفر به قلب طبیعت و فرهنگ آفریقایی

تاریخ‌های حرکت: ۲۵ شهریور - ۲۲ مهر
۲۰ آبان - ۱۰ آذر

۸ روز کنیا

(نایروبی پایتخت - پارک حیات وحش ماسای مارا - شهر ساحلی مومباسا)

همکاران معرفی شده از سوی سازمان نظام مهندسی ساختمان استان تهران

از تخفیف ویژه برخوردار خواهند شد

تور بازدید از نمایشگاه ساختمان کنیا - تاریخ نمایشگاه ۱۱ تا ۱۴ آذرماه ۹۰

جزیره رنگین کمان
دفتر خدمات مسافرتی

جزیره رنگین کمان : ۸۸۶۶۵۳۹۶ - ۸۸۶۶۵۳۹۷